

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

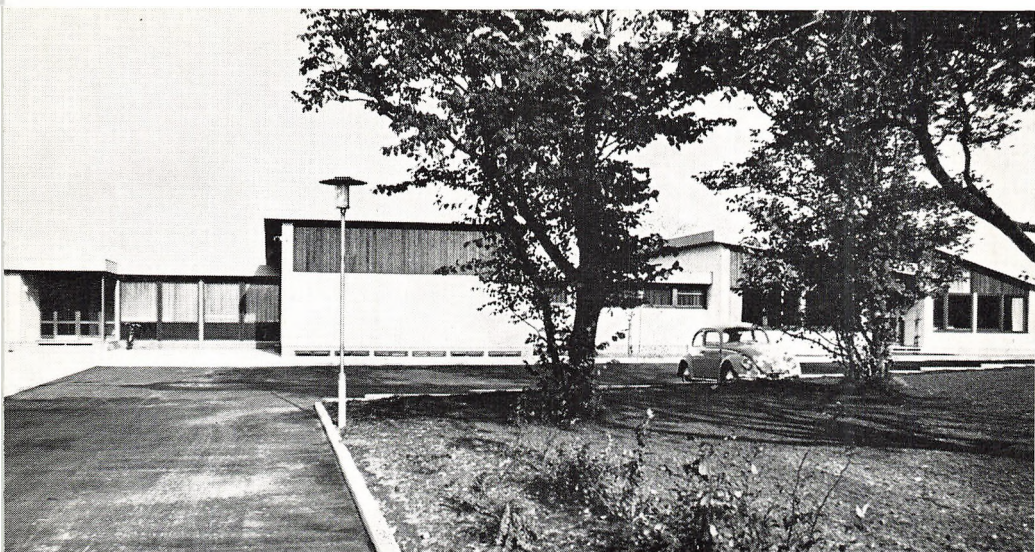
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nissumske årbøger 1968

Nissumske årbøger

Udgivet af
Nr. Nissum Seminariums
Elevforening

Under redaktion af

FR. GRØNFELDT (III)

H. BERNT JENSEN (38)

KRISTIAN MADSEN (26)

KAJ HENNINGSEN (66)

SØREN PORUP (47)
(ansvarshavende)

1968

Indholdsfortegnelse

- 3 Året, der svandt. Beretning for bestyrelsen. Af rektor *E. Høgel*
- 8 Nr. Nissum Seminariums bestyrelse
- 10 Skole – Kirke – Seminarium. Af provst *Edvard Madsen*

Lærerstuderende har ordet:

- 15 Ungdomsoprør. Af *Frederik Grønfeldt* (III)
- 18 Samarbejde – tidens løsen. Af *Anders Kvejborg* (IV)
- 20 Seminariets foredragsforening 1967–68. Af *Frederik Grønfeldt* (III)
- 22 KFUM og KFUK på Seminariet. Af *Leslie Hougaard* (IV)
- 24 Filmklubben på Seminariet. Af *Mogens Ipsen* (III)
- 26 Idrætsforeningen Hellas. Af *Søren Hansen* (III)
- 29 Tanker ved et gravsted. Af *Mogens Ipsen* (III)
- 31 Ud vil jeg! ud! o, så langt, langt, langt, over . . . Af *Anni Hjorth* (IV)
- 35 Linietur til England. Af *Henning Hansen* (IV)
- 39 Kirkespil, hvorfor – hvordan? Af *Mogens Riis Kristensen* (III)

- 45 Elevfesten i skoleåret 1967–68
- 47 P. C. Gjelstrup 80 år
- 56 Seminariets nye svømmebassin
- 57 Den nye biologi- og matematikbygning. Af lektor *S. E. Abrahamsen* (39)
- 64 Billede fra Ad. L. Hansens Kollegium
- 68 Nyt initiativ omkring »Den gamle præstegård«.
Af lektor *Henning Fogde*
- 70 Minutportræt
- 71 Samfund og skolestruktur. Af lektor *Leo Fristed*
- 76 Det var dengang! Af *Kristian Madsen* (26)
- 81 Nr. Nissum Seminarium og Indre Mission. Af fhv. seminarielærer
Harald Berg (23)
- 84 Den gamle. Af *Harald Berg*
- 86 Dimission 9. juni 1968
- 98 Af årets dagbog. Ved *J. Søndergaard Jacobsen* (06) og *G. Eriksen* (43)
- 101 Elevforeningens regnskab for 1968. Ved kassereren, lærer
M. P. Sørensen (28)
- 102 Foreningsmeddelelser. Ved formanden, lektor *A. Koch* (28)

Året, der svandt

Af rektor E. Høgel

Beretning for
bestyrelsen
19. april 1968

Om selve forløbet af månederne fra årsmødet den 25. oktober i fjor har jeg ikke meget at sige. Her er arbejdet stiltfærdigt og solidt som sædvanligt, så vidt jeg kan se. De studerende havde bedt om en ny form for fest, altså noget for stedet utraditionelt. De ønskede, som De ved det, samarbejde med lærerkollegiet om festen og fik det. De tog absolut deres del af ansvaret for festen, som i Lemvighallen fik et i og for sig uangribeligt forløb. Jeg vil meget stærkt understrege, at det vist med rette blev sagt, at de eneste, der havde lidt mavekneb op til den fest, var den ansvarlige komité. Den skal have højeste ros – også den yngste del af den. Der var små skønhedsfejl, som vil blive rettet ved eventuelle gentagelser. Imidlertid kan jeg ikke derfor fortie, at der iblandt os var nogle, som følte os temmelig fremmede over for denne måde at udfolde livsglæde på, og det er der også givet udtryk for ved lejlighed. Jeg gad dog vide, om vi ikke alle i fællesskab vil kunne pejle os helt hen til et fælles udtryk for glæde og gammen. Det er i alt fald noget, jeg ser som min opgave at virke med til. Det duer ikke, om vi ikke kan bevare fællesskabet også i glædens stunder, selv om vi til daglig har det i arbejdets. Vi giver ikke op.

Ved elevfesten var der en ramme omkring revyen, der var uheldig, for ikke at sige temmelig misvisende. Producenterne var

Seminariets stand på udstillingen „Ung i 68”

selv kede af det, og det var også ærgerligt, fordi selve revyen havde et udmærket indhold og var godt gennemført, ligesom resten af forestillingen var god.

Det, der ved min omgang med eleverne falder mig mest i øjnene, er, at de bruger mange penge, at flokken deles mere og mere op i to parter, der hver for sig lever efter eget livs- og moralsyn. Jeg mærker det stærkt gennem samtaler på tomandshånd, som jeg har haft en hel del af. Jeg ser det også i forholdene omkring deltagelsen i morgenandagten. Der er en trofast flok, men der er også mange, som direkte ikke vil deltage, selv om de står og hænger et eller andet sted i nærheden for at afvente næste time. Flokken er ikke ensartet mere.

I næste uge skal 5 af os i fem dage til indskoling i HF-uddannelsen på Hindsgavl. Vi har rigeligt med ansøgninger. 109 ansøgninger er med blandt dem, vi sorterer i. Der er 48 pladser. Studievejleder er hr. Fristed. Han har fostret den tanke at starte i den første uge med et kursus i gruppedynamik for at arbejde dem sammen alle, så ingen kommer til at virke fortabt for sig selv midt i mylderet. En hel del af dem er jo kun 16 år og måske hjemmefra for første gang. Dernæst har han den tanke, at man bør udnytte lovgivningen, så man starter en ungdomsklub for dem. Jeg har bedt ham fremme begge tanker.

Seminariet har deltaget med en stand i en udstilling i Holstebrohallen i påsken. Den hed »Ung i 68«. Seminariet skylder de lærere stor tak, som tog initiativet, fremstillede standen med alt, hvad dertil hørte, og endelig holdt vagterne på skift hele påsken igennem. Jeg er ikke særlig god til at sige tak i sådan en anledning. Den må nemlig ikke spolere noget, den tak. Men jeg glæder mig i den grad over, at man har den kærlighed til opgaven her, at man altså selv får ideen og gør arbejdet uden godtgørelse. Standlejen skal dog selvfølgelig seminariet betale.

En fyldt studenterklasse har meldt sig til august 68. Vi skal nok have en til samt tre 4-årige 1. klasser. Den endelige fordeling og optagelse kan først klares temmelig sent før sommerferien. Vi afleverer 4 klasser og får formodentlig 5. Til gengæld får vi kun 48 HF-ere, i to klasser, hvor vi i en del år har fået over 180 præparander ind fordelt på 6 klasser.

Om præstegårdens evt. erhvervelse må jeg hellere få ordet ved en senere lejlighed. Det ser ud til, at vi kan tage biologibygningen i brug små tre måneder, før det blev lovet os. Det er vi så glade for, at vi straks vil gribe lejligheden til at gøre toppen af den grå i stand i flugt dermed. Også det vender jeg nok tilbage til med nogle bemærkninger

Beretning for bestyrelsen

30. oktober 1968

Sommeren 1968 dimitteredes 129 ny lærere, mens der i afgangsklasserne er 161 studerende svarende til, at vi søger om at få lov til pr. 1/8 1969 at optage 160 (= 8 gange 20). Årgangene fremover ønskes af denne størrelse, dels fordi vi mener, vi har kapaciteten dertil, og dels fordi den størrelse giver de bedste muligheder både for de studerendes studievalg og de modtagende skolars behov for varierede lærertyper.

Vi har indgivet ansøgning om udvidelse af klassetallet i vor HF-institution, da vi mener, der er behov for det; og det er pædagogisk bedre med en klasse mere, idet det giver større mulighed for faglig differentiering.

Den planlagte Lemvig storkommune skulle have ordnet sine skoleforhold, som de vil tage sig ud efter sammenlægningen. Man ønskede vejledning fra direktoratet vedrørende de hensyn,

der burde tages til Nr. Nissum Seminarium og fik foretræde for direktøren. I disse planlægningstider ville man også sikre sig, at seminariet blev således tilgodeset med øvelsesskole, at det ikke fra sagkyndigt hold ville kunne kritiseres.

I et møde med direktør Hans Jensen præciserede denne kravene til en fulgyldig øvelsesskole. Storkommunens delegationsformand gav udtryk for, at man ville gøre alt, hvad man formåede, for at bevare seminariet som det værdifulde aktiv, det er for kommunen og egnen, et aktiv både i økonomisk, kulturel og pædagogisk henseende. Struer storkommune havde medsendt to medlemmer af delegationen. De sagde det samme. Aftalt blev så, at om man hjemme stod bag dette kommunale tilsagn, skulle det nedfældes i en skrivelse, som skulle indeholde løfte om, at den omtalte skole – ret placeret – ville ligge færdig inden udgangen af 1972. Dette er vedtaget.

Til sidst vil De sikkert gerne høre et par ord om den ungdom, der studerer her, om den ter sig så rebelsk og irriterende forklæet, som presse og TV giver indtryk af er tilfældet for ungdommen i almindelighed. Ordet ungdom er et mængdebegreb i denne sammenhæng. Mon det dog ikke også i dag ville være urimeligt at udslynge forsøgsvis karakteristika om vore 700 unge mennesker. Endvidere er det jo altid de mindre betænksomme i en gruppe, som pressen og massemedierne får til at te sig yderligere tåbeligt. I billedet af de unge under uddannelse mangler vi f. eks. et indslag om de studerende, der om muligt slider endnu hårdere med studierne, end vi gjorde det for en menneskealder siden. Dem hører vi ikke om. Deres sag er der ikke »stof« i.

Med den øgede tilgang af studenter fra hele landet har vi utvivlsomt fået en mere uensartet flok at arbejde iblandt og sammen med, end vi har haft. Det er der både skyggesider og lyssider ved. De stiller i nogen grad andre krav til os. For en dels vedkommende gælder det nok, at de har ikke for os væsentlige forudsætninger til fælles med os. Også det kan give os både glædelige og triste oplevelser, men under alle kår er opgaven for os den samme. Vi har fået meget smukke udsagn om glæden over vore studerende fra praktikskolerne. Det er noget af det bedste, vi ved. Så er der jo begrundet håb. Tidsånd er et for mig meget realt og bastant begreb. Jo, vi mærker den nok. Hvor kan det være andet? Også i form af en del studenters øjensynlige mangel på den simpleste orientering om, hvad kristendom er. Jeg er selv ikke fri for tanker om – og slet ikke for opfordringer udefra til

at gøre mig tanker om – hvad vi her under den kommende uddannelseslov vil kunne gøre for at reparere på den skade, den på dette punkt vil gøre os, uden derved at komme i konflikt med love og bestemmelser. Jeg har ment det passende at gemme mine overvejelser herom, til vi har erfaringer fra arbejdet under den kommende lov. Dens eksamensbestemmelser, tror jeg, vil gavne de svage mere, end de kan skade de andre. Og de førstnævnte trænger til hjælp – også her efterhånden. Der er en del, der trænger til at få hænderne af lommerne for at kunne klare en læreruddannelse hæderligt. Det er bestemt ikke værst hos os, men tidsånden lægger jo ikke ligefrem op til den koncentrerede, arbejdsomme ro om at uddanne sig, som kan give så gode frugter, så lidt som den opfordrer til nøjsomhed og gudsfrygt.

Nr. Nissum Seminariums bestyrelse

Af forhandlingsprotokollen for den selvejende institution Nr. Nissum Seminarium fremgår, at bestyrelsen består af følgende medlemmer:

Valgt af »Kirkelig Forening for den Indre Mission«:

1. Sognepræst G. Peters-Lehm, 6251 Hellevad valgt 14/5 1958
2. Gårdejer, sognerådsformand Mads Lind
Høgsgaard, Nr. Nissum, 7620 Lemvig valgt 14/10 1960
3. Sognepræst J. Dalum Christensen,
4293 Dianalund valgt 19/2 1962
4. Læge Arne Krogsøe, 7400 Herning valgt 30/4 1962
5. Provst Edvard Madsen, Gudum, 7620 Lem-
vig, formand for bestyrelsen valgt 10/10 1966
6. Direktør Peder Bredal, Ringgade 110,
7600 Struer valgt 19/4 1968

Valgt af seminariet:

1. Førstelærer Kr. Madsen, Søndbjerg,
7790 Hvidbjerg, næstformand valgt 10/10 1957
2. Flhv. folketingsmand, direktør F. Heick,
8800 Viborg valgt 9/10 1961
3. Stadsskoleinspektør Hans Bakbo, Grønne-
gade 34, 7900 Nykøbing M. valgt 6/4 1965
4. Skoleinspektør A. Søndergaard, Varde-
vej 11, 6900 Skjern valgt 7/10 1965
5. Gårdejer, amtsrådsmedlem Carl Pedersen,
Tarp, 7280 Sdr. Felding valgt 10/10 1966
6. Revisor Jens Chr. Pedersen, Østergade 29,
7500 Holstebro valgt 10/10 1966

Af forhandlingsprotokollen fremgår endvidere, at forretningsudvalget for seminariet p. t. består af:

1. Provst Edvard Madsen, Gudum, 7620 Lemvig, formand.
2. Førstelærer Kr. Madsen, Søndbjerg, 7790 Hvidbjerg, næstformand.
3. Gårdejer, sognerådsformand Mads Lind Høgsgaard, Nr. Nisum, 7620 Lemvig.
4. Fhv. folketingsmand, direktør F. Heick, 8800 Viborg.
5. Revisor Jens Chr. Pedersen, Østergade 29, 7500 Holstebro.

Nr. Nisum Seminarium, november 1968.

Skole - Kirke - Seminarium

*Af provst Edvard Madsen
Formand for
seminariets bestyrelse*

Når man som »ny mand« kommer ind i det milieu, et seminarium, i dette tilfælde Nørre Nissum, udgør, imponeres man: af den kolossale aktivitet, der udfoldes, af den dygtighed, hvormed der arbejdes, ikke mindst fra lærernes side, af det omfattende byggeri o.s.v. Og ikke mindst glædes man over det fortrinlige arbejdsklima, der tydeligt fornemmes på seminariet.

For det prøvede jeg på årsmødet at bringe bestyrelsens tak til alle, der har en gerning på seminariet og er med til at give det sit særpræg. Her skal kun nævnes enkelte af de aktuelle problemer, der rejser sig, når man nævner treklungen skole-kirke-seminarium.

I bogen »Mennesket i Centrum« fra 1953, hvor Socialdemokratiets kulturpolitik fremlægges, skriver C. C. Kragh-Müller, at »netop i løbet af den sidste menneskealder er tyngdepunktet i barnets opdragelse flyttet fra hjemmet til skolen – i hvert fald for de allerfleste bybørns vedkommende, og med denne flytning er der kommet til at hvile et langt større ansvar på skolen af i dag. Indlæring af fagviden er ikke mere nok, selv om den er aldrig så god. Skolen må i vore dage også påtage sig den opgave at give en afrundet opdragelse og uddannelse og i øvrigt imødekomme alle barnets behov angående viden, baggrund, *normer* (udhævet af mig), indsigt, færdigheder, forståelse, kultur, mulig-

hed for at virke med og for at skabe frit, følelse af at betyde noget o.s.v. Man kan svimle ved tanken, men kravene er der og banker hver dag på skolens port, og bliver de ikke imødekommet, hævner det sig dyrt. Det er den (skolen), der må bringe forstærkning – bl. a. ved at *stabilisere de kommende hjem til igen at blive samfundets grundpiller*«.

Så vidt denne kyndige skolemand. Men når man efter denne klare og stærkt udtalte målsætning for skolen kommer til midlerne, der skal til, for at skolen kan varetage sin opgave, skuffes man. For det, der skal til efter forf.s mening, er at »gøre skolen til demokratiets værksted«, at børnene får mulighed for at opleve demokratiet, får lejlighed til at øve sig på demokrati. Hvor godt og rigtigt det end er, slår det ikke til. Skal skolen give normer, regler for, hvordan vi skal leve, for hvad der er godt og ondt, ret og uret, skal skolen stabilisere de kommende hjem til igen at blive samfundets grundpiller, da må barnet ikke blot opleve og opøves i demokrati, da *må det oplæres og opøves i kristentro*. I en verden, der afhelliges, fordi gudstroen svinder hen, og hvor det derfor bliver noget ringe at være menneske, hvor vi i kunst og litteratur oftest møder det afsporede, forvredne, nedværdigede menneskeliv, skal vi høre det ord, der siger, at det er stort at være menneske, fordi vi er skabt af Gud, fordi Han gav støvet liv af Sit liv, ånd af Sin ånd. Kun da er vort menneskeliv helligt. Kun under det ords myndighed og kraft bliver vore hjem samfundets grundpiller.

Her må skole og kirke arbejde sammen i skolens kristendomsundervisning og i kirkens konfirmationsforberedelse. Og her kommer seminariets læreruddannelse ind i billedet. Spørgsmålet bliver: Har skolen og kirken mulighed for at give børnene en kristendomsundervisning, der kan begrunde forsvarligheden af vor kirkes nuværende dåbspraksis, og er seminariets læreruddannelse i faget kristendomskundskab tilstrækkelig?

Når 5-dages skoleugen formentlig i løbet af få år er en realitet, vil faget kristendomskundskab i Folkeskolen rimeligvis få *timetallet*, der ved 1958-loven blev kraftigt beskåret, *yderligere reduceret*. Endnu ringere vil det blive, *hvis fagets status som selvstændigt fag ændres*, og det indgår som en del af danskundervisningen på de første klassetrin og i faget orientering i de ældste klassetrin, en tendens der for nylig blev antydnet i det religions-pædagogiske orienteringsblad »EPISKOPET«. Men alvorligst vil situationen blive, om *fagets målsætning ændres*, og

det ikke længere er lovfæstet, at Folkeskolens undervisning i Kristendomskundskab skal være »i overensstemmelse med Folkekirkens evangelisk-lutherske lære«, ikke længere er en væsentlig del af kirkens dåbsundervisning, men en almindelig orientering i religionskundskab. Et udtryk for den sidstnævnte indstilling findes f. eks. i »HELLENEREN« nr. 7, 1968: Man skal »ikke indøve en bestemt religiøs holdning, men indføre eleverne i de religiøse problemer og religionernes indflydelse gennem historien«.

Så længe flertallet af det danske folk står i Folkekirken, lader deres børn døbe og påtager sig forpligtelsen til at oplære børnene i den tro, de er døbt på, da må det også være en naturlig sag, ikke mindst med hensyn til det ringe timetal, der er afsat til faget, at *den væsentlige del af denne tid bruges til oplæring i den tro, børnene ved dåben er knyttet til*. Orienteringen i forskellige kristendomsformer og kirkesamfund samt i andre religioner må så gives i 8. klasse og opefter. Det er der simpelt hen ikke tid til i de første syv skoleår, hvis der skal gives en nogenlunde forsvarlig kristendomsundervisning, og rent pædagogisk må en sådan ordning siges at svare til barnets mulighed for tilegnelse af stoffet.

Magter så skolen og kirken at give en forsvarlig kristendomsundervisning, så vi med god samvittighed kan fastholde den nuværende dåbspraksis?

Det er allerede nævnt, at det stærkt nedskårne timetal gør det vanskeligt. Efter *den nye seminarielov* reduceres den obligatoriske kristendomsundervisning på seminariet til 1 år mod tidligere 3–5 år. Denne forringelse i seminariernes kristendomsundervisning vil nødvendigvis mærkes i folkeskolens undervisning. Mange lærere vil sikkert nære betænkeligheder ved efter så kort en uddannelse at skulle undervise i et så vigtigt og omfattende fag. Med den deklassering, faget får, tør det vel ikke forventes, at linieundervisningen i religionskundskab vil virke så tiltrækkende, at der ad den vej vil kunne uddannes tilstrækkeligt med lærere til kristendomsfaget.

Er kirken så i stand til at give en forsvarlig konfirmationsforberedelse, og måske endda udvide denne? Det sker jævnlige, at præsternes manglende pædagogiske udrustning påpeges. For nylig blev det hævdet, at *kirken i sin konfirmandundervisning er Per Tot i forhold til skolen*. Hvor skolen bruger alle de moderne audiovisuelle midler, hvorved der opnås »en fæstelse

i hukommelsen, der er langt større, end når man blot hører det hele forklaret i ord«, der møder børnene en undervisning, hvor man på linie med de gammeldags pædagoger klarer sig med bibel og tavlekridt, med »det såkaldte levende ord fra Grundtvigs højskolepædagogik, ord, som går ind ad det ene øre og ud ad det andet«. Det er nu vist hverken læreres eller præsters erfaring, at vor tids børn, der bruger de moderne hjælpemidler, tilegner sig stoffet bedre, end børn i »gamle dage« gjorde. Det er i øvrigt *begrænset, hvad præsten får tid til i så henseende* med den tid, der er tilmålt ham. Der er skolen noget bedre stillet. Men med en fornuftig brug af disse mekaniske hjælpemidler gælder det nok stadig, hvad Jul. Bomholt skrev i 1953 i »Mennesket i Centrum«: »Det er let at få tiden til at gå med audiovisuelle midler, men det er ikke sikkert, at en underholdende time også er en værdifuld time. Det levende ord i tale og samtale vil nok altid være det middel, som bedst svarer til et stof med kundskabskarakter. Det ligger i sagens natur, at »ordet« *meddeles bedst ved ord. Og tilegnes bedst ved at lytte*. Børnene må lære at lytte, en mental aktivitet, som ikke er mindre engagerende end mere ydre former for aktivt virke«. Når Bomholt videre siger, at *børnene mangler koncentrationsevne*, evnen til at kunne samle sig om en eneste ting ad gangen, har han nok ramt i centrum af denne sag. Børnene bombarderes med indtryk fra morgen til aften – ofte endda sen aften: TV – og når dertil kommer *fagtrængselen i skolen*, er det svært at få noget til at fæstne sig, til at gro i sindet. Heroverfor står selv den bedste pædagogik, de bedste og mest moderne hjælpemidler ret magtesløse.

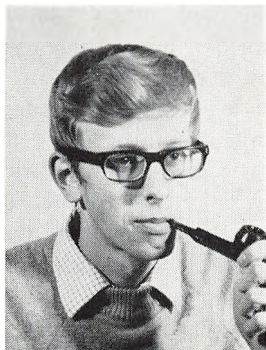
Når der tales om konfirmandundervisningen, må det ikke glemmes, at der er en *forskel på skolens undervisning og kirkens konfirmationsforberedelse*. Det er ikke, som man undertiden fremstiller det, forskellen mellem saglig kundskabsmeddelelse og forkyndelse; for en saglig undervisning i kristendomskundskab må nødvendigvis være forkyndende, fordi selve stoffet er forkyndende. Men der, hvor skolen har givet en forsvarlig kristendomsundervisning, kan konfirmationsforberedelsen lægge særlig vægt på at *føre barnet ind i kirkens liv, gøre det fortrolig med gudstjenesten*, med kirkens liv og arbejde. Svinger skolens undervisning, løses forbindelsen mellem skole og kirke, så vi får frikirkelige forhold, må kirkens undervisning lægges an på helt anden måde. Det må da håbes, at der må være mange lærere, der

i så fald vil gå ind i dette nødvendige kirkelige undervisningsarbejde!

Her er der *brug for samarbejde mellem skole og kirke*. Lærerne må dygtiggøres teologisk, præsterne pædagogisk. Og når privatseminariernes status formentlig snart tages op til revision, må vi håbe, at der er så megen frihed tilbage, så vort seminarium også under den nye seminarielov og under de ændrede forhold må være i stand til at give de lærerstuderende en virkelig god kristendomsundervisning! Vi skulle have de bedste muligheder derfor med de lærerkræfter, vi har til rådighed.

Vi tør vel også håbe på, at hjemmene og skolemyndighederne vil have så megen forståelse for kristendomsundervisningens store betydning for børnene og for de kommende hjem, ja for hele vort folk, at der i den kommende øvelsesskole må gives den nødvendige tid og arbejdsindsats til en forsvarlig undervisning i kristendomsfaget!

Der er al grund til taknemlighed og håb!

Ungdomsoprør

Af Frederik Grønfeldt (III)

Visse slagord i journalistikken sætter sig altid fast. »Ungdomsoprør« er indgået kraftigt i bevidstheden i det forløbne år. »Ung vrede«, »ung fortvivlelse«, »ung aktivitet« og nu »ungdomsoprør« er fraser, der i det sidste 10-år har stået som overskrifter i søndagsaviserne (der kan alt stof bruges). Men i dag er vi nået længere end til aviserne. Ungdomsoprøret er i dag en realitet; oprørene bølger gennem de vesteuropæiske lande. – Jeg vil her pointere, at det ikke kun er dem, der løber rundt på gaderne og demonstrerer eller barrikaderer sig på universiteterne, der har oprør i blodet; vi, der sidder hjemme og knurrer over forholdene og vilkårene, hører også med i hele dette sjak. Vi har dog den fordel frem for de »aktive« oprørere, at vi ikke af det etablerede samfund bliver drevet ud i en anarkistisk holdning, hvor vi slet ikke kan bunde.

Hvad gør vi oprør imod?

Generationerne før os havde noget at slås for. Hvor mange af os har ikke gennem den ældre generation hørt, eller underforstået, denne kliche: »Da vi var unge, ofredes liv og lemmer i kampen for demokrati og frihed«. I 50ernes »ung vrede«-periode forklarede John Osborn, at den unge generation må og skal (psykologisk og fysiologisk) sætte spørgsmålstegn over for alt og alle. Men da der (i 50erne) åbenbart ingen uretfærdigheder fandtes, følte den »vrede« sig kun tilskyndet til oprør ud fra uhåndgribelige kriterier. Han vidste ikke, hvad han gjorde oprør imod. Det var måske derfor, han blev til den »vrede« unge mand. Et entydigt svar på, hvad det i dag er, vi

Oprørersken

opponerer mod, vil jeg ikke kunne komme med; men fra min placering i samfundet (lærerstudierende), og den heraf følgende tankegang, tegner det sig som et oprør mod det etablerede samfundsmønster. Når jeg skriver vi, mener jeg ikke alle lærerstudierende ved Nr. Nissum Seminarium, men dem, der går ind for de tanker, jeg her prøver at gøre rede for. Vi ønsker et helt klart samfundsengagement af de studerende, vi vil kunne se sammenhængen i hele samfundsstrukturen og derigennem få en øget social bevidsthed. Vi må kunne se, hvor i samfundet vi hører hjemme, og hvad vores opgave i dette mønster er. Vi må ikke have nok i os selv. Dette nye samfundssyn er ikke kun et spørgsmål om demokrati i undervisningen (som studenterne ved universiteterne gerne vil gøre det til), men også et spørgsmål om nye krav til hele undervisnings- og socialvæsenet. Det er ikke en bestemt fløj inden for dansk politik (skønt det somme tider kunne se ud til det), der ønsker disse reformer, men ungdommen, os, der skal stå ansigt til ansigt med de næste generationer, når vi er færdige her.

Vi vil opponere mod et eller andet – for tiden mod det etablerede samfundsmønster –, i det mindste kæmpe for at få lov til det. Det er vel også det, der holder hele udviklingen igang, alle fremskridt er jo provokationer mod det bestående.

Apropos demokratiet i undervisningen. Der er kun et at sige om dette problem her hos os: det udmærkede samarbejde mellem lærerne og de studerende, der nu i en årrække har eksisteret på Nr. Nissum Seminarium, fungerer fortsat udmærket. (Dette samarbejde blev omtalt i sidste årg. af Nissumske Årbøger under titlen: »Noget sker . . .«). Blot kunne vi ønske en bedre kommunikation mellem bestyrelsen og de studerende; men det rådes der vel efterhånden bod på, f. eks. ved en DSR repræsentants tilstedeværelse ved bestyrelsesmøderne.

Af mere almen interesse, hvis noget kan være mere alment end det, der tænkes og diskuteres blandt os, kan jeg nævne vores udveksling med seminariet i Hamar (Norge), der nu har stået på i et par år. Ønsker har været fremme om også at oprette lignende forbindelse med et svensk seminarium, da svenskerne jo er længere fremme med de nye skoleformer end både nordmændene og os. – Af mere lokalpræget nyhedsstof kan nævnes, at vi i det forløbne år har holdt elevfest i Limfjordshallen i Lemvig med lidt underholdning og dans. Denne fest er ikke ment som erstatning for den traditionelle elevfest på Missions-

hotellet, men som supplerer, da vi her alle sammen kan være under samme tag (det kan kun lade sig gøre denne ene gang om året). Ellers er alt ved det gamle: zzz 7,15 – morgenandagt – kaffepause – Katrines frikadeller – og som rosinen i pølseenden, det livlige foreningsliv (se de følgende sider).

Gennem det ovennævnte håber jeg at have givet gamle nissumitter et lille indblik i nogle af de tanker og ting, der optager nissumitten anno 1968.

Samarbejde - tidens løsen

Af Anders Kvejborg (IV)

Formand for DSR på Nr. Nissum Seminarium

Det blev nu også min lod at yde et bidrag til årbogen. Det ville være synd at sige, at jeg skriver med let hjerte, for jeg synes, at loddet er meget sværere nu, end da jeg sagde ja til det. Jeg er blevet opfordret til at fremsætte nogle betragtninger over rådsarbejdet, som det udspiller sig i De Studerendes Råd ved Nr. Nissum Seminarium, eller som det kan udspille sig i det hele taget. DSR er de studerendes forhandlingsberettigede repræsentation over for seminariets ledelse og lærerråd, for så vidt angår undervisningsmæssige forhold og forhold, der er de studerende personligt vedrørende. Således hedder det bl. a. i DSR's love. Man kan vist godt sige, at det er store ord, men eftersom de er nedfældet i undervisningsministeriets cirkulære om elevråd ved seminarierne, er rådet forpligtet til at leve op til dem. Vi prøver da også på bedste måde at få sat skik på de problemer, der uvægerligt vil dukke op. Jeg skal i denne anledning helt undlade at opremse nogle af de sager, vi i den senere tid har arbejdet med. I stedet vil jeg meget hellere se lidt på en af de muligheder, der ligger i rådsarbejdet. Det bør vist indskydes her, at jeg ikke taler på rådets vegne, men kun fremlægger mit eget syn på sagen.

Det er sikkert alle bekendt, at de uroligheder, der har udfoldet sig ved flere af de højere læreanstalter i forsommeren, helt er gået forbi Nr. Nissum Seminarium. Grunden hertil er nok at finde deri, at vi har en helt anden mentalitet, end man har de andre steder. Ikke sådan at forstå, at vi er passive, kun at man ikke farer frem uden omtanke. Selvfølgelig er det umuligt, at vi er tilfredse med alle forhold; men det revolutionære ligger os temmelig fjernt. Man ønsker frem for alt en rolig baggrund for et samarbejde, der absolut ikke kan trives under urolige forhold. Her, som andre steder, er tidens løsen samarbejde. Vil man

nå noget i den retning, er det utvivlsomt bedst, at man farer frem med lempe. Vi håber da også først i enkelte sager at vise vores samarbejdsduelighed. Senere kan vi måske få et mere udbygget og stadigt samarbejde i stand. Jeg håber derfor heller ikke, at tanken er helt fremmed for ledelsen. Det er ikke, fordi jeg mener, at vi skal bestemme, for det kan bestyrelsen gøre på en fremragende måde og har altid gjort det. Alligevel ville det måske være gavnligt, at man i debatten om problemerne helt kendte vore synspunkter. Dette ville uden tvivl af og til kunne spores på bestyrelsens beslutninger. Desuden tror jeg, at samarbejde vil være af stor psykologisk betydning, idet de studerende vil undgå følelsen af diktat ovenfra. Endvidere kan man herigennem både på direkte og indirekte måde fremme forståelsen parterne imellem og derved holde det gammelkendte nissumske sammenhold på benene.

Når man ser tilbage på de problemer, DSR har arbejdet med, og sammenholder dem med de resultater, vi har opnået, får man let følelsen af at have fået en lillefinger som narresut. Heldigvis lader det nu til, at en anden stillingtagen til rådsarbejdet er ved at vokse frem. DSR er efterhånden så grundfæstet og respekteret, at det er på tide, man lader det vise, hvad det egentlig kan præstere.

Hvis man forsøger at koordinere alles arbejdsindsats for at lede seminariet ad de bedste veje, tror jeg, man på en langt smidigere måde end hidtil kan højne fællesskabet og sammenholdet – selv på så stor en institution som vores.

Seminariets foredragsforening 1967-68

Af Frederik Grønfeldt (III)

Helt i den hellenske tradition og ånd blomstrer retorikken stadig fra vor åndfulde lovsangssals ophøjede talerstol. Folket flokkes, lytter, protesterer, diskuterer, enes og spredes. Kunstnere, politikere, filosoffer og reformatorer udslynger ideer og påstande, der med kritisk sans forkastes eller bifaldes.

Hvem siger, foredragsforeningens tid er forbi? Måske foredragelighedens tid er forbi, men ikke vor foredragsforenings. Foredragsforeningen er funktionsdygtig som aldrig før, både hvad tale, kapacitet og tilslutning angår.

Vi har i den forløbne sæson ladet spørgeskemaer gå rundt blandt medlemmerne for at vejle stemningen for, hvilke grupper af foredrag (politiske, kunstneriske osv.) de ønskede at høre. Her viste det sig, at forfatteraftenerne og de politiske foredrag var af størst interesse. Med dette resultat i tankerne går vi så nu om bord i planlægningen af den kommende sæsons arrangementer.

Det forløbne års repertoire:

Violinist Ancher Buch.

Forfatterinden Ulla Ryum.

Overlæge H. Jacobi: »Små børns reaktion på miljøændring«.

Forfatteren Knud Holst.

Redaktør Sven Skovmand: »Sommerkrigen i Det mellemste Østen«.

Adjunkt Irene Sørensen: »Dramatisering i folkeskolen«.

Pastor Thrane: »Martin A. Hansen, som jeg kendte ham«.

AKTIV FOREDRAG af de to unge pædagoger Bo Dan Andersen og Søren Hansen. (Udstilling: »Hvad et barn har brug for«.)

Overarkivar Åge Rash: »Forholdet mellem staten og kunstnerne fra Chr. IV til idag«.

Den danske Kvartet.

En aften med Mellemfolkeligt Samvirke.

Til sidst er der blot at nævne, at foredragsforeningen står som arrangør af den kollektive indmeldelse i Nordvestjydsk Teaterkreds i Holstebro. Der har der nu i 3 år været ca. 200 medlemmer fra seminariet pr. sæson.

KFUM og KFUK på Seminariet

Af Leslie Hougaard (IV)

KFUM & K på seminariet kunne i skoleåret 67/68 tælle 228 medlemmer, og til bibelkredsarbejdet var tilmeldt 112, hvoraf nogle var »ikke-medlemmer«. Som foregående år indledtes d. 21/9 med fælles bibeltime på Borgen. Rektor Høgel gav os gennem en besvarelse af spørgsmålet: »Hvor går vejen til salighed«, en god start til bibelarbejdet.

Den 29/9 talte skoledirektør Villy Christensen, Frederikshavn (tidligere Nr. Nissum) for »fuld lovsangssal« over emnet: »Kirken i opbrud«. Efter talen kom en debat igang forårsaget af de nye tanker, Villy Christensen havde fremlagt.

Da erhvervsvejleder Åge Pedersen, Herning, den 21/10 talte om »Gamle stier, nye veje i et kristeligt ungdomsarbejde«, var ca. 70 mødt op.

Den 15/11 prøvede vi en ny ide til vort øvrige program: »En hyggeaften på Borgen«, hvor lokale kræfter bidrog til underholdningen. Tilslutningen var stor – ca. 200 sluttede op om ideen. III's musikliniekor underholdt, og lektor Wemmelund holdt festtalen. Efter kaffen bød formanden pastor Juhl Jensen velkommen til sognet og til samarbejde, hvorefter sognepræsten fik ordet. Lektor Henning Fogde sluttede aftenen med en andagt. Den nye ide var uden tvivl en succes.

Seminariets festtraditioner op til jul indledtes d. 5/12 med »Pigernes adventsfest«. De fire adventssøndage samledes man på Borgen til aftensang, og d. 19/12 afholdtes seminariets julefest. Festen begyndte i Struer kirke. Seminariets store kor og udvidede orkester opførte Arthur Honeggers Une Cantate de Noël, og kirkespillet »Næstens flugt« af Hans Brinh og pantomimen »Freiserens fødsel« blev opført. Derefter samledes man på Borgen til kaffebord, underholdning af studieorkesteret og festtale ved pastor Juhl Jensen.

Det nye år (68) indledtes d. 16/1 med et foredrag af pastor Wagner, Herning. Emnet var: »Den katolske kirkes udfordring og vort svar«. Bagefter deltog pastor Wagner i en paneldiskussion, hvorunder tilhørerne kunne stille spørgsmål. Panelet bestod af pastor Wagner, pastor Kaldau, Struer, lektor Eriksen og lektor Fogde. Der blev en livlig diskussion mellem de fire herrer og enkelte glimt fra salen. En god aften med nogenlunde tilslutning.

Den 13/2 måtte Sigfred Ågaard, Holmsland sende afbud p.g.a. den forestående opførelse af Kaj Munks »En almanakhistorie«. I stedet trådte frimenighedspræst Trier Hansen til og bidrog til en hyggelig og munter aften. Trier Hansen fortalte om Kaj Munk ud fra sit eget kendskab til ham.

Den 15. og 16. marts arrangeredes teatertur til Kloster til opførelsen af »En almanakhistorie«. Vi fik 300 billetter, som alle let blev afsat.

Viceskoleinspektør Laust Tjørnild var her den 19. marts med sit pigekor fra Holstebro og gav os et kort indblik i arbejdet med et børnekor. Almindelig tilslutning.

Den 2. april kunne Sigfred Ågaard endelig komme til seminariet. Han viste os et enestående billede af Kaj Munk ud fra »Foråret så sagte kommer«. Det var en dejlig oplevelse for de mange, der var mødt op.

Den 30/4 måtte provst Carl Hermansen, Hjørring, sende afbud p.g.a. sygdom. Emnet skulle have været: »Den lille verden kontra den store verden«.

Foruden de omtalte arrangementer havde foreningen som tidligere år sørget for aftenandagterne.

Med stor tak til medlemmerne for god tilslutning i årets løb og med ønsket om fortsat støtte i vort arbejde glæder vi os til arbejdet i det kommende år.

Filmklubben på Seminariet

Af Mogens Ipsen (III)

Filmklubben! Er det ikke den der meget rige forening, der bare skovler penge hjem i kassen, som bare er til gene for geografi- og historielærerne, hvis apparater den låner, som kun er til pedel Hansens evige hovedbrud, med snavsede gulve efter forevisningerne, for ikke at tale om den mængde af problemer, den hober op for alle de hungrende, der skal ind for at træne orgelspil fredag aften mellem 7 og 10.

Jo, det er den.

Men den er også af stor nytte for varetagelsen af de studerendes kulturelle interesser (nogle af dem). Disse udmærkede ord står i formålsparagraffen. Klubbens succes kan da også aflæses i den altid stuvende fulde Lovsangssal ved hver forevisning.

Filmklubben lagde i skoleåret 1967-68 ud med John Schlesingers film »*Darling*«, med Julie Christie i hovedrollen. Det er måske ikke en epokegørende problemfilm, men vel en stor kunstnerisk nydelse at se Julie Christies spil.

Som nr. to »*Jeg elskede dig i går*« af Jean Luc Godard, efter Alberto Moravias roman. Brigitte Bardot i hovedrollen.

Bygget over Bertolt Brechts novelle om sin bedstemoder, der som 72-årig enke oplever sin anden ungdom vistes Rene Allios: »*Den skamløse gamle dame*«.

Af Ingmar Bergmans produktion vistest »*Persona – sonate for to*«. Sidney Lumpets »*Pantelåneren*« skildrede en nazi-hærges jødes stemplede liv efter krigen. Herefter fulgte Frank Owens: »*Tripple cross*«, og »*Den blå engel*« af Joseph von Sternberg, der gav Marlene Dietrich sit internationale gennembrud. Carol Reeds kriminalmelodrama om Harry Lime: »*Den tredie mand*« med bl. a. Orson Welles har vi også haft. Endvidere vil der blive søgt gennemført et par *kortfilmaftener*.

Vi beklager endnu en gang de ringe fremvisningsforhold.

Støjen fra fremvisningsapparaterne er jo i nogen grad med til at tage en del af nydelsen, ligesom højtalerforholdene kunne være mere effektive. Måske kunne noget af klubbens overskud gå til permanente højtalere i Lovsangssalen for at bøde en smule på de dårlige forhold, men naturligvis skulle filmklubben ikke være ene om at financiere en sådan anskaffelse.

En »filmklubvenlig« festsal ville være den ideelle løsning.

Idrætsforeningen Hellas

Af Søren Hansen (III)

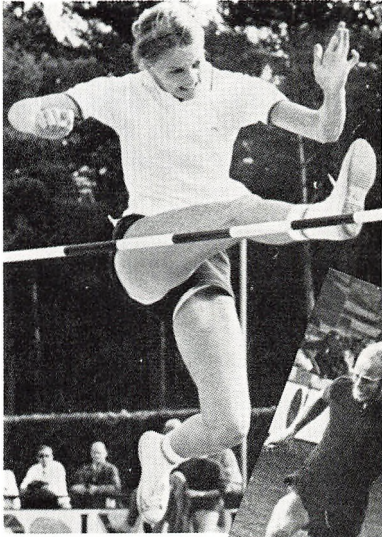
Ligesom andre foreninger skal aflægge en slags rapport om årets arbejde, så vil vi også i Hellas stå til regnskab for nuværende studerende og gamle nissumitter.

Vi startede med det indledende stævne i Dansk Seminarie Idræts pulje 6. Stævnet blev afviklet her på sem., og hjemmebanefordelen gjorde sig også gældende, idet 5 hold ud af 9 gik videre til kvartfinalestævnet i Esbjerg et par uger senere. Heraf fortsatte 3 af holdene til finalestævnet i Ollerup, hvor herre-atletik blev nr. 1, damebasket nr. 2 og fodbold nr. 3.

I slutningen af september blev sportsdagen afviklet under ideelle vejrforhold, hvilket også var medvirkende til, at der blev sat flere seminarierrekorder. Vi er efterhånden ved at være for mange til sportsdagen, hvilket man også fik indtryk af gennem den glimrende revy i gymnastiksalen og festen på Borgen bagefter. Til sådanne arrangementer ville det være en fordel med en festsal, hvor der er plads nok. Men man vil nok ikke undvære både sportsdag og fest på Borgen, fordi det er med til at binde de lærerstuderende mere sammen.

I løbet af vinteren blev klaseturneringerne afviklet. Volley- og basketball blev spillet her på seminariet, mens håndbold og indendørs fodbold foregik i Limfjordshallen. Vi har haft adskillige hold med i turneringerne her i Nordvestjylland. Håndboldholdene i KFUM's rækker klarede sig hæderligt, mens de 3 førstehold, som samtidig deltog i JHF's turneringer, alle blev vindere og rykkede en række op. Vi har haft et fodboldhold med i JBU's turnering. Skønt der har været mange problemer, har holdet klaret sig pænt. Volleyballresultaterne var lidt op og ned, men der er håb om fremgang. Basketball har stadig ingen muligheder for at komme i turnering heroppe.

Bordtennis havde en god sæson med oprykning for alle hold

*Ved seminarie-
idrætsstævnerne gælder det
om at sætte rekorder*

undtagen et. Dameholdet blev nr. 2 ved danmarksmesterskabet. Badminton klarede sig pænt, men kun et hold rykkede op.

På dronningens fødselsdag arrangerede vi et stævne i indendørs boldspil med deltagelse af Ålborg, Århus og Silkeborg seminarier. Vi var ubeskedne nok til at vinde de fleste pokaler. Stævnet sluttede med fest på »Rhodos«.

Det var et view over året, der gik, og vi vil nu se fremad. Vi har desværre været nødt til at hæve kontingentet (lige for både damer og herrer). Der er flere årsager til dette, bl. a. er alting steget, vi har fået flere timer i hallerne (både i Limfjordshallen og den nye hal på højskolen) og endelig er seminariet begyndt at opkræve afgifter for afbenyttelse af sportspladsen og gymna-

stiksalen, når de skal bruges til turneringer med fremmede hold.

Endelig har der været tale om at oprette en svømmeklub, nu da vi har fået svømmebassinet. Idrætsforeningens formål må være at kunne tilbyde de studerende så mange forskellige sportsgrene, at der er noget for enhver smag. Der vil altid være behov for at kunne dyrke sport p. gr. a. mangel på øvrige bymæssige faciliteter.

Tanker ved et gravsted

Af Mogens Ipsen (III)

Der flød ikke strømme af tårer, da Helleneren – seminariebladet gennem 10 år – afgik ved døden ved dette skoleårs begyndelse. Der lød heller ikke jubelråb. Det følte, som om bladets nedgang var ventet. Døden blev hurtigt accepteret.

Man kan så begynde at spekulere på, hvem der var bøddel – uden derfor at pønse på hævn eller placering af skyld, men for at blive nogle erfaringer rigere.

Det viste sig efter kort tid, at redaktionens arbejde foregik ret planløst og uinspirerende. Og hvem kan vel tænke sig det anderledes. De klassevalgte medlemmer var alle mer eller mindre tvunget ind i arbejdet og altså ikke med af lyst. Men hvad, »demokratiet kan ikke bevares uden en samlet klasserepræsentation, og hvad gør man ikke for at håndhæve dette og bibeholde en god tradition?« Der blev valgt en uerfaren redaktør (uerfaren i det job i hvert fald), og det deraf naturlige behov for en stærk, handlekraftig redaktion blev ikke tilfredsstillet. Jeg har aldrig set hele redaktionen samlet én eneste gang. »Lykker, at bare halvdelen af holdet møder op«.

10-mands arbejdsudvalget fungerede godt et stykke tid, men efter særdeles hård kritik fra læserne af dels kronikørers værker, og dels »det udemokratiske i at tilbageholde hele (halve!) redaktionen fra møderne til fordel for de vise 10«, i hvis midte også frivillige udefra befandt sig, forlod nogle af medlemmerne udvalget. Herefter arbejdede man videre med dele af den oprindelige redaktion og fik da samtlige numre lempet ud – selv om det kneb.

Så vidt redaktionens og redaktørens egen bøddelvirksomhed. Men læsernes reaktioner – og i visse situationer mangel på

samme – på de udkomne resultater var også en årsag til blad-døden. Man var – begrundet – utilfreds med bladet og dets indhold. Det var redaktionen også. Men utilfredsheden og kritikken blev ikke fulgt op i bladet i form af artikler med nye ideer osv., der måske kunne have ændret bladets form. *Helleneren fattedes indlæg fra de studerende*. Ja, en ændring af bladets form var det nødvendige; men en sådan omlægning ville være betinget af både læserne selv og en mere moden og ærlig redaktion. Man lader ikke andre lære en at kende ved ikke at være oprigtig.

Der var ligeledes utilfredshed at spore, da »lovene« for Helleneren med få ændringer blev døbt om til retningslinjer. Skolebladslove forekommer mig ret overflødige. Kan det andet end stække udfoldelsen, at et blads samtlige funktioner skal æltes ind i skudsikre love? En forpligtelse til at udsende et vist antal numre jævnt fordelt over året, plus en ansvarlighed over for presseloven – andet skulle ikke være nødvendigt. De andre funktioner burde fremkomme spontant. Man kan ikke indgyde liv med love. Love er ikke engang midlet til at skabe en effektiv redaktion.

På grund af dette multicausal kunne Helleneren ikke leve længere. Der skulle dannes et nyt grundlag, hvis vi fortsat ville have et seminarieblad. Derfor døde Helleneren.

En håndfuld studerende inviterede herefter *interesserede* til at være med til at lave et nyt blad. Man var hermed – som den første positive ændring – sluppet af med de tåbelige klassevalg. Men et af de første arbejder, der blev udført var: at udforme nye love! Traditionerne binder.

Det er mit ønske – og mange andres – at det nye blad bedre vil kunne udfylde et seminarieblads funktion. Og jeg ved, at nogle af de nye agter at arbejde herfor.

Til slut: Det ligger ikke til unge, kun at være »prægtige« mennesker. De er også frække – revolutionære og provokerende; et skoleblad, hvor disse tendenser – af en eller anden grund – ikke får lov til at komme til udtryk, kan ikke eksistere. Det dør i sin egen utilstrækkelighed. Henslængt i irritation.

Ud vil jeg! ud! - o, så langt, langt, langt, over . . .

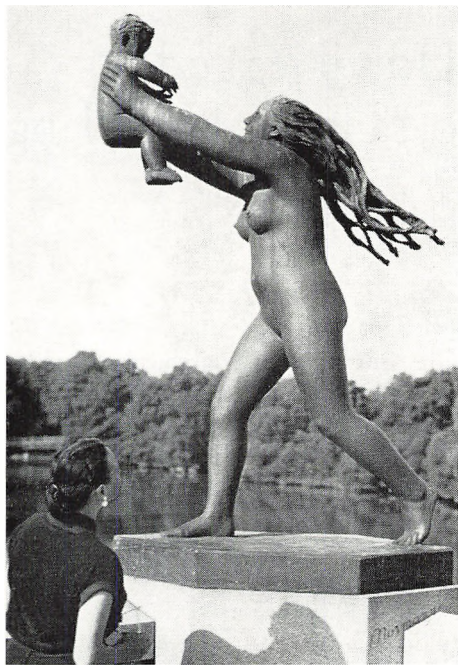
Af Anni Hjorth (IV)

Ole Knudsens skolerejsebus holder klar til tur. Vi er godt tredive dansklinieelever fra henholdsvis tredje og fjerde klasse, som sammen med herr Tangsig har planlagt en otte dages studietur til Norge og Sverige. Enhver har fået sin opgave, som skal løses efterhånden, som turen skrider frem. Specielt er der lagt vægt på de opgaver, som har relation til den nordiske litteratur. Overalt overnatter vi på vandrehjem, som i vore nabolande er ganske udmærkede.

Bussen »ruller« af sted imod Frederikshavn, og først på eftermiddagen når vi med Sessanlinien til Gøteborg, Sveriges næststørste by. Herfra kører vi hurtigt til Svinesund, som danner grænse mellem Sverige og Norge. Vort første egentlige mål er Frederiksstad, beliggende ved Glommen, Norges længste elv. Byen blev anlagt under Frederik den Anden. På grund af dens strategiske betydning blev den 1663 omgivet af et forsvarsværk. Her havde Tordenskjold sine baser under angrebene på Bohuslenkysten. Hele fæstningsområdet, Gamlebyen, er i dag en seværdighed, som er værd at se. De gamle træbygninger er særdeles velbevarede, og i slaverihuset, som endnu findes, sad Hans Nielsen Hauge fængslet i to døgn. – Turen fortsætter langs den naturskønne dal til Norges hovedstad Oslo, hvor vi logerer på Nord-Norsk Studenterhjem, – et anbefalelsesværdigt sted.

I strålende solskin oplever vi Frognerparken, som Gustav Vigeland har udsmykket med menneskeskulpturer. Skulpturerne er lavet i sten eller bronze og forestiller alle facer i et menneskes liv. Det er kolossalt, hvad Vigeland har produceret. Dog er der delte meninger om hans skulpturer, nogle virker måske lidt for bombastiske, men i alle tilfælde er parken et besøg værd. – Naturligvis tager vi også til Holmenkollen, hvor de store skikon-

Fra Vigelandsparken

kurrencer afholdes. Fra toppen af skiliften er der en pragtfuld udsigt over skærgården. – For de kunstinteresserede blev besøget på maleren og grafikerens Edvard Munchs museum en oplevelse. – Senere blev der tid til at studere de store vikingskibe, Kontiki ekspeditionen og polarskibet Fram. – Aftenerne var til fri disposition, således at enhver fik rig lejlighed til at more sig (alt efter behov!).

Med højt humør kører vi videre nordpå til Eidsvoll, hvor den norske grundlov blev udarbejdet og vedtaget den 17. maj 1814. Turen fortsætter til Hamar, hvor vi naturligvis så seminariet. Især blev vi begejstrede for den nye afdeling med svømmebassin (ohøj, hvilket pragteksemplar!) og tørrehjelmene i omklædningsrummene. – Vores dygtige chauffør fører os endnu længere nordpå til det smukt beliggende Lillehammer med den blå himmel og milde luft. På ungdomsherberget Birkebeinern havde vi adgang til et forfriskende bad i svømmebassinets iskolde elv-vand. Lillehammer er berømt for De Sandvigske Samlinger, et

Aulestad

interessant kulturhistorisk område, som består af en samling gamle norske træhuse.

Vi nærmer os vort nordligste mål, det smukt beliggende Aulestad, som var Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons hjem. Et pragtfuldt hjem, som da Bjørnson levede altid stod åbent for familiens mange venner. Vi fik en meget personlig og interessant omvisning og en skildring af Bjørnson. – Længere sydpå kører vi bort fra fjeldene og ind i de store skove til Nord Odal, forfatteren Sigurd Hoels hjemegn. Forgæves forsøgte vi hos den lokale befolkning at få oplysninger om hans fødested. Men man kender ikke Hoel, og årsagen hertil er vel nok hans bøger, som ikke altid giver en positiv skildring af nordmændene. Dog lykkedes det at træffe en slægtning til Hoel, således at vi nu fik ganske konkrete oplysninger om fødestedet. Efter at have læst Hoels bog »Vejen til verdens ende«, hvor han skildrer sin hjemegn set med et barns øjne, kunne vi nikke genkendende til hjemmet med de blånende skove i baggrunden. – Turen fortsætter længere sydøstpå over grænsen og igennem de store Finnskove til Värmland, Selma Lagerlöfs hjemegn. Her havde Selmas forældre en stor slægtsgård, Mårbacka, som desværre gik tabt for familien. Men Selma følte sig kaldet til at vinde den tilbage til slægtens eje,

Rottneros, sagaens Ekeby

hvilket efter meget besvær også lykkedes hende. I dag er gården, som står tilgængelig for publikum, en stor turistattraktion. I biblioteket har Selma Lagerløf nedskrevet de berømte historier, som hun, da hun var lille pige, hørte af sin farmor. Historierne foregår i Värmland, og den nuværende herregård Rottneros er i Jösta Berlings saga Ekeby. Også kavalerfløjen står som dengang. Ligeledes kan Østra Ämtervik kirke tydeligt genkendes i Jösta Berling, og i kirken står endnu »farbror Eberhards skrin«. På kirkegården ligger Selma Lagerløf begravet.

Køreturen fortsættes over Ørebro, til Trollhättan med de store sluseanlæg, og videre til Gøteborg.

Torsdag aften når vi atter hjem til sem. efter en vellykket tur med et godt kammeratskab og et udbytterigt indhold. – Får man engang lyst til at tage med sin realklasse til udlandet, vil denne tur være velegnet, netop fordi den giver muligheden for at få både et historisk og et litterært udbytte.

Linietur til England

Af Henning Hansen (IV)

Efter en delvis søvnløs nat om bord på M/S »Winston Churchill« står man nu på Liverpool Street Station i en sagte regn og venter på en taxa. Endelig – man synes, der er gået flere timer – kommer vi i gang med sidste etape: station – værelse.

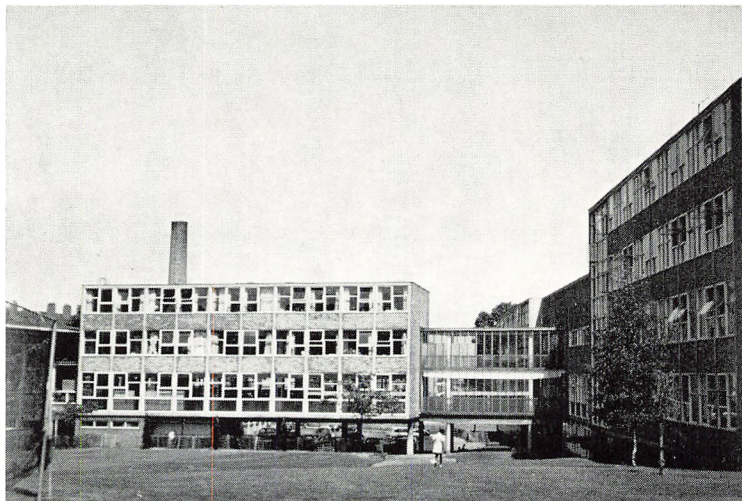
Værelset ligger på 3. eller 4. sal. Trappen er meget lang, når man hanker op i et par tunge kufferter. – Skulle der forresten ikke være elevator i de fleste engelske huse? – På værelset er der en seng, et skab og en kommode til hver mand. Første kommentar: »How nice.«

Efter en times hvil begiver vi os ud for at finde holdets piger, som vi skiltes fra på Liverpool Street Station. Adskillelsen mellem kønnene er stadig effektiv i England, så de skulle bo på et andet hotel i nærheden. De så nu noget betænkelige ud ved afskeden fra os. Vi møder dem straks udenfor, hvor de står og venter; de kunne altså selv finde vejen til »han-hotellet«. Derefter går vi en rask tur i Kensington Garden. Det er ikke mærkeligt, at disse grønne områder midt i storbyen er meget elskede af englænderne, for selv i gråvejr er her virkelig dejligt.

Efter aftensmaden på de respektive hoteller samles holdet igen og drager ind på Piccadilly Circus for at gå i biografen. Biletpriserne er noget høje, men til gengæld kan man så komme og gå, når det passer en, og rygning er tilladt.

Ved 23-tiden går vi i seng, overvældet af nye indtryk og efterveer fra en gyngende sejlads Esbjerg–Harwich.

Den næste dag bruges til at uddybe førsteindtrykket af London samt til at få anskaffet »go-as-you-please« billetter, som giver ret til 7 dages ubegrænset kørsel med Londons busser og undergrundstog. Alle Londonturister burde tage hen på St. James' Park Station og købe sådanne billetter, for her er både

Dick Sheppard Comprehensive School

sparet tid og penge (husk at tage passet med, – det havde vi glempt, så vi fik en ekstra tur ud af det.)

Den tredje dag besøgte vi Trent Park College of Education (seminarium) hvor vi blev meget vel modtaget. På dette seminarium, der har plads til 450 studerende, men i øjeblikket underviser 900, er de musiske fag, især formning i højsædet. Selv om det var midt i eksamenstiden, fik vi alligevel et godt indtryk af arbejdet på et engelsk seminarium, og et af resultaterne af vort besøg blev, at der kom en udveksling i stand mellem Nr. Nisum Seminarium og Trent Park College; vi glæder os til at modtage englænderne, når de kommer i foråret 1969.

De følgende dage brugte vi til på egen hånd at opsøge mere eller mindre traditionelle seværdigheder i London og nærmeste omegn. For mit eget vedkommende havde jeg stor udbytte af besøg på Imperial War Museum (museum for de to verdenskrige) og Science Museum (teknisk museum). Ved forskellige lejligheder samledes holdet. En dag besøgte vi en »comprehensive school« for at se det engelske skolesystem i arbejde. På skolen gik der ca. 1000 piger i alderen 11–18 år. Vi fik indtryk af en skole, der arbejdede efter moderne pædagogiske principper, men dog ikke så moderne, at man underviste drenge og piger sammen. Der blev også tid til at overvære et par retssager såvel

Demokratiets åndehul: Speakers' Corner ved Marble Arch

civile (i »Law Courts«) som kriminelle (i »Old baily«). Et besøg i London County Council's bygning med foredrag og film var en interessant oplevelse. Vi fik et indblik i de problemer, bystyret for en by med 8 millioner indbyggere kæmper med, og vi følte med de medlemmer af Greater London Council, der havde overskredet deres kompetence og selv måtte betale udgifterne til de lovforslag, de havde stemt for.

Om aftenen stod der biograf, teater, koncert eller bare pub på »menuen«. På »Her Majesty's Theatre« i Haymarket så vi »Fiddler on the Roof« (»spillemand på en tagryg«) med Alfie Bass i hovedrollen. En del af holdet nåede at overvære en af sæsonens promenadekonserter i Royal Albert Hall, og såvel i teatret som i koncertsalen havde man fornemmelsen af at opleve verdenskunst i højeste klasse.

Jernbanestrejken var på sit højeste, mens vi opholdt os i London, og undergrundsbanen var efter sigende hårdt ramt, men da strejken var slut, fandt vi ud af, at der stort set var kaos på stationer og i tog, uanset hvor mange eller hvor få der strejkede.

Efter ti dage i London skiltes holdet for at man efter eget valg kunne se forskellige egne af landet. Vi blev spredt over hele Storbritannien fra Brighton i syd, Cornwall i vest til Nordirland i nord. Selv tog jeg til Canterbury og brugte de følgende

otte dage til at lære byen og dens nærmeste omegn grundigt at kende. Ramsgate, som ligger i nærheden af Canterbury, oplevede jeg som en typisk engelsk bade- og ferieby; en eneste stor markedsplads, hvor englænderne tilbringer deres ferie, når deres opfindsomhed ikke er bedre.

Canterbury Cathedral fortjener en særlig omtale. Kirken rummer en masse historiske minder fra middelalderen til vor egen tid. Desuden findes her de skønneste mosaikvinduer, jeg mindes at have set. Når man har set St. Pauls Cathedral og Westminster Abbey i London, kan man let få det indtryk, at alle de store og flotte engelske kirker mere er turistattraktioner end »Guds huse«. Man ånder lettet op, når man i Canterbury ser en kirke, der stadig anvendes efter sit formål, selv om der også her kan spores et kommercielt anstrøg.

Sidste dag før afrejsen fra England samledes holdet på det danske K. F. U. K. i London. Det var spændende at udveksle erfaringer og oplevelser, og der var rift om et gammelt eksemplar af Berlingske Tidende, det var jo tre uger siden man havde hørt nyt hjemmefra.

Skulle enkelte læsere, der hænger på endnu, have fået lyst til en tur til England, vil jeg her til slut give et par gode råd: 1) Tilrettelæg selv rejsen, og tag ikke med rejseselskab. Hvis man kan begå sig blot nogenlunde på engelsk, er det rarest at være helt frit stillet med hensyn til programmet for turen. 2) Man skal ikke nøjes med at tage til London og tro, man har set hele England. London adskiller sig på mange måder fra resten af landet. 3) Med frygt for at blive anklaget for utidig reklame vil jeg på det varmeste anbefale ruten Esbjerg-Harwich som en behagelig og komfortabel rejsemåde. Og sluttelig vil jeg ønske fremtidige »Englandsfarere« en lige så god og oplevelsesrig tur, som vi havde.

Kirkespil, hvorfor - hvordan?

Af Mogens Riis Kristensen (III)

»Der er dødrust i kirken.« En pige i tiårsalderen, datter af en professor i teologi, udtrykte således sin mening om kirken.

Mange mennesker i alle aldre er sikkert umiddelbart rede til at istemme pigens karakteristik af kirkens gudstjenesteliv. Men er der virkelig så dødrust i kirken? – Uden tvivl, ja. Ikke altid, men alt for ofte. Derfor må man eksperimentere med nye former og nye midler for at gøre det mere »spændende« at gå i kirke, samtidig med at man forsøger at omsætte Bibelens sprog til nutidens.

Et forsøg på dette er gjort gennem kirkespillet, en dramatisering af bibelske tekster og tekster med kristeligt indhold. – Nogle vil ganske sikkert sige: »Skal vi nu også have teater i kirken? Nu går det da vist for vidt!« – Og så er sagen dog den, at teater i kirken er en meget gammel foreteelse. I middelalderen opførte man passionsspil, man dramatiserede den katolske kirkes messer for på den måde at forkynde evangeliet for dem, som ikke forstod det latinske sprog. Selv om der har været tider i kirkens historie, hvor den dramatiske form har været trængt i baggrunden, har den dog aldrig været uddød. Krybbespil og processioner har altid haft deres plads i den romersk-katolske kirke, og man har også oplevet, at den anglikanske og den lutherske kirke har anvendt den dramatiske kunst.

Kirkespillet er altså ikke noget sensationelt eller revolutionerende, blot en ny måde at udtrykke et eviggyldigt budskab på, i en levende form, som mange af nutidens mennesker kan forstå. Vi må altså slå fast, at »kirkespil ikke er en kirkelig eller kristelig nødvendighed på linje med gudstjenesten og evangeliets forkyndelse, men et brugbart værktøj, som helst skal holdes så blankt som muligt, for at det kan gå ind i ordets tjeneste, som al kirkelig kunst bør ydmyge sig under« (Provst N. J. Rald: Kirke-

spil, historisk og aktuelt. 1965). Dette citat fremhæver endvidere et meget væsentligt krav til kirkespillet. Som al anden kunst – billedkunst, arkitektur, musik – i kirkens tjeneste må den dramatiske kunst også underordne sig kirkens opgave, evangeliets forkyndelse. Det vil altså sige, at kirken stiller visse krav til kirkespillet. Det skal passe ind i den kirkelige tradition og funktion, og det skal passe ind i selve kirkerummet med dets symbolik. Derfor synes vi f.eks. ikke, at kulisser og lyseffekter er berettigede. Desuden er der de rent kunstneriske krav til stof og udførelse, krav om kvalitet, fordi et stykke ikke kan gøre krav på at blive accepteret, blot fordi det er kristeligt eller spilles i en kirke.

Hvordan kan en kirkespiller opfylde alle disse krav? – Jeg skal i det følgende prøve at komme ind på, hvordan vi har forsøgt at gøre det. Om det er lykkedes, skal jeg lade være usagt.

Inden en organist sætter sig til orgelet, inden en håndværker begynder på et stykke arbejde, er det nødvendigt, at han har en vis forudsætning, en vis uddannelse, en vis teknik. På samme måde er det nødvendigt for kirkespilleren at have en vis teknik. Vore gudstjenester er præget af en vis ro; den samme ro bør kendetegne kirkespillet. Alle bevægelser må foregå naturligt og med en vis afspændthed. Spillet må til dels være stiliseret for at passe naturligt ind i den atmosfære, der er i en kirke. På teateret kan man spille »sig selv«: leve i en rolle. Dette afskæres kirkespilleren fra, fordi vi fastholder, at han ikke »er« en person, men symboliserer en person. Kirkespilleren har ikke som skuespilleren mulighed for at »gemme sig« i kostumer, kulisser og raffinerede lys- og lydvirksomheder. Han konfronteres direkte med menigheden, bevæger sig blandt menigheden, er et medlem af menigheden. Det kræver koncentration og afspændthed – og det må man lære.

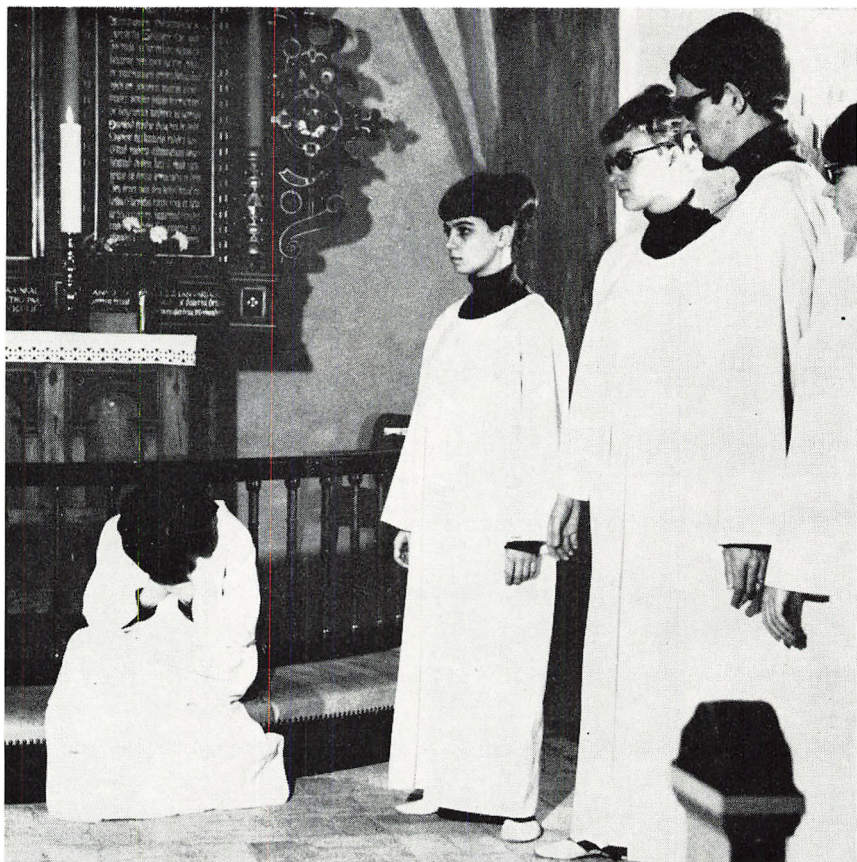
Hvordan former arbejdet sig da i kirkespilgruppen? – Ja, det kan deles op i to afsnit. For det første: Indlæringen og opøvelsen af den rent tekniske baggrund, der fortsat må holdes ved lige – altså et arbejde med dramatik med specielt henblik på det mimiske. For det andet: Arbejdet med selve kirkespillet.

Det første, man må lære, er at slappe af. Det kan kun opnås ved træning, træning og atter træning. Man skal nå frem til at kunne slappe af, ikke blot liggende og siddende, men også stående. Samtidig med træningen i afslapning skærpes koncentrationsevnen, så man kan arbejde koncentreret uden at lade sig

påvirke unødigt af omgivelserne. Derefter må man lære sin krop at kende og lære at beherske den, så krop og hjerne bliver ét. Man finder så efterhånden ud af, hvilke muligheder man har for at udtrykke sig med kroppen. Dette glider jævnt over i den egentlige mimeteknik – hvordan man udtrykker sig ved hjælp af kroppen. Mimens »underlægningsmusik«, åndedrættet må heller ikke glemmes. Det er en vigtig del af mimen. – Som i al anden god pædagogik er det vigtigste her heller ikke at lære, hvordan

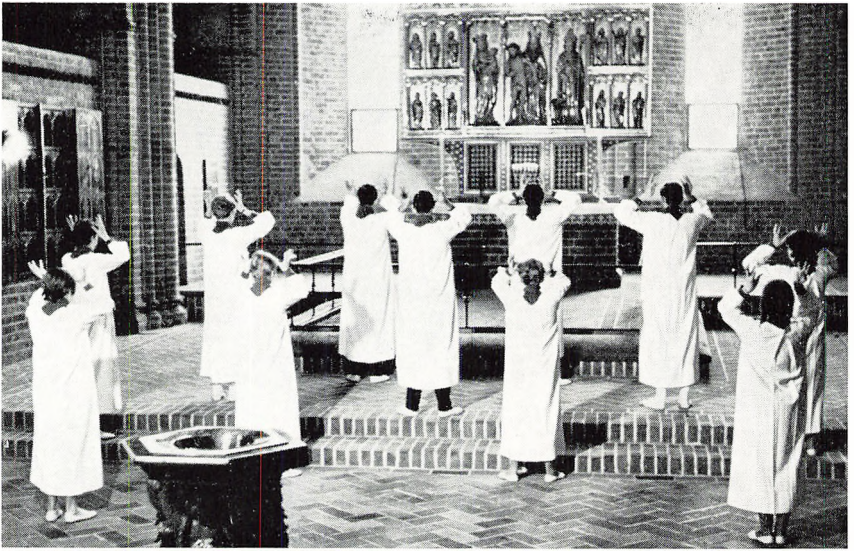
man gør og hvorfor, men selv at gøre det. Derfor er det nødvendigt at lave en mængde forskellige improviserede spil og spil, der taler til fantasien, så man efterhånden får opøvet og udviklet opfindsomhed, fantasi og viden om sig selv. Disse øvelser er samtidig til gavn for samarbejdet i gruppen. Til sidst vil erfaringerne på alle disse områder smelte sammen til et hele, til det grundlag, man har brug for, når man skal spille kirkespil.

Arbejdet med selve spillet foregår for det meste som gruppearbejde. Vi synes selv, at denne arbejdsform er meget frugtbar, da alle gruppens medlemmer på den måde bliver ansvarlige for arbejdet. Det grundlæggende arbejde med teksten gøres af hver enkelt. Vi samles så i gruppen for at diskutere og analysere teksten til bunds, for at der ikke skal være nogen tvivl om tolknin-

gen. Det næste skridt bliver så at begynde på regiet til teksten. Dette laves som regel også i fællesskab, men er sjældent endeligt, fordi der under arbejdet naturligt vil komme nye ideer frem til den mimiske udformning af stykket. Når dette forarbejde er gjort, kan vi begynde på selve indlæringen af mime og tekst. Spillet deles op i mindre stykker, der øves for sig, og disse stykker samles efterhånden til et hele. I denne fase af arbejdet foregår den endelige bearbejdelse af regiet, afpudsningen af replikkerne, indøvelse af pauseringer og koordineringen af bevægelse og replik. Når arbejdet efterhånden er så langt fremskredet, så vi kan replikker og bevægelser, kommer den sidste afpudsning

af spillet, idet vi stadigvæk må huske på, at spillets opgave er at forkynde. Først i denne fase af arbejdet er der rigtig lejlighed for den enkelte til at lægge lidt af sin personlighed ind i spillet.

Kirkespilgruppen på Nr. Nissum Seminarium startede i august 1965. Siden da har gruppen gennem kurser i Sverige og herhjemme og gennem det daglige arbejde søgt at finde frem til kirkespilformer, der kan bruges i kirkens tjeneste, enten det gælder kristendomsundervisning i skolen, konfirmationsforberedelsen, gudstjenesten eller andre former for menighedsliv. Den form, som kirkespillet har i dag, kan og skal absolut ikke tages for den eneste mulige. Der vil stadigvæk ske en udvikling her, ligesom alle andre steder, fordi kirkespillet herhjemme ikke er så gammelt, så det kan siges at hvile på en tradition. Men vi må ikke forhaste os – heller ikke slække på kravet om kvalitet. Hvis vi arbejder alvorligt med kirkespil, vil det måske vokse langsomt frem ud over hele landet, ind i menighederne, hvor det har sin egentlige plads. Man kan måske så opnå at skabe større aktivitet i menigheden. Den kan nu selv være med til at forme gudstjenesten, selv være med til at forkynde og derved få et større ansvar over for kirken.

Er det måske en måde, hvorpå vi kan undgå, at der bliver dødtroist i kirken?

Elevfesten i skoleåret 1967-68

afvikledes i dagene 6., 7. og 8. marts 1968 i teatersalen på Lemvig Missionshotel. Festtalerne holdtes i år af Søren Porup, Hauge Nielsen og Ellen Jensen. Bortset fra festtalerne forløb de tre aftener på samme måde. Festen indledtes traditionen tro med opførelsen af en lokal revy, som på en morsom og vittig måde behandlede interne forhold og personer på seminariet.

Festens højdepunkt var opførelsen af Slawomir Mrozek's farce »Peter O'Heys Martyrium«. Dette stykkes undertitel »En tiger i badeværelset« er det centrale i stykket. Dette mystiske zoologiske objekt – »en badeværelsestiger«, der har okkuperet O'Heys badeværelse – er anledningen til, at det moderne samfund kan rulle det tunge skyts frem. Lovmaskineriet og bureaukратиets svøbe angriber fra alle sider O'Heys svage karakter.

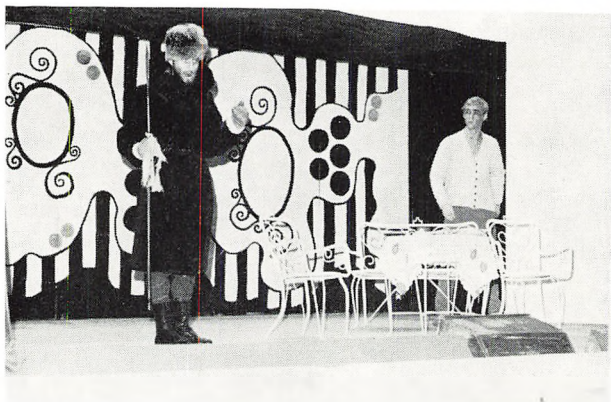
»Peter O'Heys Martyrium« er et tydeligt samfundssatirisk stykke holdt i farcens muntre toner; men under denne muntre overflade mærker man forfatterens hensigt, nemlig at afsløre stereotype samfundssystemer, der gør os alle mere eller mindre til slaver i det samfund, vi selv har været med til at skabe.

Se fotomontagen på næste side

*På billederne ses
tre situationer fra
»Peter O'Heys Martyrium«*

P. C. Gjelstrup 80 år

Ovenstående navn har tegnet Nr. Nissum Seminarium som forstander i 37 år, næsten halvdelen af seminariets eksistens tid indtil nu.

Følgelig vil mange af elevforeningens medlemmer have minder, der refererer til dette navn, og der går sikkert mange venlige tanker, uden tvivl også taknemmelige tanker til forstander Gjelstrup, når man ved disse linjer bliver gjort opmærksom på, at P. C. den 19. oktober d. å. fyldte de 80 år.

Det er nu en årrække, siden forstander Gjelstrup gik ind i pensionisttilværelsen, og derfor siger navnet måske ikke så meget for de senere års dimittender. Sådan er livets gang. Men vi, der som tidligere elever – nogle enkelte tillige som lærere – har været under hans ledelse, vil gerne med disse ord bringe forstander Gjelstrup vor hyldest og tak for hans livsgerning i de mange år ved Nr. Nissum Seminarium. Den rummede både lyse og mørke dage, så langt flest af de første lykkeligvis. I de år udvikledes seminariet fra det som institution uafklarede til en velunderbygget og anerkendt lærerskole. Seminariet havde sit eget præg i overensstemmelse med dets oprindelse og rod, men med tolerance over for andre anskuelser. Det har altid været et særkende for forstander Gjelstrup, at han forstod værdien af tolerance og frihed. Disse to begreber hører nøje sammen med hans egen personlighed.

I dansk seminarieverden og hos myndighederne havde forstander Gjelstrups navn en god klang. Det er på mange måder kommet seminariet til gode.

Den store udbygning af seminariet blev i hovedtrækkene skitseret og påbegyndt i de sidste år af hans forstandertid.

Årene siden pensioneringen syntes længe at gå sporeløst hen over forstander Gjelstrup, men i den senere tid har de dog afsat

virksomheder, det er navnlig synet, der volder besvær. Vi håber, at den forestående operation må bedre på dette.

På festdagen samlede forstander Gjelstrup en stor skare af familie og venner til en sammenkomst på Lemvig Missionshotel, hvor en lang række talere bragte ham deres hyldest. Fra elevforeningen lød der ingen røst ved den lejlighed, men den skal lyde her med en tak for årene, der svandt, og et oprigtigt ønske om gode dage i firserne.

På elevforeningens vegne
Alex. Koch.

14. november 1968.

Den 19. oktober 1968 rundede fhv. seminarieforstander P. C. Gjelstrup de fire snese.

Som tidligere angivet i Nissumske Årbøger flyttede forstander Gjelstrup i 1955 fra seminariet til Lemvig, hvor han havde ladet bygge et hus på Thøger Larsens Vej – for øvrigt på den jord, hvor han trådte sine barnesko.

Vi nævner i korte træk forstander Gjelstrups vigtigste data:

Født i 1888 i Lemvig som søn af avlsbruger A. C. Gjelstrup, student fra Odense Katedralskole 1907. Cand. theol. 1914. Rekrut og indkaldt i sikringsstyrken 1914-15. Sekretær i Danmarks kristelige studenterforbund 1915. Kaldskapellan i Ringsted-Benløse 1916. Forstander for Nr. Nissum Seminarium 1919-56. Udnævnt til ridder af Dannebrog 1942. Skrev ved seminariets 50 års jubilæum dets historie »Nr. Nissum Seminarium 1892-1942« og førte ved 75 års jubilæet i fjor seminariets historie à jour i en artikel i årbogen.

I anledning af fødselsdagen har årbogens redaktion aflagt forstander Gjelstrup et besøg i hans hjem i Lemvig.

På en bemærkning om, at der er smukt her på Thøger Larsensvej, svarer forstanderen, at han holder meget af den plet i Lemvig, som han nu bor på, og han tilføjer: Jeg nyder den frie udsigt over søen, de prægtige linjer i bakkelandskabet, lys- og skyggevirkningen i skiftende spil. Særlig er jeg betaget af lysvirkningen i forbindelse med solopgangen, som jeg fra mit soveværelse kan se den en vintermorgen, ligesom jeg om aftenen nyder synet af de hundreder af blinkende lys inde fra byen. Tilmed er jeg i den

lykkelige situation, at jeg kan tilbringe mit otium her på min barndoms jord.

– Hvorfor hedder Deres hus Termini?

– Ordet Termini betyder »Endestationerne«. Min søster Margrethe og jeg regnede med, at vi skulle være her, indtil det store punktum blev sat. Sådan gik det også snart for hende, mens jeg nu har haft over 13 gode år her – de sidste 6 sammen med min yngre søster Andrea Gjelstrup, som flyttede hertil i 1962, efter at hun havde taget sin afsked som afdelingssygeplejerske ved Avnstrup Tuberkulosesanatorium under Københavns kommune. Det har betydet meget for mig, at min søster Andrea her har skabt et hyggeligt dagligt hjemliv for os begge, ligesom min søster Margrethe, der døde her i 1956, gjorde det under mit virke på Nr. Nissum Seminarium.

– Hvordan holder man sig frisk som emeritus?

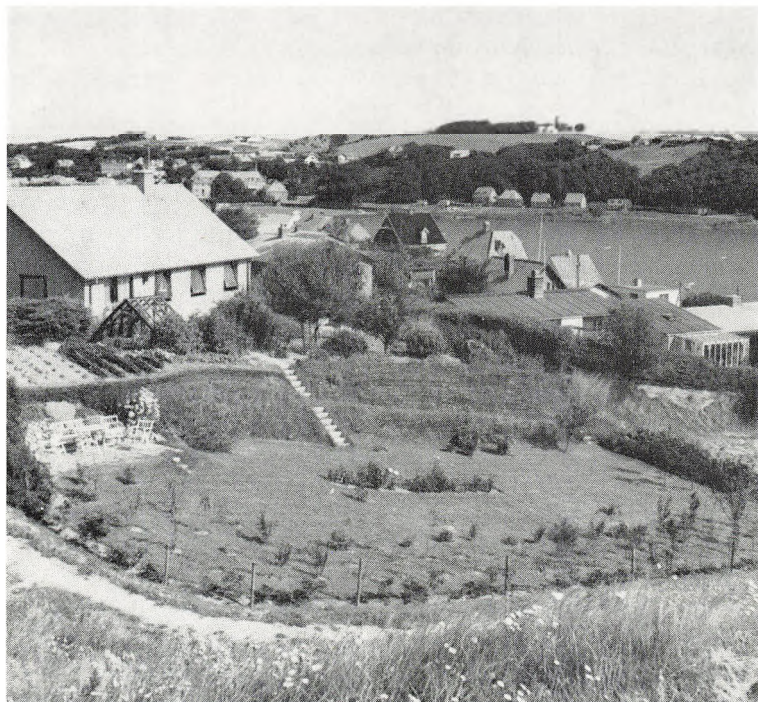
– Ja, det er det store problem. Tidligere var man som aktøren på teatret, nu er man som observatøren. Eller: var man tidligere i rollen som skuespilleren, er man nu i tilskuerens rolle. Spørgsmålet om at holde sig frisk vil de forskellige jo besvare vidt forskelligt. Jeg kan prøve at nævne nogle ting, som jeg selv synes er væsentlige. For det første må man tage sin situation til efterretning. Man er uden for nu, ens tid er forbi. Så må man tænke på med tak og glæde, at man har haft lov til at stå i en gerning i så mange år. Man må ikke tænke, at nu er de gode tider forbi, og det er gået tilbage med ungdommen og med meget andet. Man må ikke sætte sig hen og skumle, ikke tage situationen som Jeronimus i Holbergs Maskerade. Man må være en interesseret tilskuer.

– De har dog ikke udelukkende været tilskuer i den tid, der er gået, siden De forlod forstanderstolen på Nr. Nissum Seminarium.

– Nej, efter at jeg i 1956 havde taget min afsked som leder af seminariet, fortsatte jeg med at undervise derude. I begyndelsen havde jeg en halv snes timer om ugen og til sidst kun to egentlige timer i kirkelig arkæologi, et emne, der altid har interesseret mig meget. Det var i 1963, og siden har jeg ikke undervist på seminariet. Man skal jo vide at holde op i tide. Jeg havde megen glæde af de 6–7 års undervisning. Jeg har altid kunnet lide at være sammen med de unge studerende, og gennem min kontakt med seminariet fik jeg en mulighed for at følge med i udviklingen derude, lære de nye lærerkræfter at kende og se, hvad der blev bygget. Seminariets vækst var begyndt allerede i min tid, da Studiegården og Elysium blev bygget og den ene gymnastiksal påbegyndt. Senere er der jo sket en langt større udbygning, og jeg har været vidne til, at der også i den periode har været besværligheder, som måtte overvindes, og som blev overvundet.

– De har i Deres emeritustid også været aktiv andre steder end på seminariet.

– Ja, bøger og biblioteksvæsen har altid interesseret mig, og jeg var formand for Lemvig centralbibliotek, indtil det i 1965 blev nedlagt som centralbibliotek og overgik til at være kommunalt bibliotek. Det var et interessant arbejde med et udmærket samarbejde inden for bestyrelsen og i dens forhold til overbibliotekaren, frk. Lorentzen, men ikke uden vanskeligheder. Ord som personalemangel, dårlige tilskudsforhold og tung økonomi siger også lidt om arbejdsforholdene.

Termini set fra syd. 1966. Lemvig sø i baggrunden.

– Deres forhold til foreningen Norden?
– Samme år, som jeg flyttede til Lemvig, blev jeg formand for foreningen Nordens Lemvig-afdeling og har været det siden. Dette har blandt andet medført, at jeg har deltaget i udvekslingsstævner med repræsentanter fra Lemvigs venskabsbyer i Norge, Sverrig og Finland. Et særligt kapitel er repræsentationen af ungdommen i foreningen Norden. Der har tidligere været et godt og påskønnelsesværdigt arbejde på seminariet under ledelse af lektor Hejbøl, og efter en pause har adjunkt Bent Pedersen nu med sjælden energi taget arbejdet op. Der er i øjeblikket (forstander Gjelstrup tager Nordens protokol ned fra reolen og ser efter for at få det rigtige tal) 363 ungdomsmedlemmer fra seminariet i foreningen Norden. Det har været en særdeles stor glæde for mig at opleve denne tilvækst i min formandstid, som jo efter sagens natur må nærme sig afslutningen.

Jeg kan for øvrigt også nævne, at jeg i en årrække har været medlem af Lemvig museums bestyrelse.

– Hvad mere kan De nævne, som har været til inspiration for Dem?

– At rejse. Det er noget, jeg altid har benyttet mig af, når det kunne lade sig gøre. Mine rejser har strakt sig fra områder nord for Polarkredsen til Middelhavets kyst. Rejserne har bl. a. medført, at jeg har fået stillet min lyst til at vandre. Jeg har travet i de norske fjelde og i alperne i Schweiz. Dette var dog fortrinsvis i mine yngre år; men også i min emeritustid har jeg travet kilometer efter kilometer, specielt i Rom, op og ned over de syv høje, gennem de snævre gader, langs Tiberen osv. Min interesse for museer har jeg også fået tilgodeset på mine rejser. I denne forbindelse vil jeg nævne det gamle Pinakotek i München, Dresdnergalleriet og Uffizierne i Firenze. Takket være den før nævnte forening Norden har jeg fået mange personlige forbindelser i Norge og Sverrig, særlig i disse landes seminarieverden. Jeg tænker i denne forbindelse særlig på en udvekslingsrejse til seminariet i Tromsø 1951.

– Hvis De hører navnet Peter Schindler, hvad siger De så?

– Jeg har altid anset det for at være værdifuldt at have forbindelse med mange forskellige mennesker – også mennesker af forskellig kristelig observans. Jeg har således haft meget udbytte af mit bekendtskab med den katolske præst, den nu afdøde pastor Peter Schindler i Rom, hvem pastor Chr. Bartholdy i sin tid satte mig i forbindelse med. Og jeg har med glæde opholdt mig i måneder ved benediktinerabbedit Beuron i Sydtykland, særlig kendt for sin indsats for gregoriansk kirkemusik og for katolsk kirkemaleri, det første vidunderligt at lytte til, det sidste noget stift og ensformigt. Jeg har under disse ophold mærket, at når det kommer til stykket, er det den samme kristne ånd, man møder der, som vi kender hjemmefra.

Det har i det hele taget været en berigelse for mig at møde mennesker, ikke mindst den strøm af censorer, foredragsholdere osv., der gennem årene kom til seminariet. I gamle dage boede censorerne i vort hjem, og vi havde dem om os flere dage ad gangen. Der var mange interessante og betydelige mennesker iblandt – og også blandt foredragsholderne. Jeg mindes bl. a. med glæde to besøg af Kaj Munk og et besøg af Martin A. Hansen.

– De har mange bøger, forstander Gjelstrup.

*Provst Wahlgren og frue, Nybro, sammen med Andrea Gjelstrup og P. C. Gjelstrup.
Nordens dag, 6. oktober 1966.*

– Ja, en del. Som et læsemenneske drømmer man om, at man rigtig får læst noget som emeritus; men det er blevet til mindre, end jeg havde regnet med. Jeg ville også gerne have efterforsket, hvordan Indre Mission kom ind under indflydelse fra de angelsaksiske vækkelsesbevægelser med deres pågående metoder: missionsuger med eftermøder, vækkelsessange og heraf følgende massesuggestion. Alt dette var mine forældre, som var rodfæstet i gammel dansk Indre Mission, betænkelige ved. De mente, at enhver skulle have ro til selv at finde sit stade. Hermed vil jeg ikke forkaste berettigelsen af missionsuger og lignende, men de har deres begrænsning og vel også deres tid. Det omtalte studium har jeg dog ikke kunnet samle mig om. Tidligere havde jeg for meget om ørerne, nu er jeg blevet for gammel. Men jeg har læst, hvad jeg kunne overkomme af dansk kirkehistorie, især 19. og 20. århundredes. Jeg har ligeledes i mange år abonneret på enkelte udenlandske teologiske og humanistiske tidsskrifter fra Århus Universitets tidsskriftlæsekredse for således at bevare en videre horisont over tilværelsen.

– Fra Deres tid på seminariet husker vi Dem også som en flittig havemand. Er De stadigvæk det?

– Jeg skal helst daglig arbejde i haven og således dyrke en lille plet af Danmarks jord. Vi har jo så at sige alle sammen bonde-

blodet i årerne. Min søster har for øvrigt ved sit sommerhus i Vrist en lille have, som hun og jeg værner om. Vi har taget kampen op mod vestenvinden og saltet i luften derude og plantet læhegn om haven for at få noget nyttigt og smukt ud af den.

– Efter at De har været forstander for et seminarium i en menneskealder, må De kunne sige noget om, hvilke vigtige egenskaber en duelig skoleleder bør være i besiddelse af.

– For det første må han være flittig og sætte sig godt ind i de ting, han har med at gøre. En skoleleder er meget ofte tillige underviser, og det er uhyre vigtigt, at han også på dette punkt gør god fyldest. Det administrative tager som regel megen tid for ham, og hvis han ikke på forhånd har særlige evner netop for den slags, er det hans simple pligt også her at være flittig og sætte sig grundigt ind i tingene.

En vigtig ting for ham er det, at han kan lide mennesker, specielt den aldersklasse, han arbejder med. Han skal kunne respektere andre mennesker og deres arbejde samtidig med, at han meget vel selv kan have sin egen mening om tingene. Han må vise forståelse over for medarbejderes indsats, kun på den måde bliver der skabt et sundt klima; kun på den måde skabes det kræfternes samspil, som er forudsætningen for et frugtbart samarbejde.

Udholdenhed er også en meget vigtig egenskab. Hvad man ikke kan få gennemført i første forsøg, slipper man ikke, men vender tilbage til det igen, hvis man mener, det er rigtigt. Ofte må man vente i tavshed, men opmærksom, indtil det gunstige tidspunkt kommer for at tage sagen op igen. Man må også uden misforståelse og bitterhed prøve at vise resignation efter det gamle ord: Den sten, man ikke kan løfte, må man lade ligge – eller i hvert fald lade ligge, til man får flere kræfter. Der kan også komme tidspunkter, hvor det vil være en stor fordel at have garvede rygstykker. Men det kommer måske efterhånden af sig selv.

– De har jo også lune, forstander Gjelstrup.

– Nå, har jeg det. I hvert fald mener jeg, det er en meget heldig egenskab at have, så man hverken tager andre eller sig selv for højtideligt, men naturligvis nok alvorligt, måske også nu og da med et stænk af ironi – også selvironi – i sit stille sind.

Forstander Gjelstrup citerer den gamle klassiske vending, hvori det hedder: Livet er kort og kunsten lang, livet er selv en skolegang, og føjer til: Det er i mine øjne et ualmindeligt gode.

Vi kan og skal lære af livet, så længe vi lever det. Og så til sidst kan jeg sige, at det er et ubetaleligt gode for enhver, enten man er leder eller noget andet, at man er forankret i en virkelig kristen tro.

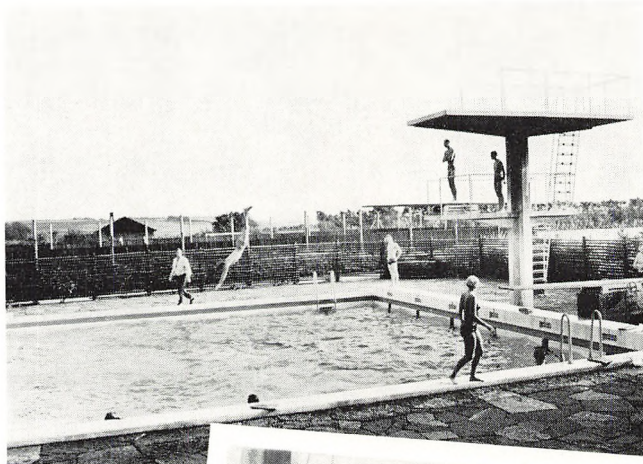
– Har De noget særligt fødselsdagsønske?

– Ja, jeg kunne nævne mange ønsker, for jeg føler mig stadig bundet til livet. Jeg vil dog kun nævne et: at jeg må blive fritaget for at overleve mig selv.

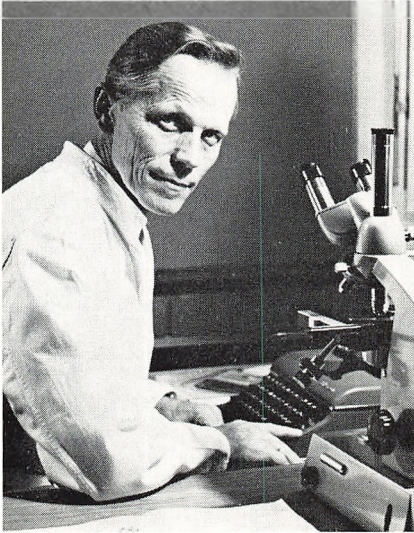
S. Porup (47)

I sommeren 1968 toges seminariets friluftssvømmebassin i brug. Bassinet har ligget på pladsen ved gymnastiksalene i adskillige år; men først nu er det – ved forenet indsats – lykkedes at fremskaffe den kapital, som skulle til for at få det omdannet til et rigtigt svømmebassin med de dertil hørende installationer. I sæsonen er bassinet ofte i brug til svømmeundervisning uafbrudt fra morgen til aften.

(Foto: S. E. Abrahamsen)

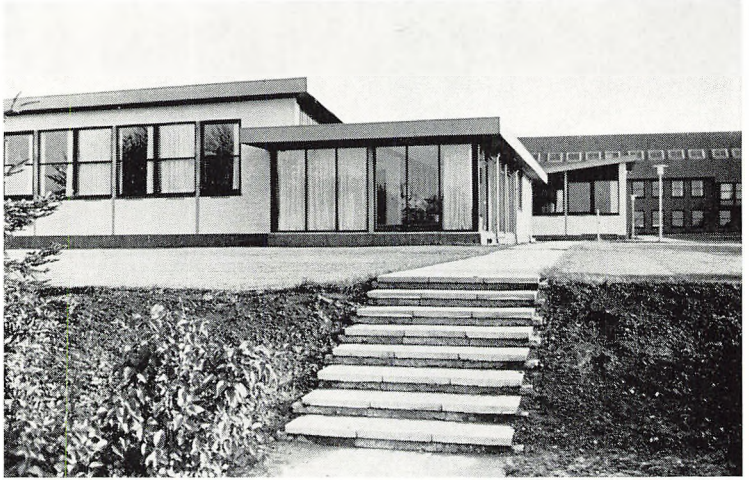
Den nye biologi- og matematik- bygning

Af lektor

S. E. Abrahamsen (39)

Besøgende, som kommer ad Hellasvej, og som ikke har været på seminariet det sidste års tid, vil nok undre sig over, hvad det er for et nyt bygningskompleks i sort og hvidt, som ligger tilbage-trukket i parkområdet bag Home; men går man ind ad den ny-anlagte asfalterede vej nederst i Home's have, vil man opdage, at det er seminariets nye biologi- og matematikafdeling, og kigger man indenfor, skulle det være mærkeligt, om man ikke træffer en eller flere af lærerne, som tilbringer det meste af fritiden derovre med orden og opstilling af samlinger, bibliotek og udstillinger, igangsætning og pasning af akvarier, terrarier og drivhus, tilrettelæggelse af fysiologiske forsøg, øvelser, foto- og mikroskopiskursus, fremstilling af undervisningsmidler m.m., og de viser gerne besøgende rundt på den dejlige nye arbejdsplads i så vid udstrækning, som de kan overkomme. Vi er alle på seminariet klare over betydningen af »public relation« og information om seminariets muligheder og kapacitet i en overgangstid, hvor fortsat stor tilgang af dygtige unge fra mange egne af landet er en første betingelse for, at Nr. Nisum Seminarium kan køre ind i den nye seminarielovs epoke med fuldt uddannelsesprogram.

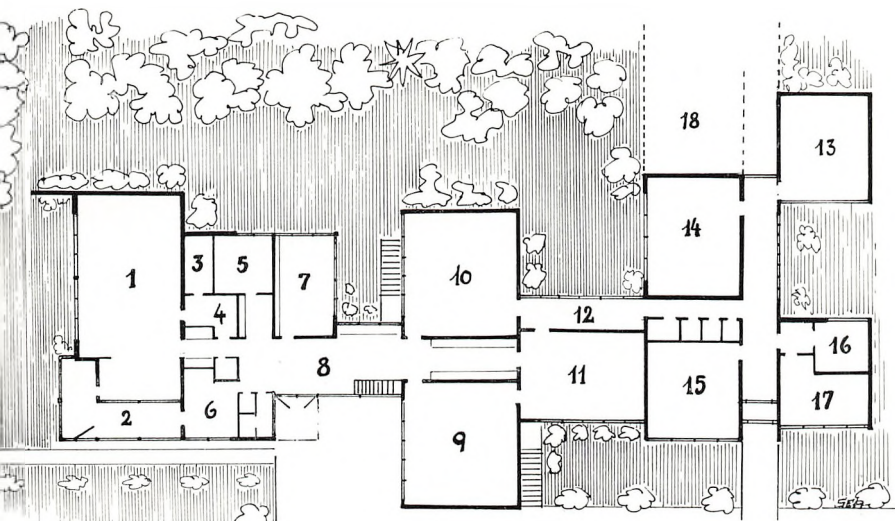
I projekteringsårene holdt vi os godt orienterede om arbejdet på den nye lov; vi søgte at skue fremad og indrette bygningen, så den kunne svare bedst muligt til den nye læreruddannelses behov.

Biologifagdelingen set fra botanisk have. I baggrunden Vestfløjen

Da det i sidste øjeblik viste sig, at obligatorisk uddannelse bortfaldt for en række fags vedkommende, deriblandt biologi, kunne biologifaget klare sig med et laboratorium og et auditorium samt diverse birum; men den amputation, som ministeriets konsulent havde foretaget på tegningen, nemlig udstregning af et lille fagbibliotek samt auditorium 2, kunne vi ikke godkende. På en rejse til København den 26. marts 1965 opnåede rektor, arkitekt og undertegnede ved velvillig forhandling i direktorat og ministerium en god løsning: fagbiblioteket fik vi lov at beholde på grund af vægtige argumenter for dets værdi under den nye lov; også auditorium 2 bevaredes (og dermed ligevægten i bygningen), idet man godkendte et forslag om at føre en korridor (12) gennem den biologiske samling (11) til matematikfløjen, så auditorium 2 kunne overtages af matematik o. a., efterhånden som obligatorisk biologi aftrappedes.

Sagen fik derefter en god gang både i ministerium og herhjemme. Byggeriet blev påbegyndt 1. juni 1967, og i maj 1968 flyttede biologien ind i de nye lokaler, en måned før beregnet! Både obligatorisk eksamen, linieeksamen og optagelsesprøve i biologi blev i år afholdt i den nye bygning. Når dertil kommer, at der ingen overskridelser har været, tværtimod har bygningen været nogle hundrede tusinde billigere end anslået af ministeriets arkitekt, må vi vel have lov at sige, at vi er kommet pænt fra

Lokaleplan:

1. laboratorium	10. auditorium 2
2. drivhus	11. biologisk samling
3. mørkekammer	12. korridor til matematikfløj
4. egnsøkologisk samling og depot	13. gymnastikteori
5. lærerrum	14. regnelokale
6. lærerrum	15. matematik-holdrum
7. fagbibliotek	16. lærerværelse
8. vestibule	17. matematik-holdrum, bibliotek
9. auditorium 1	18. udvidelsesmulighed

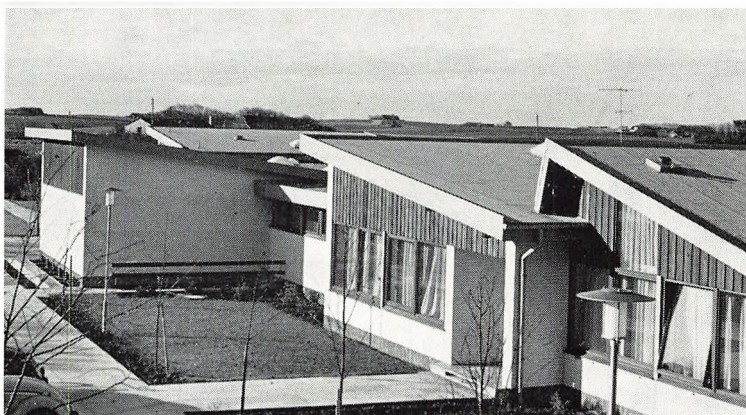
det projekt. Men det, vi glæder os mest over, er, at vi nu efter et halvt års brug kan konstatere, at bygningen fungerer godt, og at den fuldtud svarer til forventningerne.

Nr. Nissum Seminarium sigter energisk på at kunne tilbyde uddannelse i alle liniefag (ca. 15) under den nye lov. Efter mange års trængsler har nu også biologi fået gode muligheder for at yde en tidssvarende linieundervisning, både for de resterende hold af den »gamle« uddannelse og under den nye lov.

Det projekt, som nu er realiseret, er det tredje, som vi har udarbejdet til løsning af biologiens lokaleproblem.

Det første var ombygning og inddragelse af hele tagetagen i »Den Gule«. Efter en grundig opmåling udarbejdedes en skitse med forslag til ombygning og indretning, inventarplan m. m.; den specielle tømmerkonstruktion med loftophængning i en svær træbro i midten gjorde det dog vanskeligt at få brugbare lokaler

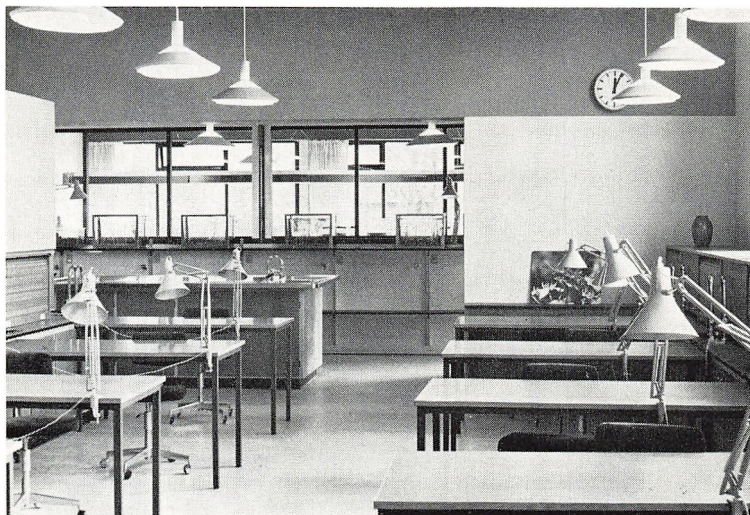
*Til højre ses matematikafdelingen, til venstre biologiauditorium I
(den ene »sommerfuglevænge«)*

ud af tagrummene. I 1961, efter besøg af statskonsulenten og efter at seminariets udvikling tog fart, stod det klart, at der måtte bygges en ny bygning til faget, og der kunne da samtidig skaffes lokaler til matematik og gymnastikteori, som sad i lave, uhensigtsmæssige kælderrum.

Der kunne ikke være megen tvivl om, hvor biologibygningen skulle ligge. Jeg husker tydeligt den forårsdag i 1961, hvor rektor Høgel på en spadseretur bad mig tegne et udkast til et nyt biologisk »institut« bag Home ved den botaniske have, mens han ridsede nogle streger i sandet med sin stok: gerne en smuk bygning, præget af sit formål, noget med glasvægge ved indgangen, så man kunne se ind til fugle, dyr og planter, og med praktisk indrettet laboratorium og auditorium, ikke større end skønnet nødvendigt, men virkelig gennemtænkt og godt udstyret.

Det var en dejlig opgave at gå i gang med, og i tiden, der fulgte, blev det meste af fritiden anvendt på udarbejdelsen af en detaljeret lokale- og inventarskitse; arkitekten indarbejdede dette råmateriale i et skitseprojekt i seminariets sædvanlige byggestil: røde mure med højt tegltag, udnyttet tagetage (til matematik), forhal ført helt op til spærene og med ovenlys samt smukke trappeanlæg op til 1. sal, siddepladser, blomsterkummer, udstillingsskabe m. m.

Hvis man tillader en personlig bemærkning på dette sted, må jeg bekende, at jeg var kommet til at holde så meget af dette

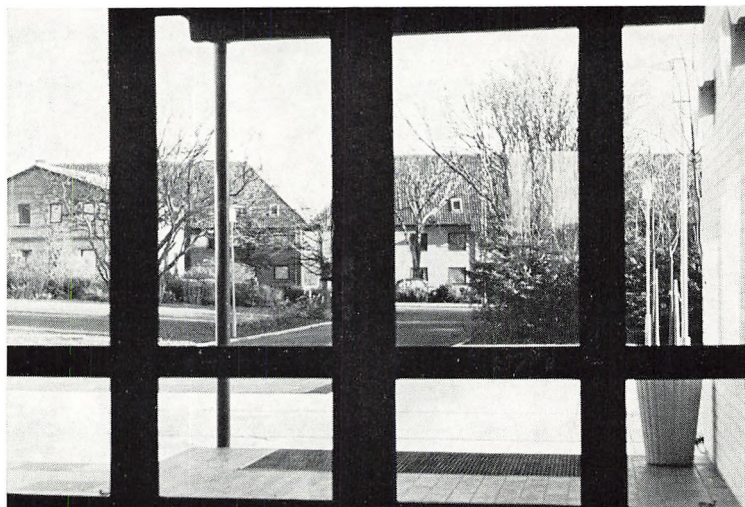
Biologilaboratoriet. I baggrunden ses dissektionsbord, akvarieanlæg og vinduer ud til drivhuset

projekt, at det kun var meget modstræbende (i hvert fald i starten), at jeg gik med til at begynde forfra på et tredje projekt. Byggesagen havde imidlertid ligget stille i ministeriet i lang tid under afvikling af tidligere byggesag, og arkitekt Hempel foreslog, at seminariet skulle slå ind på en ny byggestil: etplans-modulsystem med built-up tagdækning, mure af hvide kalksandsten (med synopal) og mørkimprægneret træ. Hvide mursten måtte foretrækkes, for at de nye bygninger kunne opnå selvstændig arkitektonisk styrke; røde sten kunne let få dem til at ligne fladtrykte eller ufærdige udgaver af seminariets høje røde bygninger. Hovedargumentet var, at byggetiden kunne forkortes, og man kunne forvente hurtigere sagsbehandling for denne type byggeri.

Seminariets ledelse og de implicerede faglærere enedes om at gå ind på ideen, og arbejdet på det tredje projekt begyndte. Det var i 1964.

Etplans-systemet var en fordel for matematik/regning, der kom »ned på jorden« og kunne projekttere en række lokaler i en nordvestgående fløj med egen hovedindgang. Også gymnastikteori kunne få et lokale i denne fløj.

Hvad biologiafdelingen angår, så forelå fra arkitektens hånd

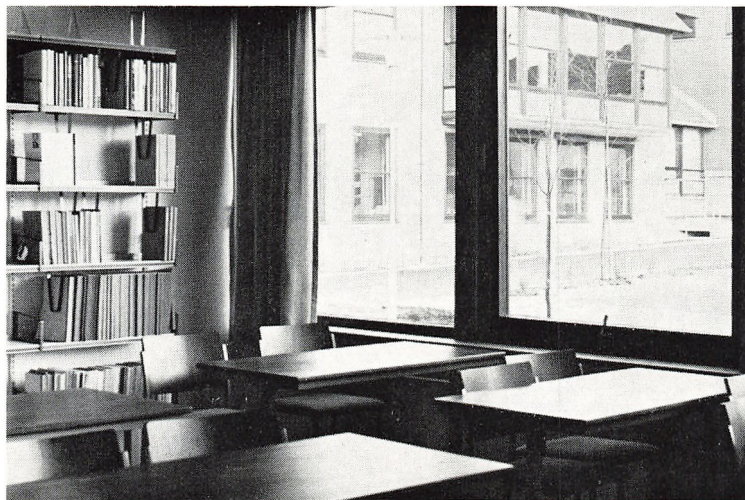
Udsigt fra biologifdelingens vestibule over mod Sparta, Troja og Elysium

en løs blyantsskitse, hvis kerne var to spejlvendte auditorier med mellemliggende korridor (se lokaleplanen, hvis tal anføres i parentes i det følgende). De skrå tagflader over auditorierne (9 og 10) løfter sig som to let hævede sommerfuglevinger op fra den lave korridor, der fører fra en lys og rummelig vestibule (8) til den biologiske samling (11).

Denne bygningskerne blev fastholdt under den videre projektering; men i øvrigt fik jeg som dengang eneste faste lærer i faget frie hænder til at udforme den øvrige del af biologifdelingen samt indretning og udstyr i det hele taget. Hvad det betyder, ved de kolleger ved seminarier (og gymnasier), hvis planer er strandet på et stift og lukket byggesystem med lange gange og rækkestillede rum. Her har der overhovedet ingen gnidninger været – kun godt og fornøjeligt samarbejde mellem arkitekt, rektor, forretningsfører, håndværkere og faglærere.

Den opmærksomme besøgende vil opdage, at man fra vestibulen (8) har adgang til alle rum i biologifdelingen uden først at skulle passere undervisningslokaler. Det er vigtigt for de studerendes mulighed for at udnytte mellemtimer til selvstændigt arbejde i bibliotek o.a. arbejdsrum. Over for hyggelige siddepladser i vinduesnichen mod vest fører en trappe ned til et værksted i kælderen samt en plantekælder, hvorfra der går vare-

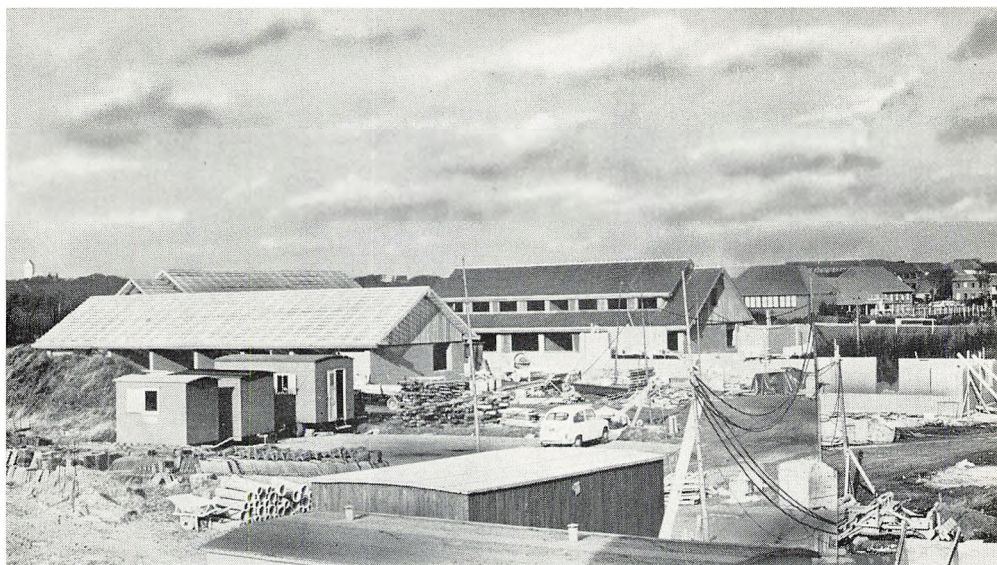

Udsigt fra matematikafdelingens bibliotek over mod Vestfløjen med lærerværelset øverst og fysikafdelingen nederst

elevator op til auditoriet. Til højre ses døre til auditorierne og til samlingen; lige over for hovedindgangen er indgang til fagbiblioteket (7), et værdifuldt og smukt rum med stor bogsamling, blomsterkumme og sofa ved vestvinduet ud mod parken samt 12 arbejdspladser. Endvidere fører døre til to lærer- og konference-rum (5, 6), til toiletrum (i damernes et særligt friseringsrum med ovenlys), til egnsøkologisk samling og depot (4) samt mørkekammer (3); endelig ses indgangen til laboratoriet (1).

Der er ofret særlig omtanke på indretningen af biologilaboratoriet. Det er bygget op med 12 arbejdspladser og med alt, hvad der skal bruges, ved den enkelte arbejdsplads: PVC-vask med k og v, gas, elstik, lys; skabe med mikroskoper, forsøgsudstyr og instrumenter samt bogsæt til bestemmeøvelser. Foruden de side-stillede installationsenheder består hver arbejdsplads af et Nipubord og en stofbetrukket stol på ruller (ingen ødelagte damestrømper mere som på de ru taburetter i det gamle laboratorium! – ingen stolestøj!). – Til forskel fra den sædvanlige laboratorietype med borde i midten og depotskabe ved væggene undgår vi i vort laboratorium ganske den tidrøvende og risikable transport af instrumenter, glasvarer m.m. ved start og slut af hver øvetime eller -periode; det er meget let at holde orden i

I årbog 1967 omtalte lærerstuderende Lars Tolsgård et påtænkt kollegiebyggeri på Nr. Borums mark syd for seminariet. Som man kan se på billedet, er byggeriet i fuld gang, og man regner med, at de første beboere kan flytte ind medio februar

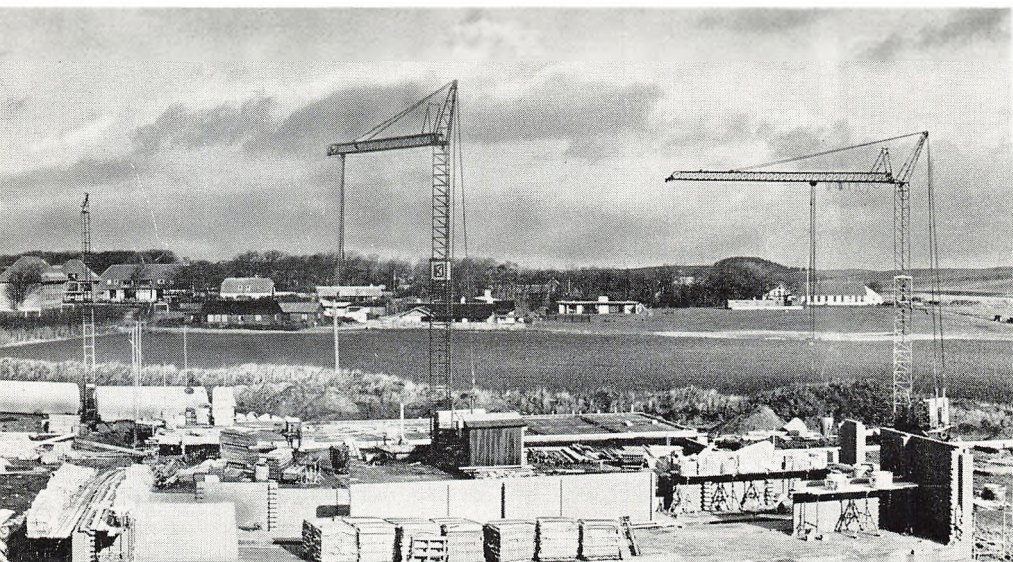
laboratoriet, der desuden på grund af den nævnte bordopstilling er velegnet som auditorium.

I nær tilknytning til laboratoriet ligger et drivhus og vivarium, en virkelig værdifuld ting i vort nordvestjyske klima! Det har indgang fra den botaniske have.

Hvis man efter rundgangen spørger os, hvordan biologifdelingen vil blive udnyttet under den nye seminarielov, så kan vi, selv om studieplansudvalget endnu ikke har offentliggjort betænkningen til loven, med sikkerhed nævne følgende:

1. *Liniuddannelse*. For tiden får 58 biologistuderende deres linieuddannelse i afdelingen. De skal gøres færdige under den »gamle« lov tillige med de nye hold fra II. klasserne, der begynder efter sommerferien 1969; de bliver de sidste liniehold under 54-loven. De første liniehold under den nye seminarielov rykker ind i august 1970. De har ikke fået nogen obligatorisk undervisning i biologi, men får til gengæld betydeligt flere linietimer i faget end nu (4 pr. uge det første linieår, 6 det andet og 6 det tredje).
2. *HF-biologi*, der er et udpræget laboratoriefag på gymnasieniveau. Hvis/når HF udskilles fra seminariet som et selvstændigt nordvestjysk HF-kursus, evt. som overbygning på den

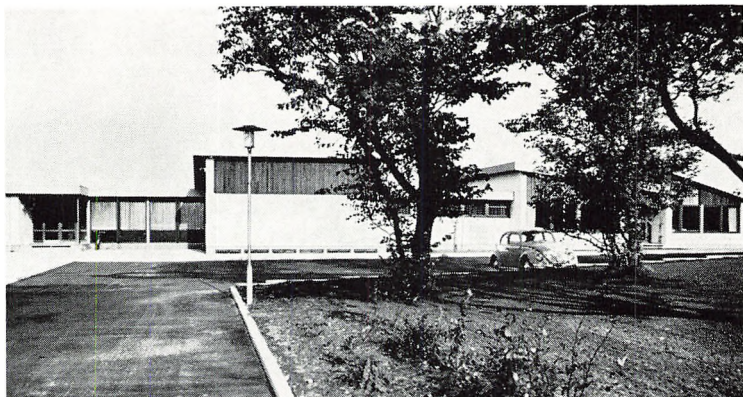
1969. – Kollegiet, der har fået navnet Ad. L. Hansens Kollegium, er en selvejende institution. – På billedet ses kollegiets placering i forhold til seminariets bygninger. I øverste venstre hjørne ses Nr. Nisum kirke og i højre side af billedet Byskov bakke.

(Foto: S. E. Abrahamsen)

nye storkommunale øvelsesskole ved seminariet, kan seminariet aflastes for de fleste HF-timer; men egentlige laboratorietimer, f. eks. i biologi, må fortsat kunne lægges på seminariet, så dyrt laboratoriebyggeri til HF kan spares, i hvert fald i en overgangstid. Men der er naturligvis grænser for, hvor mange HF-timer seminariet kan få plads til, selv om vi vil gøre alt for HF, som vi betragter som en meget vigtig sag; og udvikler det nordvestjyske HF sig til en stor skole, hvilket der synes at være afgjort mulighed for, må det med tiden også have egne særlokaler.

3. *Kurser*, både obligatoriske og frie under den nye lov, biologikursus under lærerhøjskolen samt undervisningslære i biologi.

I mit bidrag til Lærerstuderendes Landsråds pjece »Det ideelle Seminarium« (senere fremsat som artikel i Lærerstuderendes Landsblad nr. 6/1967) foretog jeg en vurdering af seminariebyggeriet her i landet under 54-loven, og jeg dristede mig til at fremsætte en planlægningsidé for fremtidigt seminariebyggeri. Vi skal væk fra det lukkede gymnasiesystem, som ikke er til at vokse i, og som ikke svarer til den nye seminarielovs studieordning og stærkere specialisering. Flere af de nyere købstadseminarier er kommet i vanskeligheder på grund af det lukkede sy-

Bag træerne i Home's have ses biologi- og matematikafdelingen; til venstre den nye vej, som har fået navnet H. J. Hansensvej

stem; de har måttet kasseres, overlades til andet brug, og nyt seminarium bygges. Det er dog næppe en udvej for et landseminarium.

Den planlægningsidé, som jeg efter opfordring fremsatte i landsrådets pjece, og som for mig at se giver den bedste bygningsplan og det bedste arbejdsmilieu under den nye lov, kan beskrives som et *campus-system* bestående af en række fagafdelinger (institutter) og pædagogiske afdelinger omkring en central fællesafdeling, omgivet af og forbundet ved parkanlæg, korridorfløje og veje. – Dertil øvelsesskole, kollegier og serviceanlæg. Navnet campus bruges i Amerika og England som betegnelse for et universitetsområde. En fagafdeling skulle efter planideen rumme nogle få beslægtede fag til gavn for lokaleudnyttning og samarbejde mellem fagene.

Et gammelt seminarium, et landseminarium uden arealmangel, som Nr. Nissum, der har udviklet sig gradvist til den årgangsstørrelse på ca. 160 studerende, som vi gerne vil bevare under den nye lov, og som har udvidet og bygget nyt i flere etaper, efterhånden som man magtede det og fik samlet den nødvendige papirkapital sammen til det, vil næsten uundgåeligt få noget af campus-præget over sig. Men man har dog næppe oprindelig, heller ikke på Nr. Nissum, fulgt nogen egentlig fagafdelingsplan, blot bygget for de enkelte fag, som meldte sig stærkest på behovsfronten. Hvis vi i dag stod i den situation som Esbjerg og Skive at kunne bygge et seminarium helt fra grunden og på én

gang, så ville biologi helt afgjort på grund af den seneste udvikling blive placeret i fagafdeling med kemi/fysik og matematik; nå, der er udsigt til, at vi får en indgangsdør i fysikfløjen ud mod biologibygningen, og så har vi næsten samling på den naturvidenskabelige fagafdeling. – I det hele taget må vi sige, at vi ved rokeringer og ombygninger er kommet eller kan komme så tæt på fagafdelingsprincippet, at vi har de bedste funktionelle muligheder for næsten alle fag; på enkelte områder bliver nybygning dog nok nødvendig.

Hvad det bygningsmæssige angår, så må det indrømmes, at vort seminarium, i lighed med andre gamle seminarier, der har til- og ombygget, efterhånden har antaget et ret broget udseende; men hvad det mangler i arkitektonisk helhedspræg, ejer det til gengæld i en »atmosfære«, som er af milieuskabende og trivselsfremmende betydning. Glædeligt er det, at seminariets ledelse værner herom og ofrer meget på smukke anlæg og beplantninger, som mildner de arkitektoniske kontraster mellem 1957-planens høje, solide, røde bygninger med tegltag og de nye lave og lette, hvide bygninger.

Som afslutning på denne præsentation af seminariets nyeste bygningskompleks føler jeg trang til at sige, at det har været en glæde at være medarbejder ved dette byggeprojekt. – En ganske særlig glæde var det at få en fagkollega som adjunkt Thorkild Nielsen med under sidste fase af byggeriet. Han har gjort pionérarbejdet med at tilrettelægge og starte HF-biologien, og vi glæder os begge til opbygningen af linieuddannelsen under den nye lov.

*(Billederne fra
de nye afdelinger
er taget af forfatteren)*

Adjunkt Thorkild Nielsen

Nyt initiativ omkring „Den gamle præstegård”

Af lektor Henning Fogde

Tidligere studerende på Nr. Nissum Seminarium vil huske nabo-skabet med præstegården, hvor det hele begyndte for 76 år siden. I begyndelsen af 1969 tager sognet imidlertid en ny præstebolig i brug. Denne ligger i umiddelbar nærhed af kirken på Kongensgårds mark. Samtidig har Nr. Nissum kommune overtaget ikke blot den gamle præstebolig, men hele præstegården med avlsbygninger og jordtilliggende, og præsteembedet har fået en ny avlsgård andetsteds i sognet.

Baggrunden for, at kommunen har ønsket at disponere over arealet ved seminariebyen, er den byudvikling, som allerede er i gang omkring seminariet, og senest planerne om den store kommunale øvelsesskole, der ved den nye storkommunes oprettelse tænkes placeret her.

I forbindelse med alt dette har det flere gange været påpeget bl. a. fra KFUM-K side, at man kunne tænke sig den gamle præstebolig udnyttet til fritidslokaler, cafeteria m. v. for de mange unge i sognet og naturligvis særlig på HF-kursus og seminarium.

Kommunen har vist sig interesseret i en sådan plan og vil gerne afhænde selve boligen og dens nærmeste omgivelser til et sådant formål, for så vidt der bliver tale om en institution, der alene har som mål at betjene de unge, uden at private økonomiske interesser indblandes.

Et lille udvalg med repræsentanter for bl. a. menighedsråd og kommune, KFUM-K og Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark er gået i gang med at undersøge mulighederne for etablering af en sådan institution, idet de to sidstnævnte organisationer har ytret interesse for at støtte projektet økonomisk, hvis dette kan oprettes og drives på folkekirkelig basis, men med al den åbenhed, der i øvrigt måtte være nødvendig.

Planerne er, mens dette skrives, endnu på et forberedende

Den gamle præstegård

stade, men går det, som man i øjeblikket tænker sig, skulle »Den gamle præstegård« efter sommerferien 1969 fremtræde som cafeteria og fritidslokaler med mulighed for såvel en stilfærdig kop kaffe som læsning, TV-hygge, bordtennis og anden hobbyaktivitet. Desuden skulle der kunne blive lokaler til mindre arrangementer som bestyrelsesmøder, studiekredse m. v.

Bag det alt sammen skal stå en selvejende institution med repræsentation i bestyrelsen dels af de kredse, der støtter oprettelse og drift, og dels af de kredse, der tænkes at benytte huset. Både oprettelse og drift vil naturligvis koste mange penge, selv om man ikke tænker sig at ville ofre alt for meget på istandsættelsen af selve præsteboligen, idet man håber ad åre at kunne erstatte den med en nybygning.

Nogle forandringer skal dog naturligvis foretages. Bl. a. skal der indrettes nogle toiletter, ligesom udhuset skal sættes i stand som hobbyrum. Der skal møbleres, helst både hyggeligt og pænt, køkkenet skal nyindrettes, og endelig skal der ansættes et bestyrerpar til at forestå driften.

En del af køb, forandringer og møblering må finansieres gennem lån, men desuden håber man at kunne gøre en videre kreds bl. a. tidligere studerende ved seminariet og venner af samme institution interesserede.

Skulle De altså på et eller andet tidspunkt inden alt for længe modtage en henvendelse om at hjælpe økonomisk, beder vi Dem

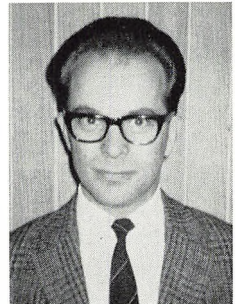

tage venligt mod den. Vi er mange, der tror, at et initiativ som det skitserede vil kunne afhjælpe et virkeligt savn ikke mindst blandt de mange unge, der forhåbentlig også i kommende år skal færdes omkring skolerne i Nr. Nissum.

Minutportræt

Georg Benny Nielsen, født 18. januar 1931 i Århus. Gift med Inge Nielsen. Handelsmedhjælpereksamen 1949. Handelshøjskole 1951. Reserveofficersuddannelse 1953. Lærereksamen fra Statsseminariet på Emdrupborg 1958. Faglærereksamen i dansk 1958. Ansat ved Gentofte kommunale skolevæsen 1958–68, herunder praktislærer. Flere kurser på Danmarks Lærerhøjskole, primært i dansk og formning. – Ansat 1. august 1968. – Underviser i dansk og formning.

Samfund og skolestruktur

Af lektor Leo Fristed

Folkeskoleloven af 1958 medførte ikke nogen principiel ændring i den hidtidige skolestruktur, i hvert fald ikke i de større skoler med to eller flere spor, som var de enerådende i købstæderne, og som efterhånden blev hyppige i landdistrikterne. Her fastholdt man deling af børnene efter »evner, anlæg og interesser« efter 5. skoleår som hovedprincip. Der blev ganske vist mulighed for et udelt skoleforløb til 7. skoleår; men dette var en undtagelse, der krævede tilslutning fra et flertal af forældrene og som yderligere betingelse, at de lokale skolemyndigheder skønnede det muligt at gennemføre det udelte skoleforløb. Der var således skabt en ret god afskærmning af den delte skole. Alligevel har den udelte skole i de forløbne 10 år gjort sig gældende i så stort omfang, at undtagelsen – den udelte skole – nu repræsenterer det almindeligste princip. Den ligestilling mellem by og land, som loven tilsigtede, blev nok noget uventet gennemført ved, at landsbyskolens struktur overførtes til købstaden. Dette synes i overvejende grad at være sket i kraft af ønsker fra forældreside.

Bag denne udvikling ligger der både psykologiske, politiske og erhvervsbetingede årsager. Men hele spørgsmålet om skolestrukturen har sin baggrund i den samfundsform, som skolen skal fungere i.

I små »primitive« samfundsdannelser foregår uddannelsen som en efterligning af de bestående arbejdsmønstre uden nogen egentlig undervisning. Først når samfundet har nået en vis størrelse, fremkommer en arbejdsdeling, der frigør en samfundsgruppe for legemligt arbejde. Denne er eller bliver sædvanligvis den herskende klasse, for hvem skoleuddannelse både er en følge af og årsag til dens privilegerede stilling som samfundets elite. Behovet for uddannelse er dog ikke alene betinget af elitens

hvert som samfundets ledere, men også af, at den har tid til overs til kulturelle ydelser, hvorved uddannelsen både får et erhvervspræget og et almindeligdannende sigte.

På et sådant grundlag voksede de elitestyrede statsdannelser frem i det gamle Hellas.

De store statsdannelser under Hellenismen og Romerriget skabte et øget behov for administration og dermed for et større kendskab til læsning og skrivning, idet administrationens bekendtgørelser skulle offentliggøres skriftligt. Et skolevæsen udviklede sig derfor med en elementær og en højere undervisning.

Med Romerrigets undergang forfaldt også det organiserede skolevæsen. Det middelalderlige feudalsamfund, hvis erhvervsuddannelse skete i praktik, havde intet generelt uddannelsesbehov. Kun kirken som international verdslig og kristelig organisation havde brug for uddannelse af sine embedsmænd og skabte sit eget skolevæsen. Uddannelsen blev forbeholdt en intellektuel elite, og det gejstlige uddannelsessystem beholdt sin dominerende stilling også efter reformationen. Det fremvoksende borgerskab skabte ganske vist et skolevæsen til at dække sit uddannelsesbehov, men en egentlig folkeskole i Europa opstod først i det 19. århundrede i forbindelse med den økonomiske og politiske liberalisme og industrialiseringens gennembrud.

Uddannelsen i håndværk og landbrug foregik i overvejende grad som oplæring på arbejdspladsen. Dette medførte ikke noget større behov for en almen grunduddannelse, og gennemførelsen af en folkeskoleundervisning forløb da også trægt. Almindelig undervisningspligt indførtes i Danmark i 1739, men endnu i 1862 fandtes der danske landsogne, der ikke havde fået deres skolevæsen i anordningsmæssig stand.

Industrialisering medfører derimod et behov for teknisk viden, der kræver en mere omfattende almen grunduddannelse, et forhold, der efter anden verdenskrig har fremkaldt en uddannelseseksplosion af international karakter.

I den vesteuropæiske kulturkreds skyldes presset på uddannelsessektoren kampen for at konkurrere på det tekniske område. Der stilles forventninger til universiteterne om forskningsresultater og om uddannelse af top-ledere, medens den øvrige højere uddannelse sigter på skoling af teknikere. Folkeskolen mærker disse forventninger som krav om en længerevarende almenuddannelse (forlænget undervisningspligt), en effektiviseret

undervisning (nye metoder, studieteknik og avanceret læseundervisning) og mobilisering af »intelligensreserven«, som man nok hellere burde kalde »uddannelsesreserven«.

Den ovenfor beskrevne sammenhæng mellem samfundsudvikling og skolestruktur afspejler naturligvis andet og mere end økonomiske og politiske ændringer, bl. a. også et forandret syn på det enkelte menneske og dets værdi. I et demokratisk samfund må et af formålene med den almindelige uddannelsesret og -pligt være, at der skabes lige muligheder for alle til uddannelse uanset geografisk og økonomisk placering. Folkeskoleloven af 1958 bærer stærkt præg heraf.

Spørgsmålet bliver da, om den traditionelle deling efter 5. skoleår i en linie, der sigter mod højere uddannelse, og en linie, der ikke har et sådant sigte, er en hensigtsmæssig fremgangsmåde til opfyldelse af de forventninger, der stilles til uddannelses-systemet.

I en undersøgelse foretaget af Danmarks pædagogiske Institut i 1962 drages bl. a. en sammenligning mellem børn fra hjem med forskellig erhvervs- og uddannelsesmæssig baggrund for at belyse, hvor mange børn der fra forskellige hjem optages i folkeskolens b-linie, der som bekendt sigter mod den højere uddannelse. Til bedømmelse af børnenes forudsætninger er benyttet en gruppeintelligensprøve. Deler man fædrene til de omtalte børn i to uddannelsesgrupper som nedenfor anført, betegner »fædregruppe I + II« fædre med 7-årig folkeskoleuddannelse + eventuel efterskole, teknisk skole el. lign., og »fædregruppe III + IV« fædre med mellemskole-, real- eller studentereksamen + eventuel højere uddannelse. Fordelingen er følgende:

Antal børn i b-klasse fra	Intelligensprøve-points							
	-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-
fædregruppe I + II	0	9	15	43	61	80	95	100
fædregruppe III + IV	0	21	52	57	78	100	100	100

En sammenligning mellem de to grupper viser, at der er en klar tendens til, at der kommer flere børn i b-linien fra fædregruppe III + IV end fra fædregruppe I + II, selv om børnene har samme intelligensprøve-points. I pointsgruppe 36-40 f. eks. kommer alle børn fra fædregruppe III + IV i b-linien, men kun 80% fra fædregruppe I + II. Der ligger tilsyneladende en ikke-udnyttet uddannelsesreserve her. Denne måde at dele børnene

på synes altså ikke at være hensigtsmæssig i henseende til at få uddannelsesreserven frem.

Selv om der ikke er fuldstændig overensstemmelse mellem uddannelse og social status, er der ingen tvivl om, at fædregruppe III + IV har en højere social placering end fædregruppe I + II. Dele-proceduren synes altså også at befordre en social skævhed i uddannelsesmønstret. Denne side af sagen belyses yderligere af Socialforskningsinstituttets undersøgelse af 1965, der bl. a. viser, at 50% af gymnasieeleverne kommer fra de socialt højest placerede grupper, der udgør 13% af befolkningen.

Den metode, der efterhånden er ved at være den foretrukne i folkeskolen, at udskyde delingen af børnene til senere alderstrin, her i landet altså til efter 7. klasse, synes at være en både socialt og uddannelsesmæssig mere hensigtsmæssig fremgangsmåde. En international undersøgelse viser, at jo senere en deling af børnene sker, des mindre bliver skævheden i de sociale gruppers andel i den højere uddannelse. Den tilsigtede lige adgang til uddannelse synes at sikres bedst gennem en skole med udelte klasser, og man skulle på denne måde kunne få en større del af uddannelsesreserven med.

Man vil nok rejse det spørgsmål, om det ikke er mere effektivt at sortere den begavelsesmæssige elite fra tidligst muligt og give den en intensiv undervisning.

Svaret kan næppe gives med sikkerhed. Et dansk skoleforsøg 1952-60 havde til formål at påvise, om elever i klasser, der går udelt til 8. skoleår, får et ringere kundskabsudbytte end elever i klasser, der efter en kundskabsprøve bliver delt efter 5. skoleår, og om elever befinder sig bedre i udelte klasser end i delte klasser. Undersøgelsen viser, at der ikke er væsentlige forskelle mellem de udelte og de delte klasser med hensyn til kundskaber i dansk og regning, og at elever fra de udelte klasser fortsætter med at gå i skole efter undervisningspligtens ophør i større omfang end elever fra de delte klasser.

Svenske undersøgelser af virkningerne af deling af børnene efter 4., 6. og 8. klasse viser en tendens til, at børnenes udvikling forløber bedst på de skoler, hvor delingen først sker efter 8. klasse. Det gælder bl. a. intelligensudviklingen. Det ser ud til, at en sen deling af folkeskolens elever er gunstig for udviklingen af de intellektuelle evner hos de børn, der ved en tidligere deling ikke ville komme i eksamensafdelingen, uden at der kan påvises en forsinket udvikling for de bedre udrustede elever.

Bortset fra de sociale virkninger af en eliteundervisning synes den udelte skole altså at være den mest hensigtsmæssige, hvis man ønsker flest mulige elever med i den videregående uddannelse.

Men naturligvis er der betydelige individuelle forskelle på eleverne i de udelte klasser. Mange elever klarer sig erfaringsmæssigt bedre i nogle af skolens fag end i andre. De synes at have bedre forudsætninger («evner, anlæg og interesse») for disse fag. Det kunne da synes rimeligt, at man inden for visse rammer lader eleverne vælge de fag, de ønsker at uddannes i. Skal man sikre eleverne mulighed for at gå videre i uddannelsessystemet, må der dog være en betydelig grundstamme af obligatoriske fag. Her kunne man lade eleverne deltage i undervisningen på forskelligt niveau efter deres specielle muligheder.

En tilvalgsskole med niveaudelt undervisning, bygget oven på eller ind i en udelte skole synes at være en løsning, der i højere grad kan tilgodese de forventninger, der stilles til uddannelsessystemet i den elementære undervisning, end den delte skole, som udviklingen rent faktisk synes at være løbet fra.

Vita

Jeg drømte
jeg drømte om Vita

jeg hørte en dør slå i
jeg hastigt pudsede ruden

men da gik hun forbi

Jens K. Kjelgård Lings (59)

Det var dengang!

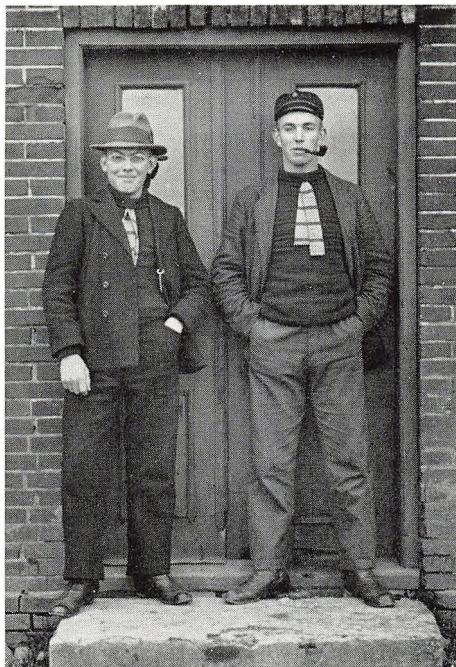
Af Kristian Madsen (26)

En dag sidst i august 1922 stod en ung mand på toget på en af de små landstationer i Thy. Han var kommet ude fra et af fiskerlejerne ved havsiden, men havde for øvrigt tjent bønder det sidste årstid nede på Koldingegnen. »Hans hu stod til bogen,« som en gammel fisker sagde; men der var ingen, der efter konfirmationen, heller ikke han selv, tænkte på muligheden af en realeksamen, og så blev det nogle år i fiskepakhuset, og da fiskeriet i 20'erne stagnerede, blev det meget mod hans vilje til et år ved landbruget, og til den formidable løn af 300 – skriver tre hundrede – kroner for hele året; men så skulle det også være, og ved en storebroders hjælp – han var selv blevet lærer – blev det ordnet, så den 18-årige kunne komme i gang med læsningen – der var ingen, der dengang turde bruge så fint et ord som studier – og nu sad han så i toget på vej til Nørre Nisum Seminarium.

Ikke så lidt beklemt ved situationen fik han en kuffert og violinkassen stuvet op i nettet, og da der ved næste station steg et par, efter hans mening meget elegante og verdensmandsmæssige, unge herrer ind i samme kupé, også medbringende violinkasser, sad han og gjorde sig så ubemærket som muligt, mens han lyttede til deres, efter hans mening utroligt flotte bemærkninger om, hvad der nu forestod. – Det varede dog ikke længe, inden en af dem opdagede den tredje violinkasse, og så var de jo klar over, hvad man var for en størrelse. Det kan nok være, at man blev informeret, om det man gik ind til. En del af det, de sagde, var nu noget uforståeligt. Hvem var Jens? Og hvem og hvad var Pæd? For ikke at tale om Storken og P.C. – Nå, det blev man jo klar over senere!

Man fik også en instruktion i god tone, som var Emma Gad værdig. Man skulle sige du til sine klassekammerater, også de

*Til venstre Kr. Madsen
(26), F 1922, til højre
Alb. Nielsen (25), I 1922*

kvindelige – damerne, som det hed dengang. Man måtte også sige du til de mandlige elever i de tre seminarieklasser, men til alle andre skulle man for alt i verden sige De. Nu ville skæbnen, at jeg kom til at spise på samme pensionat som den ene af mine ledsagere. En af de første dage, det var ved aftensbordet, spurgte en af de kvindelige tjenende ånder, om der var nogen, der ønskede mere. Jeg svarede af et ærligt og oprigtigt hjerte, et venligt spørgsmål krævede da et ordentligt svar: »Nej, du behøver ikke at hente mere for min skyld!« – Skønt stilfærdighed just ikke var det, der ellers prægede vore måltider, blev der ved bordet en underlig stilhed, og bagefter kan det nok være, at min togbekendt, han gik i II, tog mig i skole. Og siden tror jeg ikke, at jeg forbrød mig mod den side af stedets etikette! Det var dog værre med en F-er året efter. Han stod og manglede en cykel og nuppede den, der var nærmest for hånden. Da han havde afbrugt den og ville stille den på plads, gik ejermænd, det var højskoleforstander Kaag, og ledte efter den, og forbryderens ramnende bemærkning var denne: »Er, et din? Ja, så må do sørreme undskyld!«

Nå, men tilbage til ankomstdagen. Fra Humlum gik turen på cykel til Nissum og selvfølgelig var det vestenvind, det var det altid, når man skulle tage den tur. Asfalt var der ingen, der vidste, hvad var, og Ardal bakke var drøj at tage. Bagagen blev befordret til seminariet af Kre Lilleør formedelst 75 øre, og ved afleveringen fik man at vide, at man hos ham kunne købe sit vinterbrændsel. »Å det skal ett blyw for dyer!«

Engang i allerede dengang længst forsvundne dage skal seminariet have heddet Babylon, og jeg er sikker på, at for de fleste af os nyankomne virkede det som et Babylon, da vi første gang fra pladsen foran den gule – nu grå – vovede os ind i seminariets hjerte, pladsen mellem de tre gamle og så Else Nielsens boghandel, den sidste er jo for længst væk. Her var der, syntes man, en virkelig babylonisk forvirring. Folk kom og gik i en uendelighed; men der var da vist også over hundrede elever på seminariet! Ud fra vinduerne lød allerede den skønneste violinmusik, og folk slæbte rundt med borde og stole, sågar kurvestole, og endelig dristede man sig så til at spørge en, der så temmelig hjemmevant ud, om, hvor forstanderens kontor var at finde. Jo, P.C. boede på Borgen. Nå, så blev man altså klar over, hvem P.C. var; men der gik alligevel adskillige dage, inden man vovede at taget et så respektstridigt udtryk i sin mund. Senere blev man mere letsindig!

Men hvor var Borgen? Der foresvævede en noget med tårn og tinder, og selv om der ikke hørte sådanne attributter til det fine navn, så var det dog med bævende hjerte og rystende knæ, man første gang fandt vej op ad den brede trappe og forsigtigt bankede på forstander Gjelstrups dør. – Og lad det være sagt straks: Den varme hjertelighed, man blev modtaget med – man fik faktisk indtryk af, at man var en kær og ventet gæst – greb en ung, genert mand sådan om hjertet, at al nervøsitet forsvandt. Og det blev jo ikke sidste gang, man oplevede denne hjertevarme forståelse. Efter at de indledende spørgsmål og svar var til side, gik man over til det mere forretningsmæssige. Der blev givet besked om undervisningens begyndelse næste dag, og så blev der spurgt, om man allerede havde fundet et sted at spise. – Jo, en ven af familien, gårdejer P. Frandsen, Ø. Stokholm, havde allerede tinget mig i kost på sin svigermors, enkefru Gadegaards pensionat. – Havde jeg måske allerede fundet mig et værelse? – Jo, P. Frandsen havde også bestilt værelse til mig på seminariet. Nå, havde han det. En liste blev fundet frem. Ens navn var ikke på

den. En anden liste blev fundet frem. Jeg kunne få et værelse på Høgsgård. Bolignødens spøgelse huserede altså allerede dengang. Det var en slem skuffelse; men tanken om protest opkom end ikke i ens tanker.

Der er ikke så langt, trøstede forstanderen, man skulle bare op til landevejen, dreje mod øst og så med anden vej på venstre hånd, så var man der, og jeg skulle bo sammen med en Viggo Bro og en, der hed Carl Aage Larsen, så var vi tre til at følges. For mig lød det, som skulle jeg det meste af vejen tilbage til Thy. Med tungt hjerte startede jeg på cyklen med kuffert og violin-kasse. Hvordan jeg skulle få sækken med sengetøj og fars grønne skibskiste derved stod mig ikke helt klart.

Jeg nåede Høgsgård og blev venligt modtaget, og lidt efter ankom C. Aa. Larsen. Det blev jeg endnu mere betænkelig ved, for det viste sig at være en »ældre« herre, sidst i tyverne, hidtil malermester i Sæby, så her følte jeg mig ganske underlegen. Nå, men jeg måtte tilbage til seminariet og se at få min øvrige bagage derved, så jeg stampede op ad bakken, mens jeg tænkte på de mange kilometer, den tur ville blive til i det kommende år. Det var ikke lyse udsigter; men når nøden er størst, er hjælpen nærmest, som skrevet står. Tilbage på seminariet løber jeg på mit bysbarn, Albert Nielsen, som havde været i F året før og nu skulle begynde i I. Han er for øvrigt nu i USA, ikke som lærer, men hvad man vel kan betegne som fabriksbygningsingeniør. Da jeg havde sat ham ind i min fatale situation, erklærede han med en sikkerhed, som både undrede og imponerede mig: »Du skal profecto ikke til Høgsgård!« Jeg spekulerede på, hvad profecto betød. Det varede længe, inden jeg blev klog på det, selv om jeg i de kommende dage skulle høre det ofte. Det var modeslagord i 22–23, men flot og overbevisende lød det, og hvad der var endnu bedre, der var realiteter bag. Han og en anden kammerat, jeg tror, det var Øe fra II, havde i fællesskab lejet et soveværelse hos Kynde, det sidste hus på venstre hånd i Korinth, når man kommer fra seminariet. Albert boede samme sted i et andet værelse. At et bysbarn ville hjælpe en i nøden, var til at forstå; men at Øe ville afstå sit soveværelse til en ham ganske ubekendt person, og det gjorde han ganske uden videre, det blev for mig det første udslag af det nissumske kammeratskab, jeg siden skulle møde gang på gang i mange forskellige situationer. – Nå, Albert og jeg måtte jo så op til forstanderen, og han var sandelig lige så glad ved udgangen på denne situation, som den lille F-er!

Vi to bysbørn hankede så op i sækken og skibskisten og nåede ned til Kyndes i Korinth, hvor jeg blev præsenteret for mit nye logi. Stort var det såvist ikke, og møbleringen var absolut ikke overdådig. Der fandtes intet, absolut intet andet end en umalet træsenng med træbund; men jeg kunne da sidde på fars skibskiste, indtil jeg hos Søgaard i Lemvig fik købt bord og stol og bogreol.

Hos Kynde boede også Mølgaard, der senere blev børnehjemsforstander i Ringe på Fyn. Han havde besøg af en ung, vred mand. Det viste sig at være Viggo Bro, som også var blevet forvist til Høgsgaard. Som realist og bymand var han til visse mere frigjort i optræden og ordvalg, end jeg var. Det var ikke blide ord, der lød fra hans læber i protest mod at skulle bo langt ude på landet. Det var han ikke vant til. Det var rent ud skandaløst og meget mere. Jeg takkede i mit stille sind både Gud og Albert for, at jeg ikke skulle dele værelse og tilværelse med en sådan verdensmand! Bro blev siden en af mine allerbedste og trofaste venner. Dette venskab varede, lige til hans alt for tidlige død som kommunelærer i Fredericia.

Endnu engang måtte jeg til Høgsgaard for at hente kuffert og violinkasse, og denne gang syntes jeg ikke, vejen var så forfærdelig lang. Jeg må desværre bekende, at jeg forlod Høgsgaard uden at sige op. Det blev dog ordnet senere gennem Viggo Bro.

Da jeg den aften kravlede i min hårde og umagelige træsenng, der senere blev udskiftet med noget så fornemt som en spiralsenng, var det med en taknemlig følelse af, efter mange storme at være kommet i en nogenlunde tryk havn. Næste dag begyndte så en helt ny tilværelse; men det er for at tale med Kipling, en anden historie, som måske kan berettes ad åre, om da ellers nogen gider høre derpå!

Nr. Nissum Seminarium og Indre Mission

Af fhv. seminarielærer Harald Berg (23)

Følgende linier er tanker og minder, der kom frem ved indtrykket af seminariet og dets liv i 1967. Omkring 1900, det var den gamle, helt indremissionske tid. Min tid – først i tyverne – var vel en *mellemtid*, havde jeg tænkt. Men jeg opdagede, at set med nutidens øjne var det oldtiden. Tiden før må være *urtiden*.

Det er tanker om modsætninger, jeg vil fremføre. Man skal ikke vente noget *resultat*. For der er stadig undren i mig over de modsætninger, der kan leve – i lange tider ret fredeligt – i samme sind; meget af det vil nok blive der til min dødsdag. Måske kan der dog klares noget for en eller anden. Alene det at gøre os klart, at vi har de modsætninger i os, er måske et resultat.

Nr. Nissum *var* et *indremissionsk seminarium*. Som sådant var det oprettet, sådan stod der i bestemmelserne, og eleverne var i de første tyve år næsten ene mere eller mindre opvakte drenge og piger fra typiske, grundfæstede indremissionske hjem. Men den udvikling, der har ført til, at når man i dag kommer godt i samtale med en, der er *troende*, en missionær, en præst, en FDF-leder, sker det mange gange, at vi hurtigt på begge sider er inde i den kraftigste frsigelse af I. M. – og alligevel holder vi os til I. M., fordi vi der i vor tidligste ungdom har haft så dybt grundfæstede, næsten udsigelige oplevelser, at de aldrig kan udslættes – den udvikling, brydning skulle vi måske sige, var naturligt nok stærk og mærkbar mellem en flok unge, der levede på en kostskole, som Nr. Nissum dengang var, og gav sig tit mærkelige og til dels morsomme udslag.

Det var vist i første religionstime i I klasse, at læreren sagde: »Ja, der står *seks* dage. Men det skal vi ikke tage bogstaveligt. Det kan jo være udtryk for meget lang tid. Hvad er *en* dag for Herren?» – Jeg kiggede op! Var det ikke bibelkritik? Det var jo det, de snakkede så meget om, de gamle derhjemme. *Dæ her*

biwelkritik, di kaller æ de liberale! Hvis der kommer nogen å sejer te de er æt sann, hwa der står i æ biwel, så vis dem fræ jer; di er djævlens bar'.

Bibel-(kirke-)syn, spiritus, piger (ja, i nudansk ville det sidste hedde *kønsliv*) kunne vist siges at være tre hovedsynspunkter. Kortspil? – ja, men der var vist ingen af os, der kunne spille kort dengang. Der var også sådan noget som lektielæsning om søndagen; men efter min fornemmelse lå der ikke så stor en vanskelighed her. I en diskussion slog en – under munterhed – fast, at *bibelhistorie* måtte man godt læse om søndagen.

I det hele tog vi det muntert og fornøjeligt, som de unge mennesker vi var. Udadtil. Hos den enkelte eller på tomandshånd kunne der nok være alvor og kvaler.

En aften i 1922 skete følgende: nogle bødepenge skulle bruges. Men hvordan? En foreslog vin. Så mødtes vi oppe på Sindbæks loft, Philipsen, Harbo, P. Bach og et par stykker mere, for at dele to flasker vin. – Det var jo til *bortvisning!* Men det tænkte vi ikke på. Jeg tror, ingen følte sig det mindste skyldig. – Det var heller ikke særlig vellykket. Vi prøvede kunstigt at skabe lidt knejpestemming. Det hjalp vist ikke spor. – Vi kunne dengang også så udmærket have det hyggeligt og muntert sammen uden øl og vin og cigaretter.

Det, der i årene omkring 1. verdenskrig hed *Mortens fest*, blev nedlagt, fordi der udefra kom anklager om, at det var *verdsligt*. Tænk! de spillede *komedie!* Om Chr. Lilleør var med dengang, ved jeg ikke; men op i 20'erne var det mest ham, der gik og passede på, hvad verdslighed djævelen kunne få listet ind imellem sådan en flok unge. Betegnende nok holdt vi vist egentlig med ham, men gik i diskussion altid imod ham.

Leg (folkedans) har Steffensen fortalt så udmærket om (Dæmring, marts 51), men så var der spiritus. Det var jo også djævlens værk. Det kunne ske ved bryllup eller anden fest, at der igen som i gamle dage blev serveret vin. Det vakte en del forargelse. Nu var det sivet ud, at ved en fest i København, hvor Lilleør var med, blev der drukket vin. Det rev vi ham i næsen, men han forsvarede sig i stor stil med: *Jamen, det var da i Kjøwenhawn!*

Selv var jeg, trods indre teoretisk frigørelse, så bundet, at bare det at sige goddag til en pige frygtede jeg var noget galt og urent. Og en pige, der røg en cigaret, var jeg da sikker på, var et ugudeligt menneske. Det var endda nogle år senere, jeg hørte om

en ældre lærerinde, formand for KFUK, at hun hjemme i smug røg store cigarer. Det slog mig med forfærdelse, og jeg var sikker på, det var bedre, en møllesten var bundet om hendes hals, og at hun var fordømt til fortabelse og helvedes pine. – Nu må småpigerne i søndagsskolen for mig gerne sidde og ryge store cigarer (ud fra synspunktet: synd – ikke synd. Ellers ikke!).

Der er kommet en vanskelighed: det bliver mest mig selv, jeg fortæller om! Men dels er der grænser for, hvad jeg direkte kan fortælle om andre, dels er jeg jo også »Seminarieret«. Og også min personlige udvikling og mine vanskeligheder kan vel – med sin begrænsning ved at være den enkeltes – spejle noget af det, der var skolens udvikling, med eller imod *I. M.*

Det var en dejlig sommersøndag i 34 eller 35. Der går nogen nede i en eng. Er de ude efter sommerfugle? Men! – der går jo den kære, gode KFUK-pige Anna Holm – i bukser! plusfours kaldte vi dem dengang. – Sommersøndagens glæde var væk. Solen blev mat. Alle fugle tav. Langsomt, næsten lammet af skuffelse cyklede jeg hjemad.

Her kommer et punkt, der undrer mig meget: det menneskelige sinds omskiftelser, in casu mig selv. Det kan ikke være mere end ganske få år, så tænkte jeg ikke videre over det, når jeg på skolens veje og gange mødte de unge piger i shorts. Og i *Tantille* oppe i Camerouns bjerge – da var der godt nok gået en del år – syntes kvinderne mig både tiltalende og ærbare med bare en lille grøn kvist bundet forpå og bagpå. Kun husker jeg, jeg tænkte: Det er godt, der er enkelte træarter, der holder bladene i tør-tiden, så de kan få skiftet »kjole«.

En slet ikke uinteressant ting er påvirkningen af tradition, sted og omgivelser. Sammenlign Lilleør: – det var i Kjøbenhavn! Hvis ved den fine fest i Limfjordshallen 17. september 1967 vi var klædt som i *Tantille*, ville festen jo være helt ødelagt for os. Den næsten romanagtige fortælling i *Galater 5* viser en del af samme problem. Simon Peter kunne ikke klare det. Andre steder tager Paulus mildere på det. Men hvem af os har ikke mødt et dilemma her!

Hvad er dette her for jer unge? Gammelmands snak? Grinagtigt? Historisk? Måske lidt af alt, og det kan vel være rigtigt nok. Jeg husker jo, hvordan *vi* i sin tid så på dem, der mødte til deres 40 eller 50 års jubilæum. – »Sådan nogen udlevede oldinger! Ku' de ikke lissegodt være blevet hjemme og kravlet i deres kiste med det samme!« – Der er omtrent et halvt århundrede

mellem os. Så nu er det vel jer, der ser på mig som en dinosaur (det er nu også, fordi jeg ikke er jeres lærer; jeg ser vel ikke værre ud end Hejbøl!). Men der kan være et ejendommeligt liv i en gammel krop. Det at gå i barndom kan være en berigende tilstand, siger en af vore kloge gamle. – Det sker, at jeg ser ind i jeres øjne og synes, at jeg ser jer helt igennem. Det passer selvfølgelig ikke, men er det ikke sådan, at de ting fra gamle dage, jeg her har rørt ved, som type går igen hos jer? Det er bare andre ting, andre spørgsmål, brydningen nu gælder.

Går nogen i stykker på den brydning? Den kan få stor betydning i et menneskes sind, men efter min erfaring er det meget få. Det er jo dog selvsagt ikke let at vide. Gribende er det at læse om *Jørgen Nielsen*. Kunne han lige så godt have været en Nissumdreng?

Der er en side, det *egentlige* ville man måske nok sige, der her slet ikke er taget op: pietisme, omvendelse, missionsuge, de vantro. Det får blive en anden sag. I vor »nissumske« litteratur findes der også allerede en del om det.

Efter mit syn er der tegn til, at *Kirkelig Forening for Indre Mission* for alvor bliver to ting: *Kirkelig Forening*, der vil stivne i kirkelighed, og *Indre Mission*, der vil dø.

Vi kan sætte os hen med bedrøvet sind over dette. Det er dog nok ikke det, vi skal. Lad bedrøvelsen gå over i noget aktivt. Og i håb. Livet vil aldrig dø. Som skjulte jordstængler i skovbunden lever det videre og finder et andet sted, eller en anden tid, hvor det kan skyde op. Efter de syv magre år kom der grotid igen.

Den gamle

Af Harald Berg

En mand står og kigger ned mod præstegården. – Jo! Ja, den gamle lade er væk. Men haven er der. Der er det hjørne, hvor vi engang gik ind og sloges med sne. – Han drejer sig og kigger ned ad vejen til Korinth. Han drejer sig igen til den anden side. En rød bygning! Der stod engang nogle høje elmetræer. Og missionshuset lidt længere henne. Ligesom efter en pludselig be-

slutning sætter han sig i gang ud ad Gudumvej, ser ikke meget til siderne, men fremad. Så er han omsider oppe på bakken. Der ligger Byskov; der er Ejdal bakke. Hele bakkelinien med kirken. Han lader øjnene følge rundt, helt mod syd, hvor det flyder ud uden bakker, heden, den flade, mørke skov begynder.

Jo, *det* er der endnu – som det engang var. Og som det vel længe vil blive. Også når han og alle, han kendte, og hans børn er muldnet til jord i graven.

Noget efter sidder han på sidestenen ved trappen til »den gule«; nå ja! den er blevet grå nu. Det passer vist forresten helt godt til det andet. Øjnene hviler på *Theben* og går så hen til *Sparta*, hefter sig især ved et bestemt gavlvindue. I et nu synes han, han er nitten år og ser det hele. Mennesker er ham ufatte-
lig nær.

Derhenne ved den ny bygning over for de tre gamle står to unge.

Han rejser sig og går hen til dem.

»Goddag! – Jeg er bare en 'afdød'«.

De nikker. »Det er vi klar over.«

»Kan tænke det. – Men alle vi, som *har* været her og alle, som er her nu, er kammerater.«

»Det er vi,« svarer de og smiler.

Han nikker. »Farvel, kammerater!«

»Farvel! – Kammerat.«

(De sidste linier efter Anker Larsen)

Dimission 9. juni 1968

Tale af rektor E. Høgel

Kære dimittender og gæster.

Til lykke med at være nået så vidt. Forhåbentlig har I ikke så lidt i jer af det, sønderjyder karakteriserer således: Så kam wi så vidt, så' æ mand – han vidst it, hwo han wa'. Jo, I ved, at nu er I færdige her, nu går det ud i verden, ud til opgaverne. Men, hvor vidt er jeg selv?

Martin A. Hansen har i en artikel sagt ikke så få rammende ting om læreruddannelse. De vinder i alt fald genklang og forståelse hos mig. Det siges om jer, der udgør disse fire klasser i dag, generelt, at det har været fire flinke klasser. Så går det vel an at citere Martin A. Hansen, når han siger: »Man har så travlt med at tage en god lærereksamen, at man ikke kan nå at udvikle sig til lærer«. Det med tiden var nu nok værre i hans dage. Han fik selv ug?, så han har nok også arbejdet. Men hvad angår dette at udvikle sig til en god lærer står der altid meget tilbage at nå. Man kan ikke uddannes til en god lærer, kun udvikles. Man kan lære en hel del i retning af at blive en bedre underviser, men en god lærer skal man udvikles til at blive. Han bekender adskillige gange blankt sine egne nederlag – og hvor vidt er vi eller I? Det er svært, for det har med personlighed at gøre, og det har med det at gøre at gå i lære hos dem, man er sat til at belære, siger han. Det lyder både paradoksalt, ydmygt og dyrt – og skal i alt fald ikke forstås som noget i retning af at snobbe nedad, være »friisk«, barnagtig eller uansvarlig. Men mon ikke vi godt kan forstå noget af, hvad han mener? Noget med den inderlige respekt for det menneskelige, værdien og integriteten hos eleven.

Hvor vidt er I? Hvor er I? Må jeg først sige, at det i dag er på alles læber – det om den sydende uro rundt om i hele verden blandt studerende ungdom. En af vore folketingsmænd skal have sagt i tinget, at disse bølger også vil komme her, og han

skal vide at puste til dem. Modsat sagde en ældre akademiker: »Om jeg forstår det! I mine dage var vi bange for at blive hældt ud. I dag står de på universitetspladserne og smider professorerne ud«. Den ånd har vi nu ikke mærket meget til hos jer. Det betyder ikke, at I har været inaktive og sløve. Tværtimod. Sund kritik i en venlig ånd og hjælpsomhed – det har vi mærket. I har villet bygge op – og jeg takker jer i dag for hjælpen til svømmebassinet. I fik den sag over det døde punkt og skrev dermed lidt historie i Nr. Nissum.

Men ved I, hvor I er? Må jeg nævne et par punkter?

a) Mon ikke I fornemmer ordet opdragelse som et farligt ord? I selve ordet ligger, at opdrageren står over den, der drages op, altså op til opdragerens niveau. Og når vi nu altså ikke taler om undervisning og dertil svarende kundskabsniveau, men netop om opdragelse, at opdrageren drager op, ja til hvad eller til hvem? Bliver I så ikke lidt svage i knæene? Børn er jo dog ikke mislykkede voksne, som vi skal forme. Eller når vi lærere her på seminariet arbejder for jer, så ligger det for tiden ikke rigtig for os det ord: Opdragelse. Vi vil jo dog på et seminarium meget hellere i det omfang, det føles naturligt, tale lige ud om tingene. Vi er dog fælles om alle at være lige uvidende om de allervæsentligste ting: Hvorfra – hvortil – hvorhen. Vi *ved* ikke. Slige spørgsmål løses ikke gennem viden, men gennem valg. Videnskaben er totalt blind på disse punkter. Kalder den sig seende, er den videnskabelig pop. Her træder troen ind i billedet – levedgjort gennem personlig eksistens. Den pythagoræiske læresætnings rigtighed kan bevises, så den som sandhed må godkendes; men på de væsentligste punkter i livet afløses undervisning af vidnesbyrd. Som eksisterende aflægger enhver person sit vidnesbyrd – uanset hvem han er. Læreren står i kraft af undervisningssituationen i focus. Derfor bliver det så væsentligt, hvem han er, ikke blot hvad han kan. Klempt op i en krog gennem denne erkendelse er det ret så moderne blandt visse folk at give op, erklære sig agnostiker, dvs. en, der ikke ved. Ikke ateist, for det er jo også en troende – bare med modsat fortegn. Og agnostikeren, noncombattanten, han, der ikke vil kriges, kan være så umådelig tiltalende. Også en køn struds kan jo finde på det med busken. Jeres læreres svagheder har I for længst fundet ud af og længe måttet døje med. Hvis I imidlertid ikke samtidig har fundet ud af, at vi på dette sted eksisterende prøver den bekendelse: »Jeg og mit hus, vi vil tjene Herren«, så har vi svigtet jer i den

valgsituation, også I bestandig har været i de sidste 4–5 år sammen med os. Gud give os sin hjælp.

Men at undersøge, om I på dette punkt ved, hvor I er, står ikke til os. I må revoltere imod vort vidnesbyrd, I må lade jer vejlede af det. Det er jeres ansvar. Vort – at vi ikke har været jer til forargelse i ægte forstand. Derfor har vi så inderligt brug for Guds barmhjertighed. Og hvis I virkelig forstår denne tale om opdragelsens medium, om personlighedens umiddelbare vidnesbyrd og ser jer selv om nogle måneder i en tilsvarende situation med eleverne om jer – så vil jeg håbe, I kan ydmyges på sand og frugtbar måde til det samme behov. Selv i disse voldsomme opbrudstider leves der jo dog konkret fra dag til dag, der vælges, styres, afgøres – man afgør sig. Det gør De også. Vi her ville gerne bevidne Kristus som vejen, sandheden og livet.

b) Hvor er I? Igen i dette år har jeg fået mange førstehåndsoplevelser af, hvor I dog skifter ham i studietiden – tros-, tænke- og moralformer. Det er endnu farligere at være ung i dag, end da vi var det. Socialt set forskydes afgørelser til bestandigt lavere alderstrin. Ansvar, konsekvensen af en afgørelse er lige evident, mens erfaring og modenhed ikke derfor uden videre accelererer tilsvarende. Et beskyttet miljø med alle goder forhaler tværtimod modningen. Mon ikke fysikkens lov om aktion, der medfører reaktion, kan overføres i den forstand på menneskelivet, så den understreger, at generationsmodsatning må være. For os tilrettelagde forrige generation tingene efter givne normer. Min generation har vist alt for ofte leget den historiske leg: Majestæten er ikke hjemme i dag – og så mangler I som vore børn den rette modpart i hjemmet, muren at spille bold op ad.

Eller – og der ligger oplevelser bag det, jeg nu vil sige: Far forstår ikke sin pige. Han havde det så og så hårdt, da han læste ved universitetet. Sult, savn og slid i lange byrdefulde år. Har hun ikke alt? Har hun det så ikke let? Jeg mener hun har det langt sværere, end vi havde det. Hendes afgørelsesområder er mangedoblede, og mange af vore fixpunkter er gjort til luft, ja hun har end ikke fattigdommen til at stive sig af med. Jeg tror, vi fædre har endnu sværere ved at forstå jer helt, end jeres mødre. Mor må somme tider balancere, leve sit liv som mor med de store børn i et forsøg på ikke at støde på far, der i grunden er skuffet over, at børnene ikke »betaler bedre« for de goder, han har skaffet dem. Det falder mig ikke ind at beklage jer. Det ønsker I også mindst af alt. Men jeg vil alligevel gerne sige dette,

mens forældre hører på det. Og når I så står i alle disse valgmuligheder socialt, moralsk, trosmæssigt, politisk osv. osv., er der gode muligheder for at blændes eller forblændes. Men prøv så at betænke, at med alt, hvad der nu måtte flyde, med alt, hvad der måtte have forandret sig, så er intet i livets grundvilkår forandret. Vi er alle født alene og skal dø alene, som enere. Moral f. eks. – også kristen moral – har historie. Dvs. at forskellige tiders oprigtige kristne har omsat deres tro i forskellige former, men den egentlige drivkraft til deres livsholdning har altid været den samme: Kristus er død for syndere, blandt hvilke jeg er en. Deraf udspringer kærligheden til Gud og næsten. Det har altid været at læse på et menneskes kærlighed, om det har fået meget tilgivet.

Hvor er I? Jeg tror, D. G. Monrad har ret, når han siger, at det vel er væsentligt, hvor et menneske i denne forstand befinder sig, men det er endnu mere vigtigt, hvor det stiler hen. Derfor slog det mig hin morgen på 5. søndag efter påske i kirken, at i den indledningskollekt, vi der bad, lå alt det gemt, jeg havde på hjerte i anledning af denne dimission. Bønnen siger jo dog noget om den bedende, nemlig hvor han stiler hen. Og denne bøn gjorde jeg af hjertet til min: Herre, bevar os fra djævelens rige, fra falsk lærdom og tom gudsdyrkelse, fra kødets og åndens besmittelse. Giv os din velsignelse og fred, at vi i alle måder må erfare din nådige hjælp, så vi både her og i evigheden må prise dig vor Fader og din søn, Jesus Kristus.

Til lykke med at være kommet så vidt og Gud give jer kræfter og retningssans til vejen fremover.

DIMITTENDKLASSE A

Forreste række fra venstre: Kirsten Poulsen, f. Bjerregård, Dorthe Kyndi Laursen, Hanne Laura Nielsen, Birgit Alenkær Madsen, fru rektor Høgel, rektor Høgel, Marianne Eg Clausen, Vinni Mejer, f. Sørensen-Sall, Poula Hedegård, Marie Mejner, Vagn Markussen.

Mellemste række fra venstre: Adjunkt J. Albertsen, Hanna Elisabeth Nielsen, Ulla Kirkegård, Karin Mose Jeppesen, gift Sørensen, Inger Hummelose Olsen, f. Jensen, Karen Jepsen, Meta Mogensen, Allis Eskesen, Elly Jepsen, f. Thomsen, Kirsten Thomsen, Stener Odgård.

Bageste række fra venstre: Carsten Jensen, Jørgen Uth Andersen, Sven Odgård Jensen, Knud Erik Bruun, Laurs Skifter, Søren Frandsen Møller, Hans Bladt, Birger Skovholm, Jens Østergård Jensen, Ebbe Ravn Sørensen, Jens Jørgen Andersen, Jeppe Erik Dalgård.

- Andersen, Jens Jørgen*, f. 1. 12. 1944 i Knudstrup, Viborg amt, søn af pensionist A. Chr. Andersen, Lerkenfeldt. Soldat.
- Andersen, Jørgen Uth*, f. 10. 12. 1941 i Fredericia, Vejle amt, søn af gårdejer J. U. Andersen, Ladegårdskov pr. Fredericia. Ansat i Ringe.
- Poulsen, Kirsten*, f. Bjerregård, f. 4. 8. 1944 i Jegindø, Thisted amt, datter af fisker N. C. Bjerregård, Jegindø pr. Hvidbjerg. Ansat i Rønbjerg.
- Bladt, Hans*, f. 20. 10. 1945 i Sønderborg, Aabenraa-Sønderborg amt, søn af gårdejer J. J. Bladt, Kongshoved, Kegnæs, Als. Soldat.
- Bruun, Knud Erik*, f. 22. 12. 1933 i Søby sogn, Randers amt, søn af arbejdsmand J. Aa. Bruun, Gudum, Vestjylland. Ansat i Hvidbjerg.
- Clausen, Marianne Eg*, f. 2. 12. 1945 i Esbjerg, Ribe amt, datter af skoleinspektør J. E. Clausen, Tarm. Ansat i Ringkøbing.
- Dalgård, Jeppe Erik*, f. 2. 1. 1939 i Junget, Viborg amt, søn af landmand A. K. S. Dalgård, Skovlund pr. Mølby. Ansat i Nørager.
- Eskesen, Allis Thorø*, f. 1. 12. 1944 i Stenderup, Ribe amt, datter af gårdejer A. Eskesen, Foersom, Tarm. Ansat i Ulfborg.
- Hedegård, Poula Dusine*, f. 20. 7. 1944 i Kisum, Ringkøbing amt, datter af statshusmand J. K. K. Hedegård, Estvadgårdsmark pr. Rønbjerg. Ansat i Esbjerg.
- Jensen, Carsten Mickaël*, f. 27. 6. 1944 i København, Københavns amt, søn af bestyrerinde B. Olsen, København. Ansat i Ulfborg.
- Olesen, Inger Margrethe Hummelose*, f. Jensen, f. 22. 8. 1945 i Mejrup, Ringkøbing amt, datter af landmand J. C. Jensen, Hautoft, Tvis. Ansat i Varde.
- Jensen, Jens Østergård*, f. 3. 8. 1944 i Højslev, Viborg amt, søn af gårdejer P. Ø. Jensen, Lundø pr. Højslev. Soldat.
- Jensen, Sven Odgård*, f. 28. 7. 1945 i Hvidbjerg, Thisted amt, søn af landmand P. O. Jensen, Bjørndal pr. Uglev. Soldat.
- Jepsen, Karen*, f. 6. 4. 1945 i Frederiks, Viborg amt, datter af kirkebetjent Sv. Aa. Jepsen, Frederiks. Ansat ved Borremose ungdomsskole.
- Jeppesen, Karin Mose*, gift Sørensen, f. 19. 12. 1945 i Aarhus, Aarhus amt, datter af købmand A. Jeppesen, Lemvig. Ansat i Glyngøre.
- Kirkegård, Ulla*, f. 22. 5. 1945 i Lemvig, Ringkøbing amt, datter af købmand Sv. Kirkegård, Lemvig. Ansat i Humlum.
- Laurson, Dorthe Sørine Kyndi*, f. 8. 5. 1945 i Jegindø, Thisted amt, datter af fisker K. K. Laurson, Jegindø. Ansat i Varde.
- Madsen, Birgit Alenkær*, f. 30. 4. 1945 i Randers, Randers amt, datter af stadsingeniør A. Madsen, Struer. Ansat i Esbjerg.
- Markussen, Vagn Kristian*, f. 8. 12. 1940 i Storup, Thisted amt, søn af gårdejer M. Markussen, Storup pr. Ø. Assels. Ansat ved Nr. Nissum Højskole.
- Mejner, Marie*, f. 11. 9. 1940 i Hemmet, Ringkøbing amt, datter af snedkermester M. A. M. Mejner, Hemmet. Ansat i Tinglev.
- Mogensen, Meta Marie*, f. 20. 9. 1944 i Lem, Ringkøbing amt, datter af gårdejer N. Mogensen, Bækbo pr. Lem. Ansat i Give.
- Møller, Søren Frandsen*, f. 8. 1. 1946 i Vester Assels, Thisted amt, søn af gårdejer G. F. Møller, Vester Assels. Soldat.
- Nielsen, Hanna Elisabeth*, f. 22. 4. 1945 i Mejrup, Ringkøbing amt, datter af gartner M. C. Nielsen, Mejrup Kirkeby pr. Holstebro. Ans. i Snebjerg.
- Nielsen, Hanne Laura*, f. 12. 12. 1943 i Vittrup, Hjørring amt, datter af gårdejerske A. Nielsen, Vittrup. Ansat i Nibe.
- Odgård, Stener Nørager Sloth*, f. 22. 7. 1945 i Åker, Bornholms amt, søn af overlærer V. K. S. Odgård (38), Holstebro. Soldat.
- Skifter, Laurs Johannes*, f. 2. 6. 1940 i Bode, Randers amt, søn af gårdejer N. Skifter, Gjerlev. Ansat i Resen.
- Skovholm, Birger*, f. 25. 10. 1945 i Gimsing pr. Struer, Ringkøbing amt, søn af teknisk tegner A. Skovholm, Randers. Soldat.
- Sørensen, Ebbe Ravn*, f. 14. 10. 1945 i Fuur sogn, Viborg amt, søn af sognepræst Elias Sørensen, Harboøre. Soldat.
- Mejer, Vinni*, f. Sørensen-Sall, f. 13. 8. 1942 i Aalborg, Aalborg amt, datter af lagerforvalter O. Sørensen-Sall, Aalborg. Elev på Danmarks Højskole for Legemsøvelser.
- Jepsen, Elly Marie*, f. Thomsen, f. 19. 10. 1944 i Hundborg, Thisted amt, datter af landmand J. K. Thomsen, Hundborg. Ansat i Gredstedbro.
- Thomsen, Kirsten*, f. 8. 10. 1945 i Holstebro, Ringkøbing amt, datter af glarmester M. Thomsen, Struer. Ansat i Ryde.
- Christensen, Lis*, f. Thomsen, f. 24. 5. 1945 i Gudum, Ringkøbing amt, datter af dyrlæge P. H. Thomsen, Gudum pr. Lemvig. Ansat i Kibæk.

DIMITTENDKLASSE B

Forreste række fra venstre: Margareth Uhre, Anna Sigrid Lødahl, Inge Marie Andersen, f. Juhl, Elise Kokholm, fru rektor Høgel, rektor Høgel, Mona Andersen, f. Villumsen, Bertha Mortensen, Anna Juul Mikkelsen, Edel Holler Grønkjær, Birthe Fabricius Sand, f. Hansen, Lene Bruun.

Mellemste række fra venstre: Lektor J. Hejbøl, Alice Jensen, f. Christensen, Kirsten Grøn, Rigmor Pedersen, f. Gade, Lene Asmussen, gift Pedersen, Birgit Siersbæk, f. Pedersen, Ellen Balslev Andersen, gift Munksgård, Grethe Mortensen, f. Asmussen, Karl Johan Wraae, Niels Chr. Nybo Nielsen, Knud Mogens Kjeldsen.

Bageste række fra venstre: Jens Thorlev Olesen, Svend Burchardt, Poul Erik Pedersen, Knud Svend Petersen, Mogens Skov Nejrup, Aage Hansen, navnf. Ahlers, Jørgen Asboe, Jørn Jensen, Leif Krogsgård Nielsen, Johan Dahl Müller, Oli Holm, Jørgen Hartvig Møller.

Andersen, Ellen Balslev Engel, g. Munksgård, f. 29. 9. 1945 i Ulstrup, Viborg amt, datter af bagermester F. Andersen, Humlum. Ansat i Flensborg.

Asboe, Jørgen Sejbjerg, f. 17. 12. 1945 i København, Københavns amt, søn af lokomotivfører A. R. Asboe, Struer. Ansat i Ringe.

Asmussen, Karen Helene, gift Pedersen, f. 30. 11. 1942 i Lemvig, Ringkøbing amt, datter af gårdejer P. N. Asmussen, Nr. Nissum. Ansat i Lemvig.

Mortensen, Mary Margrethe, f. Asmussen, f. 30. 11. 1942 i Lemvig, Ringkøbing amt, datter af gårdejer P. N. Asmussen, Nr. Nissum. Ansat i Nykøbing Sj.

Bruun, Lene, f. 10. 11. 1943 i Kjellerup, Viborg amt, datter af landskonsulent H. Bruun, Aarhus. Ansat i Skinnerup v. Thisted.

Burchardt, Svend, f. 25. 12. 1943 i Skive, Viborg amt, søn af lagerarbejder K. J. Burchardt, Skive. Ansat i Mejrup.

Pedersen, Rigmor Nielsen, f. Gade, f. 11. 3. 1944 i Naur sogn, Ringkøbing amt, datter af landmand C. N. Gade, Ølby pr. Struer. Ansat i Oddense.

Grøn, Kirsten Agnethe, f. 26. 12. 1945 i Hald, Randers amt, datter af gårdejer P. E. Grøn, Råby mark, Dalbyover. Ansat i Blåhøj.

Grønkjær, Edith Holler, f. 10. 10. 1945 i Klitmøller, Thisted amt, datter af fisker P. N. Grønkjær, Klitmøller. Ansat i Nordby, Fanø.

Sand, Birthe Fabricius, f. Hansen, f. 30. 1. 1946 i Holstebro, Ringkøbing amt, datter af politiassistent N. P. F. Hansen, Holstebro. Ansat i Hammer v. Næstved.

Hansen, Aage, navnf. Ahlers, f. 27. 3. 1944 i Agerskov, Haderslev amt, søn af husmand H. Hansen, Vesterhede pr. Agerskov. Ansat på Jegindø.

Holm, Óli Jacob Peter Olaf, f. 15. 4. 1945 i Vágur Føroyar, søn af fiskeskipper A. M. Holm, Våg, Færøerne. Ansat på Færøerne.

Jensen, Alice Johanne, f. Christensen, f. 4. 5. 1945 i Skive, Viborg amt, datter af fuldmægtig C. B. Christensen, Ringkøbing. Ansat i Struer.

Jensen, Jørn, f. 29. 6. 1945 i Svendborg, Svendborg amt, søn af tekstilarbejderske C. Jensen, Ikast. Soldat.

Andersen, Inge Marie Wichmann, f. Juhl, f. 16. 8. 1945 i Aarhus, Aarhus amt, datter af bogholder S. E. R. Juhl, Nr. Aaby. Ansat i Herlev.

Kjeldsen, Knud Mogens, f. 19. 9. 1944 i Knudstrup, Viborg amt, søn af gårdejer A. Kjeldsen, Vattrup pr. Kjellerup. Ansat i Kølvrå.

Kokholm, Elise, f. 14. 5. 1944 i Vinding, Ringkøbing amt, datter af smedemester B. Kokholm, Abildå pr. Grønbjerg. Ansat i Spjald.

Lodahl, Anna Sigrid Grimstrup, f. 27. 9. 1936 i Sædding, Ringkøbing amt, datter af gårdejer A. S. Lodahl, Sædding. Ansat i Møborg.

Mikkelsen, Anna Juul, f. 23. 10. 1940 i Vostrup, Ringkøbing amt, datter af landmand L. J. Mikkelsen, Vostrup. Ansat i Ulbjerg.

Mortensen, Bertha Kirstine Bisgård, f. 8. 8. 1945 i Hurring, Thisted amt, datter af gårdejer P. Mortensen, Hurring. Ansat i Sjørring.

Müller, Johan Dahl, f. 19. 1. 1946 i Våg, Færøerne, søn af styrmand J. D. Müller, Våg, Færøerne. Ansat på Færøerne.

Møller, Jørgen Hartvig, f. 12. 11. 1945 i Padborg, Åbenrå amt, søn af boghandler H. Møller, Padborg. Soldat.

Nejrup, Mogens Skov, f. 19. 9. 1945 i Skjern, Ringkøbing amt, søn af togfører J. P. Nejrup, Skjern. Ansat i Struer.

Nielsen, Leif Krogsgård, f. 13. 12. 1945 i Tarm, Ringkøbing amt, søn af førstelærer M. S. Nielsen (33), Foersom, Tarm. Soldat.

Nielsen, Niels Christian Nybo, f. 10. 6. 1938 i Ingstrup, Viborg amt, søn af gårdejer S. N. Nielsen, Overviskum. Ansat på Borremose Ungdomsskole.

Olesen, Jens Thorlev, f. 10. 1. 1946 i Naur sogn, Ringkøbing amt, søn af gårdejer K. V. Olesen, Falsig, Naur. Soldat.

Siersbæk, Birgit, f. Pedersen, f. 13. 6. 1945 i Tommerup, Odense amt, datter af forstænder H. Pedersen (35), Grejsdalens Ungdomsskole pr. Vejle. Ansat i Lemvig.

Pedersen, Poul Erik, f. 8. 2. 1942 i Højslev, Viborg amt, søn af fisker G. J. Pedersen, Lundø pr. Højslev. Ansat i Vejen.

Petersen, Knud Svend, f. 16. 10. 1945 i Øster Tørslev, Randers amt, søn af husmand Fr. Petersen, Mastrup pr. Ørum Djurs. Soldat.

Uhre, Margareth, f. 21. 11. 1944 i Resen, Ringkøbing amt, datter af cykelhandler H. K. Uhre, Resen pr. Struer. Ansat i København.

Andersen, Mona Louise, f. Villumsen, f. 3. 2. 1943 i Bølling, Ringkøbing amt, datter af gårdejer S. S. Villumsen, Bølling. Ansat i Lemvig.

Wraae, Karl Johan, f. 4. 8. 1945 i Struer, Ringkøbing amt, søn af tømrer Chr. Wraae, Struer. Soldat.

DIMITTENDKLASSE C

Forreste række fra venstre: Else Marie Kristoffersen, Else-Marie Jensen, f. Lyneborg, Ruth Olesen, f. Sartor, Bodil Marie Andersen, fru rektor Høgel, rektor Høgel, Bente Andreasen, f. Husted, Elly Bækgård, Ellen Margrethe Nielsen, Mette Søndergård, Knud Bertram Andreasen.

Mellemste række fra venstre: Lektor Tangsig Christensen, Else Gårdmark, f. Albertsen, Hanne-Birthe Enggård, Eva Britta Jeppesen, Nanna Thastum Jensen, Alvilda Bitsch, tidl. Metelmann, Gunhild Boel, Bente Hald, f. Hedegård, Dagmar Margrethe Bjerregård, Gudrun Klinkby, f. Nielsen, Else Marie Øe, f. Jakobsen, Hanne Bune, f. Tovborg Jensen, Ole Christiansen.

Bageste række fra venstre: Svend Aage Krarup, Kristian Graversgård-Knudsen, Bent Ingemann Jensen, Svend Aage Tjagvad Madsen, Kjeld Rønn Christensen, Alex Drøjdal, Jens Poul Barkler, Niels Erik Nørgård Jensen, Herluf Søgård Andersen, Erik Hübertz Olsen, Torben Frederiksen, Poul Bech Jørgensen.

Andersen, Bodil Marie, f. 16. 7. 1945 i Brovst Kirkeby, Hjørring amt, datter af gårdejer J. A. Andersen, Brovst Kirkeby. Ansat i Mejrup.

Andersen, Herluf Søgård, f. 24. 4. 1945 i Hygum, Ringkøbing amt, søn af gårdejer H. S. Andersen, Hygum. Ansat i Vemb.

Andreasen, Knud Bertram, f. 22. 1. 1943 i Henne, Ribe amt, søn af gårdejer P. Andreasen, Henne. Ansat i Ansager.

Barkler, Jens Poul, f. Hansen, f. 25. 1. 1942 i Egtved, Vejle amt, søn af gårdejer P. Hansen, Vollundgård pr. Egtved. Ansat i Nors.

Bjerregård, Dagmar Margrete, f. 12. 2. 1946 i Jegindø, Thisted amt, datter af fisker N. C. Bjerregård, Jegindø pr. Hvidbjerg. Ansat i Munkebo.

Boel, Gunhild Søndergård, f. 15. 1. 1944 i V. Assels, Thisted amt, datter af gårdejer F. Boel, V. Assels. Ansat i Kølvrå.

Bune, Hanne, f. Touborg Jensen, f. 11. 11. 1941 i Gudum, Ringkøbing amt, datter af gårdejer L. Touborg Jensen, Klostermølle, Gudum. Ansat ved Fjaltring Friskole.

Bækgård, Elly Kirstine Vejvad, gift Andersen, f. 16. 9. 1941 i Nøvling, Ringkøbing amt, datter af gårdejer S. Bækgård, Olling pr. Kibæk. Ansat i Vemb.

Christensen, Kjeld Rønn, f. 1. 8. 1945 i Ø. Svenstrup, Hjørring amt, søn af gårdejer Aa. R. Christensen, Ø. Svenstrup pr. Skovsgård. Ansat i Hasseris.

Christiansen, Ole, f. 24. 4. 1945 i Dollerup, Viborg amt, søn af købmand H. Christiansen, Dollerup. Soldat.

Drøjdal, Alex, f. 25. 5. 1945 i Aarhus, Aarhus amt, søn af fhv. manufakturhandler N. Drøjdal, Struer. Ansat på Rydhave Ungdomsskole.

Egggård, Hanne-Birthe, f. 19. 7. 1944 i Odense, Odense amt, datter af conditor E. Egggård, Thisted. Ophold i Sydafrika.

Frederiksen, Torben Hamann, f. 29. 2. 1940 i Aarhus, Aarhus amt, søn af arbejdsmand J. A. Frederiksen, Aarhus. Ansat i Holstebro.

Graversgård-Knudsen, Kristian Marinus, f. 10. 10. 1943 i Borris, Ringkøbing amt, søn af arbejdsmand H. T. Knudsen, Sdr. Felding. Ansat i Kølvrå.

Gårdmark, Else, f. Albertsen, f. 8. 6. 1945 i Slagelse, Sorø amt, datter af planteskoleejer A. Albertsen, Slagelse. Ansat i Bækmarksbro.

Hald, Bente, f. Hedegård, f. 29. 8. 1945 i Tilsted, Thisted amt, datter af landmand J. B. Hedegård, Elsted pr. Snedsted. Ansat i Hvidbjerg.

Andreasen, Bente Faurholt, f. Husted, f. 7. 7. 1941 i Ølsturp sogn, Ringkøbing amt, datter af fhv. gårdejer H. P. N. Husted, Ølsturp pr. Ringkøbing. Ansat i Ansager.

Øe, Else Marie Overgård, f. Jakobsen, f. 16. 8. 1944 i Thyborøn, Ringkøbing amt, datter af fiskepakker H. Jakobsen, Thyborøn. Ansat i Vorup ved Randers.

Jensen, Bent Ingemann, f. 1. 12. 1945 i St. Dalby, Vejle amt, søn af landmand J. E. Jensen, St. Dalby pr. Hedensted. Ansat i Ansager.

Jensen, Nanna Thastum, f. 3. 11. 1944 i Frederiksberg, Københavns amt, datter af L. K. T. Jensen, København. Ansat i Karlslunde, Sjælland.

Jensen, Niels Erik Nørgård, f. 10. 5. 1944 i Gislev, Svendborg amt, søn af I. Løbner, Frøslev pr. Padborg. Ansat i Karlslunde, Sjælland.

Jeppesen, Eva Britta, f. 29. 10. 1944 i Odense, Odense amt, datter af tobakshandler O. R. Jeppesen, Odense. Ansat i Bogense.

Jørgensen, Poul Bech, f. 21. 8. 1939 i Farum, Frederiksberg amt, søn af gårdejer M. Jørgensen, Humlum. Ansat i Hurup.

Krarrup, Svend Aage Lind, f. 12. 9. 1943 i Bøvling, Ringkøbing amt, søn af fhv. gårdejer J. Krarrup, Bøvlingbjerg. Soldat.

Kristoffersen, Else Marie, f. 16. 4. 1941 i Øster Hornum, Aalborg amt, datter af landmand S. Kristoffersen, Ø. Hornum pr. Støvring. Ansat i Simested.

Jensen, Else Marie Simonsen, f. Lyneborg, f. 18. 7. 1945 i Haderslev, Haderslev amt, datter af blikkenslager B. Lyneborg, Sommersted. Ansat i Ulfborg.

Madsen, Svend Aage Tjagvad, f. 4. 3. 1933 i Tvis, Ringkøbing amt, søn af husmandsenke A. Madsen, Vibholm, Tvis. Ansat i Sdr. Felding.

Bitsch, Alvilda, tidl. Metelmann, f. 26. 7. 1929 i Vorbasse, Ribe amt, datter af pastor emeritus J. Bitsch, Silkeborg. Ansat i Hasseris.

Nielsen, Ellen Margrethe, f. 9. 11. 1944 i Agri sogn, Randers amt, datter af boelsmand K. Nielsen, Ildbjergr pr. Kolind. Ansættelsessted ukendt.

Klinkby, Gudrun, f. Nielsen, f. 26. 3. 1943 i Sønderborg, Sønderborg amt, datter af plejeassistent I. I. Nielsen, Augustenborg. Ansat i Struer.

Olsen, Erik Hübertz, f. 30. 12. 1940 i Esbjerg, Ribe amt, søn af slagtermester S. Olsen, Skjern. Forbundssekretær ved FDF på Sjælland og Lolland-Falster.

Olesen, Ruth, f. Sartor, f. 2. 8. 1940 i Tinglev, Tønder amt, datter af overlærer N. Sartor, Tinglev. Ansat i Rends.

Søndergård, Mette, f. 18. 4. 1944 i Vils Mors, Thisted amt, datter af gårdejer L. Søndergård, Vils Mors. Ansat i Hirtshals.

DIMITTENDKLASSE D

Forreste række fra venstre: Hanne Østergård, f. Byskov, Birgit Krarup, f. Iversen, Birgit Boe, Henny Lund Jensen, fru rektor Høgel, rektor Høgel, Kirsten Koch, Henny Lauridsen, gift Stagis, Hanne Krohn, f. Kristensen, Hilda Falkesgård Thomsen, Anny Toft Nielsen.

Mellemste række fra venstre: Jørgen Østergård, Hanne Skjærbæk Olesen, Erna Høghøj Dalgård, Marie Sønderriis, Jette Jensen, f. Bisgård, Alice Sørensen, f. Have, Gerda Lindholm Madsen, f. Olesen, Birgit Nielsen, f. Jensen, Gertrud Nees, Keld Flemming Poulsen, Oluf Jensen Øe.

Bageste række fra venstre: Flemming Svenstrup, Bernt Strange, Hans Peter Poulsen, Kristian Bech Lyng, Viktor Degn Andersen, Hans Peter Sørensen, Ahlmann Jensen, Karl Kristian Hansen, Jørgen Bent Sørensen, Bjarne Thorsten Nielsen, Ove Rud Jensen, Knud Erik Helligsø.

- Andersen, Viktor Degn*, f. 11. 3. 1945 i Aargab, Ringkøbing amt, søn af fisker P. D. Andersen, Hvide Sande. Soldat.
- Jensen, Jette Marie*, f. Bisgård, f. 7. 9. 1945 i Aalestrup, Viborg amt, datter af cigarhandler K. S. Bisgård, Aalestrup. Ansat på Djursland.
- Boe, Birgit Kristensen*, f. 2. 4. 1945 i Byrum, Hjørring amt, datter af overlærer K. K. K. Boe (40), Lemvig. Ansat i Ikast.
- Østergård, Hanne Breinholt*, f. Byskov, f. 11. 5. 1945 i Struer, Ringkøbing amt, datter af chauffør H. Byskov, Struer. Ansat i Ravnkilde.
- Dalgård, Erna Høghøj*, f. 22. 1. 1946 i Hemmet, Ringkøbing amt, datter af førstelærer Th. Dalgård (36), Nørstoft pr. Vinderup. Ansat i Nørager.
- Hansen, Karl Kristian Bundgård*, f. 19. 7. 1945 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, søn af Pedel H. Hansen, Nr. Nissum. Soldat.
- Sørensen, Alice Petrea*, f. Have, f. 3. 3. 1946 i Vejerslev, Thisted amt, datter af gårdejer E. P. Have, Vejerslev. Ansat i Lihme.
- Helligsø, Knud Erik*, f. 29. 6. 1941 i Ginderup, Thisted amt, søn af gårdejer Aa. Helligsø, Heltborg pr. Hurup. Ansat i Nørresundby.
- Krarup, Birgit*, f. Iversen, f. 28. 9. 1944 i Vemb, Ringkøbing amt, datter af pakhusformand J. P. Iversen, Vemb. Ansat i Hammerum.
- Jensen, Ahlmann*, f. 14. 9. 1945 i Mejlbjby, Aalborg amt, søn af gårdejer A. Jensen, Mejlbjby pr. Arden. Soldat.
- Nielsen, Birgit*, f. Jensen, f. 1. 5. 1944 i Hanbjerg, Ringkøbing amt, datter af gårdejer L. Jensen, Egebjerg pr. Vinderup. Ansat i Lemvig.
- Jensen, Henny Lund*, f. 13. 3. 1945 i Gudum, Ringkøbing amt, datter af gårdejer H. K. Jensen, Måbjerg pr. Holstebro. Ansat i Hornslyd.
- Jensen, Ove Rud*, f. 30. 7. 1944 i Thyborøn, Ringkøbing amt, søn af fisker A. R. Jensen, Thyborøn. Ansat i Godvad.
- Koch, Kirsten Klinkby*, f. 24. 4. 1943 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af seminarielektor A. Koch (28), Nr. Nissum. Elev på Danmarks Højskole for Legemsøvelser.
- Krohn, Hanne Dorethe*, f. Kristensen, f. 7. 9. 1944 i Lyngs, Thisted amt, datter af gårdejer K. M. Kristensen, Lyngs. Ansat i Øster Jølby.
- Lauridsen, Henny*, gift Stagis, f. 7. 6. 1945 i Ljørring, Ringkøbing amt, datter af gårdejer A. P. Lauridsen, Aulum. Ansat i Feldballe.
- Lyng, Kristian Bech*, f. 13. 2. 1946 i Esbjerg, Ribe amt, søn af fritidshjems-lærer E. K. Lyng, Odense. Soldat.
- Nees, Gertrud*, f. 20. 1. 1945 i Thyborøn, Ringkøbing amt, datter af enkefru A. Nees, Thyborøn. Ansat i Ikast.
- Nielsen, Anny Toft*, f. 7. 9. 1945 i Fadersbøl, Thisted amt, datter af førstelærer C. Toft Nielsen (43), Mejrup. Ansat i Hurup.
- Nielsen, Bjarne Thorsten*, f. 25. 2. 1945 i Vang sogn, Thisted amt, søn af cykelhandler P. C. V. Nielsen, Tvorup pr. Thisted. Soldat.
- Madsen, Gerda Lindholm*, f. Olesen, f. 7. 5. 1945 i Hygum, Ringkøbing amt, datter af pensionist E. Olesen, Hygum pr. Klinkby. Ansat i Thyborøn.
- Olesen, Hanne Skjærbæk*, f. 10. 3. 1945 i Assing, Ringkøbing amt, datter af gårdejer A. S. Olesen, Borris. Ansat i Gandrup, Øster- og Vester Hasing kommune.
- Poulsen, Hans Peter*, f. 17. 7. 1945 i Linde, Ringkøbing amt, søn af mejerist E. Poulsen, Linde. Ansat i Skive.
- Poulsen, Kjeld Flemming*, f. 15. 2. 1946 i Hundborg, Thisted amt, søn af husmand J. Poulsen, Hundborg pr. Sjørring. Soldat.
- Strange, Bernt Thorning*, f. 5. 10. 1944 i Grurup, Thisted amt, søn af boelsmand H. A. Strange, Helligkilde pr. Hvidbjerg. Ansat i Hjerm.
- Svenstrup, Flemming Sønderby*, f. 10. 9. 1943 i Kirketerp, Aalborg amt, søn af mejerist N. C. Svenstrup, Lemvig. Ansat i Vinderup.
- Sønderriis, Marie Underbjerg*, f. 29. 3. 1945 i Nr. Nissum, Ringkøbing amt, datter af gårdejer K. R. Sønderriis, Nr. Nissum. Ansat i Gjesing.
- Sørensen, Hans Peter*, f. 12. 10. 1945 i Rækker Mølle, Ringkøbing amt, søn af syerske H. G. Sørensen, Skjern. Soldat.
- Sørensen, Jørgen Bent*, f. 9. 11. 1942 i Skive, Viborg amt, søn af gartner A. Sørensen, Skive. Ansat i Karup.
- Thomsen, Hilda Falkesgård*, f. 19. 5. 1945 i Holstebro, Ringkøbing amt, datter af gårdejer J. Thomsen, Ørnhøj. Ansat i Sdr. Nissum.
- Øe, Oluf Jensen*, f. 23. 9. 1935 i Bøvling, Ringkøbing amt, søn af gårdejer A. J. Øe, Bøvling pr. Faare. Ansat i Vorup ved Randers.
- Østergård, Jørgen*, f. 6. 7. 1936 i Skive, Viborg amt, søn af afd. civilingeniør Østergård, Skive. Ansat i Ravnkilde.

Af årets dagbog

Ved J. Søndergaard Jacobsen (06) og G. Eriksen (43)

Ansættelser:

- 41 Sv. Aa. Houllind, ans. som ledende skolepsykolog i Viborg.
- 43 Aage Vinderskov, ans. som viceinsp. i Birkerød.
- 43 Martin Møller Nielsen, stadsskoleinsp. i Brovst.
- 43 Arne Mølgaard Laustsen, ans. v. Th. Langs Seminarium.
- 45 Holger Møl Christensen, ans. v. Nr. Nissum Seminarium.
- 45 Kristian Erik Højberg, viceinsp. i Allingåbro.
- 48 N. Stenbæk Jensen, forstander for Eksternatskolen i Holstebro.
- 48 Arne Korntved, overassistent i børneforsorgen.
- 50 Valdemar Olsen, viceinsp. i Herning.
- 51 Haumann Schriver, konsulent for specialundervisn. i Grindsted.
- 51 Olrik Erling Jensen, skoleinsp. i Vejen.
- 51 Birgit Synnøve Nielsen, ans. i Hurup.
- 51 Johs. Philipsen, konst. forstander for skole- og ungdomshjemmet »Skovly«.
- 55 A. Chr. Sørensen, skoleinsp. v. Langhøjskolen, Ølby-Asp-Fous.
- 55 Ove Ellebæk Poulsen, ans. ved centralskolen i Nr. Nissum.
- 57 Eva Bode Ballerina, f. Eriksen, ans. i Hanstholm.
- 58 Karl Marius Maksten, ans. i Tarm.
- 58 Tage Jensen, ans. i Nykøbing M.
- 58 Inge Rønsbro, f. Juhl Pedersen, ans. v. Brunhøjskolen, Holbæk.
- 58 Ove Rønsbro, f. Larsen, ans. v. Brunhøjskolen, Holbæk.
- 59 Ove Klinkby Koch, ans. v. Brændgårdsskolen, Herning.
- 59 Leif Raymond Olsen, ans. i Juelsminde.
- 61 Inge Osgood, f. Kjærgaard, ans. i Karslunde.
- 62 Henry Gosvig Madsen, ans. i Ormslev-Kolt.
- 63 Erik Bendtsen, ans. v. handelsskolen i Lemvig.
- 64 Marie Vandal Damgaard, ans. i Herning.
- 64 Elisabeth Krüger Kloch, ans. i Sdr. Tranders.
- 64 Kristian Holger Kruse, ans. i Sevel.
- 64 Jens Thøger Grønne, ans. v. Statens pæd. Forsøgscenter i Rødovre.
- 64 Aage Ringgaard, ans. i Hurup.
- 64 Bente Thystrup, f. Harden, ans. i Rom v. Lemvig.
- 64 Henning Madsen, ans. i Assing.

- 64 Esther Saarp, ans. i Rind v. Herning.
- 64 Tage Øe, ant. til U-landsarbejde i Zambia.
- 64 Jørgen Enggård, ans. v. Struer børnehjem.
- 65 Erik Kirkegaard, ans. i Egvad.
- 65 Bent Sløk Skovgaard, ans. i Borbjerg.
- 65 Karen Kielsgaard Christensen, f. Jørgensen, ans. i Aul.-Hodsager.
- 65 Knud Erik Kirkegaard Christensen, ans. i Aulum-Hodsager.
- 65 Karl Jørgen Præstholm, ans. i Hanning.
- 65 Knud-Erik Grøn, ans. v. Nr. Utrup skole.
- 66 Bodil Sørensen, f. Mortensen, ans. i Harboøre-Engbjerg.
- 66 Henry Ladekjær, ans. i Grejs-Sindbjerg.
- 66 Karen Ladekjær, f. Jørgensen, ans. i Grejs-Sindbjerg.
- 66 Otto Grønbæk Nielsen, ans. v. Nr. Nissum højskole.
- 66 Ole Rex Pihl, ans. i Marstal.
- 66 Ove Nørlund Jensen, ans. i Guldager.
- 66 Anne Marie Kongsbak Christian- sen, ans. i Frederikshavn.
- 66 Knud Christiansen, ans. i Frede- rikshavn.
- 66 Børge Vestergaard, ans. i Struer.
- 66 Laura Jensen, ans. i Herning.
- 67 Erik Olesen Schmidt, ans. i Hvidbjerg, Thy.
- 67 Karen Nørgaard Schmidt, f. Lar- sen, ans. i Hvidbjerg, Thy.
- 67 Inger Barner Pedersen og
- 67 Torben Vils Pedersen, ans. i Bal- ling.
- 67 Djon Skjøl Stagis, ans. i Rønde.
- 67 Kristian Nørgaard Olesen, ans. i Burkal.
- 67 Inger Houllind, ans. i Bjerring- bro.
- 67 Bent Nyrup Nielsen, ans. i Langå-Torup-Sdr. Vinge.
- 67 Poul Erik Gellert Madsen, ans. i Hanstholm (Ræhr).
- 67 Regitze Pihl, f. Lindholm, ans. i Marstal.
- 67 Carl Egon Lund Pedersen, ans. i Roslev.
- 67 Jens Rasmus Andersen, ans. i Sevel.
- Afsked med pension:*
- Skoleinspektør Karl Lars Larsen, Struer (31.12.68).
- Knud Kristian Noe, Mammen (30.11.68).
- Marius Peter Sørensen, Nr. Nissum (31.3.68).
- Dødsfald:*
- 00 Joh. J. Kjærgaards enke, Doro- thea, f. Pedersen, død i maj 68.
- 03 Carl Kaas Ishøy, fh. Vorupør, død i Hundborg, okt. 68.
- 03 N. J. Østergaard Niensens enke, Ellen, f. Barndorff, død i Lem- vig 23. marts 68.
- 04 A. S. Dams hustru, Louise Sass, f. Vaaben, død 26.6.68.
- 06 Chr. Vestergaard Mikkelsens en- ke, Hansine, f. Rossen, død 22. august 68.
- 06 J. J. Præstholms enke, Kirstine, f. Barkholt, død 23. okt. 68.
- 08 C. C. Skjoldagers enke, Lilly, f. Pedersen, død 17. nov. 68.
- 09 P. C. Bollerup, Lem v. Skive, død 18. sept. 68.
- 09 Hans Kr. Møller, Kjellerup, fh. Elsborg, død 16. februar 68.

- 09 Jens Schmidt, Hasle v. Aarhus, fh. Kejlstrup, død 29. dec. 67.
- 15 Hans Chr. Agger, Hals, død i marts 68.
- 15 Carl Fr. Gahrn, København, død under ophold i USA 68.
- 15 Laust Peter Jensen, Nørhøi i Thy, død i aug. 68.
- 17 Niels J. Jacobsens hustru, Andrea, f. Sørensen, Ansager, fh. Vorgod, død i sept. 68.
- 17 N. Bjerre Kristensens hustru, Ingeborg, f. Karlshøj, Ranum, død i februar 68.
- 19 Henrik Bruun, Sdr. Vilstrup, død 20. sept. 68.
- 21 John Axel Poulsen, fh. Mosbjerg i Vendsyssel, død 19. jan. 68.
- 22 Jens Th. Bækgaard Andersens hustru, Anna Margr., f. Møller, død 30. maj 68.
- 22 Johanne P. Christensen, fh. Ryde v. Vinderup, død i aug. 68.
- 22 L. E. Hyldedahl Rasmussen, fh. Gesten, død 26. jan. 68.
- 23 Anine Kristine Nielsen, Ødis-Bramdrup, død 23. april 68.
- 24 J. S. Nannestad Ernstsen, Fredericia, død 5. nov. 68.
- 25 Morten Jensen, Hesselbjerg, Mors, død i juli 68.
- 29 Peder Valdemar Karlsmose, fh. Timring, død 7. aug. 68.
- 30 Magnus Gregers Rasmussen, Aabenraa, død 2. dec. 67.
- 36 Harald V. Andersen, Asdal, død i sept. 68.
- 37 Jens Boes hustru, Bodil, f. Bomholt, Hobro, død i okt. 68.
- 63 Henning Pedersen, fh. Søndersø, død 2. nov. 68.

Elevforeningens regnskab for 1968

Indtægter

Kassebeholdning ved årets begyndelse	7.960,38	
Indbetalt for årbog 1967	17.152,70	
Indvundne renter	231,45	
Salg af ældre årbøger	14,00	
Balance	25.358,53	

Udgifter

Årbog 1967:		
Trykning	9.580,00	
Postudbringning	601,00	
Klicheer	1.529,90	
Tryksager	96,80	
»Moms«	1.129,87	12.937,57
Formandens udgifter		102,15
Redaktørens udgifter		150,00
Forretningsførerens udgifter		199,15
Kassebeholdning ved årets slutning:		
På girokonto	3.673,59	
På bankkonto	8.203,39	
Kontant beholdning	92,68	11.969,66
Balance		25.358,53

Nærværende regnskab er dags dato gennemgået af undertegnede. Intet fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 13. 11. 1968.

J. Søndergaard Jacobsen
(sign.)

Hermed regnskab for årbog 1967. Tak for samarbejdet i året, der svandt! Benyt venligst vedlagte girokort og »smed, mens jernet er varmt«! Er der sket adresse- eller navneændring siden sidst, er jeg meget taknemmelig for en tydelig bemærkning herom på kuponen.

Glædelig jul – godt nytår!

M. P. Sørensen

Foreningsmeddelelser

Ved formanden, lektor A. Koch (28)

ÅRETS GANG

Gennem bogens blade vil man få et indtryk af, hvad der er sket her i 1968. Der skal kun suppleres med et par enkelte ting.

LOKALE NISSUMSTÆVNER

Rundt om i landet holdes der hvert år lokale stævner for en egns nissumitter. Det er en glæde at se, hvor god tilslutning disse har. Jeg har i de senere år haft mest føling med Himmerlandsstævnet. Det var måske en idé at sende årbogsredaktøren en lille beretning fra sådanne stævner, om ikke for andet så for at få dem registreret.

Struer-Lemvigegnen plejer ligeledes hvert år at afholde et stævne i september måned. Der var også udsendt program i år, men på grund af for ringe tilslutning måtte stævnet aflyses. Det svider vist nok i sindet hos mange gamle nissumitter. Stævnet har været en sikker tradition i mere end en menneskealder. Måske skyldes den mindre tilslutning, at temmelig mange på anden måde har jævnlig forbindelse med seminariet og derfor ikke synes, at et specielt stævne har særlig interesse. Det har også i særdeleshed knebet med at få de yngre årgange med.

Måske er selve formen her så tæt på seminariet ikke særlig egnet, men der kunne måske findes en anden form. Spørgsmålet er nu i øjeblikket, om dette stævne skal afskrives i sin gamle form eller ikke. Eventuelle meningstilkendegivelser derom bedes sendt til den siddende komité, der består af: Fru Pinholt Jørgensen, Thyborøn, Anders Stokholm Frandsen, Gudum, og J. Hauge Nielsen, Nr. Nissum Seminarium.

AVISSKRIVERIER

Forskellige blade har bragt store overskrifter om, at seminariets eksistens var i fare. *Det må bero på en misforståelse.* Derom

kendes intet fra ansvarligt hold. Det ville synes højst irrelevant at nedlægge et af landets største seminarier, al den tid man stræber mod større enheder. Tillige ville det være en aldeles urimelig diskriminering af hele det nordvestjyske område med dets overordentlig sparsomme udstyr af uddannelses- og kulturinstitutioner. Der kunne siges meget mere, men lad dette være nok.

Den umiddelbare årsag til postyret var problemet: øvelses-skole, men dette er i princippet løst på allerbedste måde, hvilket i sig selv er et bevis på, at seminariet fremdeles søger at være i forreste linie med hensyn til udstyr og udbygning, og at der i oplandet er vilje til at fremme og sikre seminariets trivsel.

BESTYRELSEN

Denne består af:

Formand: lektor A. Koch, Hellasvej 16, Seminariebyen, Nr. Nissum, 7620 Lemvig, afgår 1970.

Kasserer: lærer M. P. Sørensen, Sejbjerg, Nr. Nissum, 7620 Lemvig, afgår 1969.

Redaktionsudvalg:

Lektor S. Porup, Seminariebyen, Nr. Nissum, afgår nu.

Førstelærer Kr. Madsen, Søndbjerg pr. Uglev, afgår 1969.

Overlærer Bernt Jensen, Struer, afgår nu.

Lærer Kaj Henningsen, Resen skole pr. Skive, afgår 1969.

Lærerstuderende Fr. Grønfeldt, III kl., erstattes med lærerstuderende Verner Olsen, kl. IIB.

VALG

I henhold til ovenstående er lektor Porup og Bernt Jensen på valg. Bernt Jensen har erklæret sig villig til at fortsætte en periode endnu, og bestyrelsen foreslår genvalg.

Lektor Porup betingede sig ved forrige valg at ville gå af nu. Porup har nu i 6 år haft det ikke ringe arbejde som hovedredaktør. Meget andet tager hans tid, ikke mindst inspektørhvervet ved seminariet. Det er derfor forståeligt, at han ønsker aflastning. Bestyrelsen takker Porup for hans forbilledlige redaktion af årbogen. Den har fået en smuk udførelse år efter år.

Som afløser for Porup foreslår bestyrelsen efter indstilling fra lærerrådet

lektor Holger Møl Christensen (45), Østerled 13, Seminariebyen, Nr. Nissum, 7620 Lemvig.

Møl Christensen har indvilliget i at overtage hvervet. Vi er ikke i tvivl om, at Møl Christensen vil tage fat på opgaven både med interesse og energi, så det lover godt. Valget gælder for 2 år.

Såfremt der ikke fra medlemmer bringes andre kandidater i forslag inden 1. februar 1969, bortfalder afstemning. I modsat fald udsendes der stemmesedler. Eventuelle forslag sendes til formanden.

ÅRBOG 1969

Stof til Årbog 1969 bedes indleveret til Møl Christensen senest 1. september.

BETALINGEN FOR ÅRBOGEN

Regnskabet er fremlagt på omstående side. Foreningen tæller ca. 1000 udenbys medlemmer og 5–600 stedlige. Årbogen trykkes i 2000 eksemplarer.

Prisen er i år uforandret 12,- kr.

Desværre var der sidste år indløbet en fejl på indbetalingskortet, så der kom kludder i indbetalingen til stor forvirring for medlemmerne og meget besvær for kassereren. Derved har nogle medlemmer allerede betalt for denne årgang. Disse bliver særligt underrettede, men for alle andre udgår *opfordringen til at benytte vedlagte indbetalingskort omgående*, så kassererens arbejde lettes mest muligt. Såfremt betaling ikke er indgået senest 1 måned efter modtagelsen af bogen, udsendes der postopkrævning med tillæg af porto.

Glædelig jul!

Nr. Nissum Seminarium, pr. Lemvig, november 1968.

P. b. v.
Alex Koch

1968